ENEAS
SYLVII
DE
DUOBUS
AMANTI

15 S. E. 715. 2.

Ex Bibliothecâ
quam 16000. Voll. constantem
huic Abbatiæ S. Genovefæ Paris.
Testamento legavit Car. Maurit.
Le Tellier Archiep. Remensis.
Obiit anno 16[illegible]

Poggius florentus

Poggii florentini
secretarii apostolici
facetiarum Liber.

Laus

Gloria sua, testimonium conscientia.

POGII FLORENTINI ORATORIS CLARISSIMI FACETIARVM LIBER INCIPIT FELICITER.

MVLTOS FVTVROS ESSE ARBITROR: qui has noſtras confabulationes: tum ut res leues & uiro graui indignas repræhendãt: tum in ornatiorem dicendi modũ: & maiorem eloquentiam requirant. Quibus ego ſi reſpondeam legiſſe me noſtros maiores prudentiſſimos ac doctiſſimos uiros facetiis iocis: & fabulis delectatos: nõ repræhenſioné ſed laudem meruiſſe: ſatis mihi factũ ad illorũ exiſtimationé putabo. Nam qui mihi turpe eſſe putẽ. hac in re: quãdo quidé hac í cæteris nequeo: illorũ imitationẽ ſequi: & hoc idẽ tẽpus quod reliqui in circulis & cœtu hominũ cõfabulando cõterunt in ſcribendi cura cõſumere: præſertim cũ neq; labor inhoneſtus ſit: & legéres aliqua iocũditate poſſit afficere. Honeſtũ eſt enĩ ac ferme neceſſariũ: certe quod ſapientes laudarunt mentẽ noſtrã uariis cogitationib⁹ ac moleſtiis oppreſſã. Recreari quandoq; a cõtinuis curis & eá aliquo iocandi genere ad hylaritatem remiſſionéq; conuerti. Eloquentiam uero in rebus infimis uel in iis in quibus ad uerbum uel facetiæ exprimendæ ſunt: uel aliorum dicta referenda quærere hominis nimiũ curioſi eſſe uidetur. Sũt enim quædã quæ ornatius nequeant deſcribi: cũ ita recẽſenda ſint quéadmodũ ea protulerunt hii qui in fabulationibus cõiiciuntur. Exiſtimabunt aliqui forſan hanc meã excuſationẽ ab ingenii culpa eſſe profectã: quibus ego quoq; aſſentio: modo ipſi eadẽ ornatius politiuſq; deſcribãt quod ut faciant exhortor: quo lingua latina etiã leuioribus in rebus hac noſtra ætate fiat opulentior. Proderit enĩ & ad eloquẽtiam & doctrinã ea ſcribẽdi exhortatio. Ego quidẽ experiri uolui: an multa quæ latinæ dici difficulter exiſtimantur nõ abſurde ſcribi poſſe uiderẽtur: ĩ quibus cum nullus ornatus: nulla amplitudo ſermonis adhiberi queat: ſatis erit ingenio noſtro ſi nõ in cõcione omnino uidebuntur a me referri: uerũ faceſſant ab iſtarũ confabulationũ lectione: ſic enim eas appellari uolo qui nimis rigidi cenſores aut acres

existimatores rerũ existunt. A facetis enim & humanis sicut lucilius a consentinis & tarentinis legi cupio. Quod si qui rustitiores erunt non recuso quin sentiant quod uolunt: modo scriptorem ne culpent qui ad leuationem animi hoc & ad ingenii exercitium scripsit.

De Caietano paupere nauclero.

c Aietani qui e plebe sunt: ut plurimũ nauigio uictum quærũt. Nauclerus ex eis admodũ pauper: cũ ad uaria loca lucri causa: relicta domi uxore iuuencula & tenui supellectile nauigasset: post quintũ ferme annũ rediit e naui cuestigio ad uisendá uxorẽ: quæ interim uiri reditũ desperãs cũ alio consueuerat domũ proficiscitur. Ingressus cũ eam maiori ex parte instauratá in meliusq; auctã uidisset admiratus uxorẽ quæsiuit quomodo domũcula antea informis esset p-polita. Respondit statim mulier sibi in ea re eius qui omnib⁹ fert opem dei gratiã & auxiliũ affuisse. Benedicatur íquit uir deus pro táto hoc beneficio erga nos suo: uidens insuper cubile lectũq; ornatiorẽ reliquamq; supellectilé mundã ultra q̃ ferret uxoris cõditio: quom percõtatus esset unde illa quoq; prouenissent & dei indulgentiã illa sibi subministrasse asseuerauit: gratias ité uir deo egit qui tã liberalis in se fuisset: eodé modo & aliis quibusdã quæ noua domi & insueta uidebãtur cõspectus: cũ largitoris dei munificétiã affuisse diceret. Virq; ipse tam profusam erga se dei gratiã admiraretur superuenit scitulus puer triénio maior blandiés ut mos est puerorũ matri: cõspicanti hunc marito scisciscantiq; quisnã puer esset suũ etiã uxor respondit. Stupéti quærentiq; uiro unde se absente puer prouenisset dei quoq; in eo acquirédo sibi astitisse gratiã mulier affirmauit: tunc uir indignatus diuinã gratiã etiã í procreandis filiis sibi adeo exuberasse. Malas iam inquit gratias deo habeo agoq; qui tot cogitationes suscepit de rebus meis. Visum est homini deũ nimiũ curiosum fuisse: qui etiam de comparandis se absente liberis cogitarit.

De Medico qui dementes & insanos curabat.

p Lures colloquebãtur de supuacua cura ne dicã stultitia corũ qui canes ac accipitres ad aucupiũ alunt: tum

paulus quidã florentinus recte hos inquit risit stultus medio lanensis. cũ narrari fabulã poscceremus fuit inquit olim ciuis mediolani dementiũ & insanoꝝ medicus qui ad se delatos in fra certũ tps sanãdos suscipiebat. Erat aũt curatio hmõi: habe bat domi areã & i ea lacunã aquæ fetidæ atq; obscenæ in quã nudos ad palũ ligabat eos qui insani adducebantur. aliquos usq; ad genua: quosdã inguinetenus: nõnullos ꝑfundius ꝑ insaniæ modo: ac eos tã diu aqua atq; in ẽdia macerabat quo ad uiderent sani. Allatus est inter cæteros quidã quẽ usq; ad femur in aquã posuit: qui post quĩdecim dies cœpit respicere ac curatorẽ rogare ut ex aqua reduceret. Ille hominẽ exemita cruciatu: ea tamẽ conditiõe ne aream egrederetur: cui cũ die bus aliquot paruisset ut uniuersã domũ pãbularet: ita ut ex- teriorẽ ianuam nõ egrederetur: permisit reliquis socius q̃ plu res erant in aqua relictis paruit diligenter medici mandatis. Stans uero aliquando sup hostiũ: neq; enĩ egredi audebat ti more lacunæ aduenientẽ equestrẽ iuuenẽ cũ accipit re & duo bus canibus: ex his qui sagaces dicuntur ad se uocauit rei mo tus nouitate neq; enim q̃ ante in insania uiderat tenebat me moria: eũ accessisset iuuenis heus tu inqt ille ausculta oro me paucis: ac si libet responde: hoc quo uehens quid est & quam obrẽ illud teneo. Equus est inquit & aucupii gratia: tum dein ceps hoc uero quod manu gestas quid uocatur & qua in re il lo uteris. Accipiter respondit & aucupio aptus quẽquedula- rum aut perdicũ: tũ alter hi qui te comitãtur qui sũt aye & q̃d ꝑsunt tibi. Canes ait & aucupio accomodati ad inuestigãdas aues: he aũt aues quarũ capiendarum causa tot res paras: cu- ius sunt precii si in unũ conferas totius annĩ capturã parũ q̃d nescio cum respondisset & q̃ sex aureos nõ excederent. subdit homo que nã est equi canũq; & accipitris impensa: q̃nquagin ta aureorum affirmauit: tũ admiratus stulticiã equestris iuue nis. ho ho inquit abi hinc otius oro atq; adeo aduola ãtequã medicus domũ redeat: nam si hic te cõpererit ueluti insaniss mũ omniũ qui uiuant in lacunã suã cõiiciet curandũ cũ cete ris mentecaptis atq; ultra oẽs usq; ad mentum in aquã sum- mã collocabit: ostendit aucupii porro studiũ sũmam esse amẽ

tiam:niſi aliquando & ab opulétis & exercicii cauſa fiat.

De Bonacii pigritantis diſputatione.

b Onacius adoleſcens facetus ex familia Guaſconũ dũ eſſemus cõſtátie ac modũ tarde ſurgebat electo cum ſocii eá tarditaté culparent:quidue tá diu in lecto ageret percontarentur:ſubridés reſpõdit: litigantes diſceptantes ꝙ auſculto.Adſunt enĩ mane mihi eueſtigio cũ expergiſcor due habitu muliebri ſollicitudo uidelicet & pigricia quarum altera ſurgere hortaẽ:& aliquid opis agere neꝙ diẽ lecto tere re:altera prioré increpás quieſcendũ; aſſerit: & ꝓpter frigoris uim in calore lecti ꝓmanendũ indulgẽdũꝙ corpis quieti neꝙ ſemꝑ laborib9 uacádũ prior inſupꝝ rõnes ſuas tueẽ ita ut cum diuti9 diſputét atꝙ altercétur:ego táq̃ equus iudex nullã i ptẽ declinás audio diſputátes expectás quoad ſint ſnĩa cõcordes hoc fit ut ſurgam tardius expectans litigii finem.

De iudeo nõnullorũ ſuaſu xp̃iano facto.

i Vdeum cũ multi hortarétur ad xp̃i fidé egre ille bona ſua dimittebat ſurdebát & plures ut ea daret pauperibus qm̃ ſcd̃m euágelicá ſnĩam que eſſet ueriſſima centuplũ eſſet;recepturus ꝓſuaſus tádé ad fidẽ cõuerſus ẽ: diſtributus ĩter paupes egenos;& médicos bonis íde ꝑ mẽſem hoſpitio exceptus é honorifice a diuerſis xp̃ianis cum ei oẽs blandirentur & laudarétur factũ:ille tñ qui p̃cario uiueret expectabat í dié centupli ꝓmiſſionẽ:& tñ multos ſocietas cibandi hoís cepiſſet iáꝙ rarus iñuitator repiretur cepit hõ ad modũ egere ita ut ei neceſſe eſſet diuertere ad hoſpitale quoddam í quo morbo correptus ad extremũ uite deuenit:cũ ſanguis ꝑ poſteriora efflueret:diſperás itaꝙ ſaluté & ſimul diffiſus pollicitationis centupli ex anxietate quadá aerẽ querés ,egreſſus eſt lectũ ad ſucceſſuu uentris in pratuũ propinquũ ubi cũ cõſtitiſſet queſitis poſt egeſtioné ad tergendũ an in herbis inuenit ĩuolutũ lineũ refertũ lapidib9 p̃cioſis quare dictor factus adhibitis medicis cõualuit atꝙ domo empta & poſſeſſiõibus uixit poſtmodũ in ſumma rerum opulentia.Cum ergo diceretur ab omnibus:ecce nõne uerum prediximus tibi deum cétuplum redditurum.Reddidit inquit ille ſed tñ prius ut uſꝙ ad

interitum caccaré ſanguinem pmiſit: dictũ contra eos qui tardi in beneficio dando aut reddendo exiſtunt.

De homine inſulſo qui exiſtimauit duos cunnos in uxore.

h Omo noſtris ruſticanus & haud multũ prudens: certe in coitu mulierũ rudis: ſumpta uxore cũ illa aliqñ in lcõ renes uerſo uirũm uolués nates in eius gremio poſuiſſet erecto telo uxoré caſu cognouit: admiratuſq; poſtmodũ & rogãs mulieré: an duos cunnos haberet: cũ illa annuiſſet ho ho inquit unus mihi ſatis eſt alter uero ſuperfluus: tum calida uxor que a ſacerdote parrochiano diligebatur: poſſum⁹ inquit ex hoc altero elemoſinã facere: demus eũ eccleſie & ſacerdoti noſtro cui hec res erit gratiſſima & tibi nihil oberit cũ unus ſufficiat tibi: aſſentit uir uxori & in gr̃am ſacerdotis & ut ſe onere ſuperfluo leuaret. Igitur eo uocato ad cenã cauſa q; expoſita cum ſumpto cibo lectũ unum tres ingrederentur ita ut mulier media eſſet: uir anteriori pte: poſteriori alter ex dono uteretur: ſacerdos famelicus cõcupitiq; cibi auidus por agreditur aciẽ ſibi cõmiſſam qua ĩ re uxor quoq; ſubmurmurãs ſtrepitũ queñdã edebat: tunc uir timens ne ꝑtes ſuas agrederetur: ſerua inquit amice inter nos cõuenta & tua portõne utere meã intactã relinquens: huic ſacerdos: det mihi gratiam deus inquit nam tua ꝓuifactõ ut bõis tm̃ eccleſie uti poſſim: his uerbis acquieſcẽs ſtult⁹ ille qđ eccleſie cõceſſerat libere uti iuſſit.

De uidua accenſa libidine cum paupere.

i Pocritarum genus peſſimum eſt omnium qui uiuant cum de his ſemel in cetu me preſente exortus ſermo eſſet: diceretur q; oĩa ipocritis redundare: qui cum dignitatum atq; honorũ ambitiõe ardeant tm̃ ſimulãdo ac diſſimulãdo agunt ut nõ ſpõte ſed inuiti ac ſuperiorũ ꝓcepto honores aſſequi uideantur: tum quidã ex aſtantibus dixit eos ſimiles paulo cuidã beato qui habitabat piſis un⁹ ex eis qui uulgo apoſtoli uocãtur quorũ eſt cõſuetudo ſedere ad hoſtiũ domus nihil petentes. Cũ ut nobis exponeret quis: is fuiſſet romus garemus: paulus inquit qui ꝓpter uite ſanctimoniã: btũs uulgo cognominabatur: ſedit aliquando cuiuſdam uidue ad hoſtium que ſibi cibum ꝑbebat in elemoſynã: illa conſpicata ſe

pius uirū:erat enim formosus exarsit in paulum ciboq; dato rogauit ut postridie rediret se curaturā ut bene pranderet:cū frequens domū mulieris accessisset ille tandē rogauit hoiem ut intus accederet ad sumendū cibum annuit hic & cū opipere uentrē cibo potuq; farsisset:mulier libidinis īpatiens uirū amplectit' osculaturq; asserens nō inde habiturū priusq; se cognoscat ille reluctāti similis ac detestans mulieris fruentē cupiditatē:cum illa obscenius instaret tandē cedēs uidue importunitati postea q; inquit tātum malū patrare cupis:testor deū tuū opus erit ego ꝑcul a culpa absum:tu ipsa inquit cape hāc maledictā carnē:iā enim uirga erecta erat & ipsamet utere ut libet:ego enim eā hodie minime tangā ita inuitus mulierem subegit:licet ꝑpter abstinētiam nō tangeret carnē suā totum peccatum tribuens mulieri.

De equestre palleato.

Bam semel ad pontificis palatiū transibat quidam e
i nostris palleatis equester & forsan implicit⁹ curis hūc
quispiā cū detecto capite reuerereretur: nō animaduertit eps:at ille supbia aut arrogantia factū existimās hic inquit asini sui medietatē nequaq; reliqt domi: totū enī secū defert significans eum esse asinum qui se reuerētibus nō respōderet.

Dictum Zucharī.

Erambulantes aliquando urbem uir facetissimus om
p nium qui uiuerent Zucharus: egoq; peruenimus ad
locum ubi celebrabantur nuptie postridie quā sponsa domum uenerat:stetimus paululū animi relaxādi gra respicientes una psallentes: uiros ac mulieres:tū subridens zucharus isti inquit matrimoniū cōsumarunt:ego iā patrimoniū cō sumpsi facete in seipm dixit:q uēditis paternis bōis pīmoniū oē cōmedendo laudēdoq; cōsumpserat. De prætore.

Vidā iturus florentiā ptor:qua die urbē introiit habu
q it de more in maiori templo coram prioribus ciuitatis
sermonē longum sane & molestū:nā ordiri in suā cōmēdationē cœpit se fuisse antea romæ senatorem ubi quicqd ab se itemq; ab reliquis in suā laudē honorēq; dictum factūue extiterat ꝑplixo sermone explicauit.Exitum deinceps ex urbe

comitatumq; recẽsuit:primo die sutrium cõtulisse se dixit & quæ ibi se acta erant singulatim:tum dietim quo í loco hospi tione fuisset ac quicquid ab eo gestum quaq; de re esset nar rauit:plures horę hac in oratione transierant:& nondum per uenerat senas:cum omnibus sermonis odiosi longitudo infẽ sa eẽt neq; finis fieret dicendi. Videretur autẽ ille uniuersum diẽ in his fabulis cõsumpturus cum iã nox appropinq̃ret:tum unus ex astãtibus iocabundus ad aurẽ p̃toris accedẽs: dñe in quit hora iã tarda é sustinetis iter oportet:ná nisi hodie floré tiã intraueritis cum hodiernus dies sit uobis cõstitutus adue niendum:officium hoc amittetis:hoc intellecto stultus homo ac loquax tandem retulit se florentiam uenisse.

De muliere quæ uirum defraudauit.

Etrus q̃dam contribulus meus:olim mihi narrauit fa
p bulam ridendam & uersutia dignã muliebri. Is rẽ ha bebat cũ fœmina nupta agricolæ haud multum pru denti & is foris í agro sepius ob pecuniã debitam p̃noctabat. Cum aliq̃ amicus intrasset ad mulierẽ uir inspiratus rediit in crepusculo tum illa subito collocato subtus lectum adulte ro in maritum uersa grauiter illum ícrepauit:q; redisset:asse rens uelle eum degere in carcerib9:modo inquit prætoris sa tellites ad te capiẽdum uniuersã domum p̃scrutati sunt:ut te abripent ad carcerẽ cum dicerem te foris dormire solitum ab ierunt cõminantes se paulopost reuersuros.Quærebat homo p̃territus abeundi modum.sed iã portæ opidi clause erãt tum mulier q̃d agis í fœlix si capis actum ẽ.Cum ille uxoris cõsili um tremens quæreret:illa ad dolum p̃mpta ascẽde inquit ad hoc columbarium:eris ibi hac noctæ ego hostium extra con cludã & remouebo scalas ne quis te ibi eẽ suspicari queat. Ille uxoris paruit cõsilio Ea obserato hostio ut uiro facultas egre diendi nõ esset amotis scalis hoíem ex ergastulo eduxit:qui si mulans lictores prætoris iterum aducĩsse magna excitata tur ba muliere quoq; p̃ uiro loquẽte ingentẽ latenti timorẽ incus sit:sedato tamẽ tumulto í lectum p̃tecti ea nocte ueneri ope ram dederunt: uir delituit inter stercora & columbos.

De sacerdote solennitatem palmarum ignorante.

b Ellum oppidum est ī nostris appēnini mōtibus ad mo
dum rusticanū: in eo habitabat sacerdos rudior atq; ī
doctior incolis: huic cum ignota essent tpa anniq; ua-
rietates: nequaq; īdixit q̄dragesimā populo suo. Venit hic ad
terrā nouā ad mercatum sublato ante solennitatem palmarū
cōspectisq; sacerdotibus oliuarum ramos ac palmulas in dié
sequentē parantibus admirās quid nā id sibi uellet: cognouit
tūc erratū suū & q̄dragesimā nulla obseruatiōe suorū trāsisse
Reuersus in opidū & ipse ramos palmasq; in posterū diē pa-
rauit qui aduocata plebicula hodie inquit est dies quo rami
oliuarū palmarūq; dari ex cōsuetudíe debēt: octaua die pas-
ca erit: hac tm̄ hebdomoda agēda ē penitentia: neq; longi⁹ ha
bemus hoc āno ieiuniū: cuius rei cām hāc cognoscite. Carnis
priuiū hoc āno fuit tardū ac lentū q; ꝓpter frigora & difficul-
tatē itinerū hos mōtes nequiuit supare: ideoq; & q̄dragesima
adeo tardo ac fessu gradu accessit ut iā nil āplius q̄ hebdomo
dā unā secū ferat: reliquis ī uia relictis: hoc ergo modico tpe
quo uobiscū māsura ē: cōfitemini & penitētiam agite omnes.

De rusticis nunciis interrogatis an uellēt crucifixum uiuū
uel mortuum ab opifice.

c X hoc q̄dem opido missi sunt quidā aretiū ad emēdū
ligneum crucifixū qui ī eorū ecclesia pōeret deducti
ad hmōi rerū opificē quēdā cū rudes & ueluti stipites
essēt opifex risus materiā auditis hoīb⁹ q̄rens: uiuū ne an mor
tuum crucifixum uellēt postulauit: illi sumpto paulo tpis ad
cōsultādum secreto collocuti: demum rn̄derunt se uiuū malle
nā si eo mō suo populo nō placeret se illū euestigio occisuros

Dictum coci duci mediolanensi habitum.

d Vx mediolani senior princeps in oīb⁹ rebus elegantie
singularis: habebat cocum egregiū quē usq; ad gallos
ad perdiscenda obsonia miserat: bello q̄d ingens cum
florētinis dux habuit: cū ei aliq̄ nō satis ꝑsper nuncius adue
nisset admodum turbauit ducis mētem oblatis postmodum
ad mensā epulis sapores nescio quos cum dux īprobasset: epu
las insuper ut nō rite cōditas esset aspernat⁹ accitum cocum
ueluti ignarum artis aspere increpauit: tum ille ut erat liberi

or in loquendo. Si florentini inquit tibi guſtũ atq; appetitũ auferunt que mea eſt culpa: & cibi enim mei ſapidi ſũt & ſumma arte cõpoſiti: ſed te nimiũ concalefaciunt & appetitũ auferunt florentini: riſit ille ut erat humaniſſimus coci facetam in reſpondendo libertatem.

Eiuſdem coci dictum ad prelibatum principem.

Dem cocus bello inſup uigente iocatus ad menſã du-
i cis: cũ uideret eũ anxiũ atq; afflictũ curis nõ mirũ eſſe ĩquit illũ torqueri ná duo impoſſibilia dux conatur: unũ ne habeat cõfinia: alterũ ut pinguẽ reddat: frãciſcũ barba uaré hominẽ opulentũ ſũmaq; cupiditate flagrantẽ: hoc dico pſtringens & dominádi appetitũ ducis ĩmoderatũ & franciſci immenſam opum atq; ambitionis cupiditatem.

Petitio eiuſdem coci ad eundem principem.

S ipſe cum multi peterent uaria beneficii loco ſummo opere in cena ducẽ rogauit ut ſe aſinũ faceret miratuſ dux quid ſibi ea poſtulatio uellet: cur ſe aſinũ q̃ hoĩem mallet. Atqui oẽs uideo inquit ille: quos in ſublime extuliſti: quib⁹ honores & magiſtrat⁹ dediſti ſupbia & faſtu elatos atq; inſolẽtes euaſiſſe aſin⁹. Itaq; ego quoq; aſinus a te fieri cupio

De Iannoto uicecomite.

Ntonius luſcus uir facetiſſim⁹ ac doctiſſimus: cũ ei no-
a tus quidam litteras apud põtificem expediendas obtuliſſet atq; ipſe certo in loco corrigere atq; emendá iuſſiſſet. Ille autẽ poſtridie litteras eaſdem retuliſſet ueluti emeñdatas inſpectis litteris tu me inquit. Iannotũ uicecomitẽ forſan putaſti: cũ quereremus quidná hoc ſibi dictum uellet Iannotus ait olim pretor fuit noſter Vicentinus homo bonus ſed corpore & ingenio craſſo. Is ſepius aduocato ſecretario mandabat ſcribi epiſtolam ad ducem Mediolani ſeniorem quarum particulam: quandam ipſe dictitabat que ſpectabat ad ceremonias uerborum reliqua committebat ſecretario ſeniori qui afferebat epiſtolam poſtmodum ſcriptam eam. Iannotus legendam ſumens ſtatimque epiſtolam ueluti inconditam atq; ineptam increpans non bene eſt aiebat pergeatq; emenda. Secretarius qui patroni ſui ſtulticiam noſſet:

& mores paulo poſt reuertens at eādē eplām nihilo mutatam ferens & correxiſſe ſe & reſcripſiſſe dicebat quam cū ille tanq̄ lecturus in manus ſumeret inſpecta paulū epiſtola nūc bene ſe habet inquit: uade & obſigna atq̄ ad ducē deſtina hoc omnibus epiſtolis ſuis facere conſueuit.

De ſutore quodā uicecomitis per uiam comparationis.

c Ommiſerat olim Martinus pontifex Antonio luſco litteras quaſdā cōficiendas: quaſ cū poſtmodum egiſſet iuſſit pontifex illas legendas quoq̄ deferri ad q̄ndā amicū noſtrū ī quo plurimū fidebat. Ille aūt q paulū eēt iń cena cōcalefactus a uino lr̄as penitus improbauit & aliū ī modū cōponi iuſſit: tunc antonius Bartholomeo de bardis q aderat: faciam inquit in litteris meis quod olim ſutor in farſitio quod appellant Ioannis galeacii uicecomitis. Cras antequā edat uel bibat redibo & littere bene erunt: deinde percōtanti quid nam hoc eſſet Bartholomeo Ioannes Galeatius uicecomes inquit Antonius pater ſenioris ducis mediolani erat uir magnus pinguis ſuū iubebat quem acriter redargues aiebat feciſſe illum & corpulentus. Is cū ſepi⁹ multo cibo & potu uē trē farſiſſet poſt cenā cū iret cubitū uocari ad ſe ſutorem ſibi farſiciū nimis artum: mādabatq̄ ampliari ne ſibi eēt moleſtū factū erit aiebat ſutor ut iubes cras optime erit: deinde acceptam ueſtem piciebat ad ptica: nihil immutans cū dicerent ceteri cur nō amplias ueſtē hanc que nimiū uentrē domini urget: hic cras inqt cū dominus poſt geſtionē ſurrexerit ac ierit caccatū ueſtis erit ampliſſima: mane portabat farſitium quo ille induto nunc bene eſt dicebat: nullo in loco me offendit. codē mō antonius epiſtolā ſuā digeſto uino placiturā dixit.

Querimonia ſpolii cauſa ad facinum canem facta.

a Pud facinum canem qui fuit uir crudelis ac dux precipuus in hac noſtri temporis militia quærebatur qui dam ſe ſpoliatum clamide in uia a quodam ſuo milite: hunc intuens facinus ueſtitum tunica bona queſiuit an illam cum ſpoliaretur geſtaſſet: cum ille annueret. Abi inquit hic quem dicis te ſpoliaſſe nequaquam ex meis militibus nā nullus meus unquam tibi tam bonam tunicam reliquiſſet.

Exhortatio Cardiñalis ad armigeros pontificis.

c Ardinalis hiſpanienſis bello qđ eo auctore geſtū eſt iń piceno aduerſus põtificis hoſtes: cũ aliquãdo ad aciem uentũ eſſet in qua uícere aut uinci eos qui põtificé ſequebãtur neceſſe erat: hortabať milites ad pugnã pluribus uerbis aſſerẽs qui í eo ꝑlio cecidiſſent cũ deo & angelis trãſituros. peccatorũ enĩ omniũ ueniã ꝓpoſitã occumbentib⁹ affirmabat quo morti ſe alacrius offerrẽt. His exhortationib⁹ uſus excedebat pugna: tũc unus ex aſtãtib⁹ militibus. cur tu íquit nõ & ad hoc prãdiũ una nobiſcũ accedis: At ille tẽpus prãdii nondũ eſt mihi inquit quoniã nõdũ eſurio.

Patriarche Reſponſio.

p Atriarcha Hieroſolymitanus qui cãcellariã apoſtolicã regebat: cõuocatis aliquãdo in urbe certã ob cauſã diſcuciẽdam aduocatis: nonnullos neſcio quid uerbis acriter caſtigauit: huic cũ unus ꝑceteris thomas biracus liberi⁹ reſpondiſſet uerſus in eum patriarcha inquit malũ caput habes at ille ut erat hõ ꝓmptus ad laceſſendũ ac ꝓfacetus recte íquit ac uere loqueris: nihil enĩ uerius põt dici nã ſi bonũ caput haberẽ ſatis meliori loco res noſtræ eſſent neq; hac op⁹ eſſet cõtrouerſia: te igitur ipm culpas ait Patriarcha: tũ ille nõ me inquit ſed caput repræhẽdo: facete í ipm qui aduocatis oĩb⁹ ꝑerat patriarchã luſit qui duro paulũ capite exiſtimabatur.

De Vrbano Pontifice vi.

a Lter Vrbanũ olim ſumũ põtificẽ ſextũ leuiter pſtrĩxit. nã cũ ille neſcio quid acrius a põtifice cõtenderet malo capite es inquit Vrbanus. Tum ille hoc idem inquit & de te uulgi dicunt homines pater ſancte.

De Sacerdote qui loco ornatus capones ẽpo portat.

e Piſcopus aretinus Angelus noíe: quẽ nouim⁹ aliquando cõuocauit ad ſinodũ ſacerdotes ſuos ꝑcipiẽs ut qui aliqua cũ dignitate eſſent cũ cappis & cottis: ſũt enĩ heueſtes ſacerdotales ad ſinodũ ꝓficiſcerent. Quidã ꝑſbiter cui hæc ueſtimẽta deerãt mœſt⁹ domi erat ignorãs unde nã ea ſibi pararet. hũc cogitabũdũ uultu dimiſſo cõſpicata ancilla quã domi nutriebat cũ quæſiſſet meroris cauſã dixit ſibi cũ cappis

& cottis ſcdm epiſcopi edictũ eundũ ad ſinodũ eſſe. Atqui ĩ quit o bone uir nõ recte uim mãdati huius cognouiſti: nõ enĩ cappas & cottas ſed cappos coctos eps poſtulat qui tibi ſunt deferẽdi: appræhẽditq; ſacerdos muliebre cõſiliũ & ſecũ capones coctos deferẽs optime ab epo fuit ſuſcept9: qui p riſũ retulit hũc ſacerdotẽ ſolũ recti9q; cæteros edicti ſniam cognouiſſe

De amico qui ægre ferebat multos ſibi præferri doctrina: & probitate inferiores.

i N curia romana ut plurimũ fortuna dominatur: cum perraro locus ſit uel ingenio uel uirtuti ſed ambitiõe & importunitate parãtur omnia ut de nũmis ſileã: qui ubiq; terrarũ imperare uidẽtur: amicus quidam qui ægre ferebat præferri ſibi multos doctrina & pbitate inferiores: quærebatur apud angelottũ cardinalẽ ſãcti Marci nullã haberi ſuæ uirtutis rõnem: ſeq; poſtponi his q nulla in re ſibi pares eſſent ſua inſup ſtudia cõmemorauit: & in diſcendo labores: tũ pmptus ad laceſſenda curiæ uicia cardinalis: hic ſcientia inquit & doctrina nihil proſũt ſed perge & aliquod tps ad ediſcendum uaca ſi uis pontifici acceptus eſſe. De muliere frenetica.

m Vlier ex meo municipio cũ uideretur frenetica ducebatur a uiro & genere pximis ad fatidicã quandã cuius ope curaretur: cũ arnũ fluuiũ trãſitur mulierẽ ſupra dorſum hoĩs ualidioris impoſuiſſent: cœpit illa eueſtigionates mouere ſimiles coeũti ac magna uoce clamans ego inquit ſepius uerba iterans uellẽ futiri qbus uocibus cãm exps-ſit morbi: qui ferebat fœminã adeo ẽ in riſum effuſus ut una cũ ea in aquã caderet: tunc ridentes oẽs cũ inſaniæ medelã cognouiſſent nõ eſſe opus incantatiõibus aſſerunt: ſed coitu ad ſanitatẽ reſtituendã: & in uirũ uerſi tu inquiũt optimus uxoris curator eris. Redeuntibus igitur illis cũ uir uxorẽ cognouiſſet mẽs priſtina rediit: hæc ad mulierũ inſaniam ẽ medela.

De muliere ſupra padum aſtante.

d Emeretricibus ferebãtur nauicula ferrariam una cũ certis curialibus duæ mulieres ex his quæ ſeruiũt indigentibus. Tum mulier quædam ſupra padum aſtans fœminas conſpicata inſuper: o ſtulti inquit an putabatis me

retrices uobis ferrarie defuturas cũ certe plures iñueniuntur hic meretrices q̃ uenetiis ꝑbe mulieres. De abbate ſeptimi.

a Bbas ſeptimi homo corpulétus & pinguis ueſperi florentiã ꝓficiſcés interrogauit ruſticũ obuiũ an portã ſe ingredi exiſtimaret: intellexit abbas an putaret ſe perueniturũ in urbé antequá clauderétur porte. Ille uero in pingue dinẽ iocatus atq; inquit currus feni nedũ tu portam introiret

Ciuis conſtantie ſoror cuius grauida erat.

n Obilis eps ex britãniis ad oſtendendum q̃ tunc multi requirebant concilii conſtantienſis libertatem in magno prælatorũ conuentu hoc attulit teſtimoniũ: fuiſſe ait conſtantie ciué cuius ſoror innupta grauida facta erat. cum fratri tumor uentris innotuiſſet accepto gladio quid id eſſet aut unde id ꝓdiſſet quæſiuit ꝓcuſſori ſimilis. Tum iuuenis exterrita id eſſe ait concilii opus: ſeq; ex concilio prægnantẽ hoc intellecto frater concilii metu ac reuerentia ſororẽ ĩpunitã reliquit. Cũ cæteri aliarũ rerũ libertatẽ q̃rerẽt ille ꝓtulit licẽtiã futuendi. Sigiſmondi imperatoris dictum.

ſ Igiſmondus quoq; imperator cuidam coram eo queréti conſtantiæ libertatem non eſſe: atqui inquit niſi hic ſumma eſſet libertas tu tam libere minime loquereris: libere enim loqui magne libertatis eſt ſignum.

Dictum ſacerdotis Laurentii Romani.

q Va die Angelotus romanus factus ẽ a põtifice Eugenio cardinalis: quidá laurẽtius ſacerdos urban⁹ domũ rediit hilaris applaudẽs totuſq; ĩ riſũ ac letitiã effuſus cũ rogarẽt uicini quidná ſibi obtigiſſet noui q̃ tã let⁹ & alacris eſſet: bene iquit ẽ magna ĩ ſpe ſum poſteaq̃ demẽtes atq; ĩſani cardinales fieri cœperunt cũ Angelotus amentior me ſit cardinalem me quoq; eſſe futurum.

Confabulatio Nicolai anagnini.

i N hac ferme ſentẽtiã Nicolaus anagninus iocat⁹ eſt ĩ pontificẽ Eugeniũ quẽ dicebat plurimũ ſtultis & inſipiẽtibus fauere: ná cũ eſſem⁹ cõplures uariis de rebus ut fit in palacio cõfabulãtes: quidá iniquitatẽ fortunæ maxime accuſabãt: quærebãturq; eã reb⁹ ſuis admodũ aduerſam.

Tum nicolaus uir doctissimus: sed ingenio incōstanti & pro caci lingua: nullus est omnium qui uiuat inquit cui magis q̄ mihi fortuna fuerit inimica: nā cum hoc tempore sit stultitiæ regnū: in deūq; omnes fere amentes atq; insanos. Angelotū quoq; nouimus inter eos ad amplas dignitates atq; officia extolli. Ego solus relictus sum ex omniū demētiū numero: cui nihil cōceditur hoc mihi solius accidit malignitate fortunæ.

De Prodigio.

m Onstra hoc anno plura diuersis in locis natura edidit. In agro senagaliensi in piceno: Bos quædā serpentē peperit mire magnitudinis capite erat grossiori q̄ sit uituli: collo longo ad mensurā ulne: corpore cani similis terete: & longiore hunc editū cū bos conuersa: respexisset magnoq; mugitu edito exterrita aufugere uellet: erectus serpēs subito posterioribus cruribus cauda circundatis ad ubera os admouit: tamdiu sugēs quoad lac inerat uberibus: deinde boue relicta ad syluas uicinas aufugit. Vbera postmodū & ea crurū pars quā serpēs cauda tetigerat ueluti adusta nigraq; diutius pmanserunt: hoc pastores nam in armento bos erat: se uidisse affirmarunt. Bouem quoq; postea uitulum peperisse: idq; ex litteris ferrariam nuntiatum.

Dictum Magistri Hugonis Senensis.

u Ir īsignis Hugo senēsis medicoq; nr̄i tēporis mihi quoq; retulit natū ferariæ cattū bicipitē seq; id cōspexisse.

De Monstro.

i N agro quoq; paduano mēse Iunii cōstat n̄atū esse uitulū duobus capitibus unito corpore posteriorib⁹ anterioribusq; cruribus duplicatis. Ita tamen ut essent cōiuncta: hoc monstrum quidam ad quæstum circunferebant: multiq; id uidisse affirmabant.

De Monstro.

i Llud insup constat allatā esse ferariā imagīnem marini monstri nup in littore dalmatico inuēti: corpore erat humano umbilicotenus: deinceps piscis ita ut īferior pars quæ in piscē desinebat esset bifurcata: barba erat prolixa duobus tanq̄ cornibus sup auriculas eminētibus: grossiorib⁹

mammis ore lato manibus quattuor tm̃ digitos habẽtibus a manibus vſq; ad aſcellam atq; ad imum uentrẽ: ale piſciũ pro tendebantur quibus adnabat. Captũ hoc pacto ferebant: Erãt q̃ plures femine iuxta littus lauantes lineos pannos ad unam earũ accedens piſcis: cibi ut aiunt cauſa mulierẽ manibus com prehendit ad ſe trahere conatus: illa reluctãs & erat aqua mo dica magno clamore auxiliũ ceterarũ implorauit. Accurrẽtes quinq; numero monſtrũ neq; enim ĩ aqua regredi poterat fu ſtibus & lapidibus perimũt qđ in littus abſtractũ haud paruũ terrorẽ aſpicientibus p̃buit: erat corporis magnitudo paulo lõ gior ampliorq; forma hominis: hanc ligneã ad nos ferrariã uſ q; delatã cõſpexi cibi gratia mulierẽ cõprehenſam argumento fuere pueri nõnulli qui cũ diuerſis tẽporibus ad littus lauãdi cauſa acceſſiſſẽt: nuſq; poſtea comperti ſunt quos poſtmodũ ab eo monſtro captoſq; crediderunt.

Facetia hiſtrionis ad bonifacium papam.

b Onifacius pontifex nonus natione fuit Neapolitanus ex familia tomacellorũ: appellãtur aũt uulgari ſermo ne tomacelli cibus factus exiccore ſui ſic admodũ con trito atq; in modũ pili inuoluto interiore pinguedíe porci: cõ tulit bonifacius ſe peruſiũ ſcđo ſui pontificatus anno: aderãt aũt ſecũ fratres & affines ex ea domo per multi qui ad eum ut fit confluxerant honorũ ac lucri cupiditate. Ingreſſo Bonifa cio urbẽ ſequebatur turba primorũ inter quos fratres erant & ceteri ex ea familia quidã cupidiores noſcendorũ hoĩum que rebant qui nam eſſent qui ſequerẽtur: dicebat unus itẽ alter: hic eſt andreas tomacellus: deinde hic Ioãnes tomacellus cum plures deinde tomacellus nominatim recẽſẽdos. Tum quidã facet⁹ hohe p magnũ nempe fuit iecur iſtud inquit ex quo tot tomacelli p̃dierũt & tam ingentes.

De ſacerdote qui caniculum ſepeliuit.

e Rat ſacerdos in tuſcia quidam ruſticanus ſed admodũ opulentus hic caniculũ ſibi carũ cũ mortu⁹ eſſet ſepe liuit in cimiterio. Senſit hoc eꝑs & in eius pecuniã ani mũ ĩntendens: ſacerdotem ueluti maximi criminis rerum ad ſe puniẽdũ uocat: ſacerdos qui animũ eꝑi ſatis nouerat: quin

quaginta aureos ſecũ deferens ad eꝑm deuenit qui ſepulturã canis grauiter accuſans: iuſſit ad carceres ſacerdoté duci: hic uir ſagax: o pater inquit ſi noſceres qua prudentia caniculus fuit non mirareris ſi ſepulturã inter homines meruit. Fuit enĩ pluſq; ingenio humano: tũ in uita tum precipue ĩ morte: quid nam hoc é ait eꝑs: teſtamentũ inquit ſacerdos in fine uite cõdens: ſcienſq; egeſtaté tuã tibi quinquaginta aureos ex teſtõ reliquit quos mecũ tulit. Tum eꝑs & teſtamentũ & ſepulturã cõprobans: accepta pecunia ſacerdotem abſoluit.

De tirãno qui homini pecunioſo cãs iniuſtas iniecit.

Homo admodũ pecunioſus erat in piceno in opido Cĩ
h gulo nomiñe: audiuit hoc tirãnus loci atq; aderipiendos nũmos animum adiiciens queſiuit occaſionẽ criminis qua illi pecunias auferret: uocato ad ſe uiro dixit illum crimine leſe maieſtatis reũ teneri: cũ nihil contra eius ſtatum aut dignitatem ſe factũ contenderet perſtabat tirannus aſſerens illum capite eſſe mulctandũ: homo inſons quidnã tandẽ egiſſet cũ poſtularet. Hoſtes inquit meos ac rebelles qui contra me conſpirarũt domi abſconditos teñuiſti: ſenſit tandem ille ſuis nũmis inſidias parari. Malés igitur uite quã pecuniis parcere. Verũeſt inquit qd ais mi domine: ſed deſtina mecũ ſatellites tuos ego hoſtes illos ac rebelles tibi ſtatim comprehenſos dabo. Miſſos itaq; lictores domũ ad arculã, in qua pecunia erat ſecũ duxit: eaq; aperta capite hos inquit eueſtigio: hi ſũt enĩ nõ ſolũ domini ſed mei quoq; hoſtes acerrimi ac rebelles: quibus delatis ad tirannum homo penam omnem euaſit.

De religioſo qui ſermonem habuit.

Pidum eſt in montibus noſtris: in quo multi ex uariis
o locis ad diem feſtum conuenerãt: erat enim celebritas ſancti Stephani religioſus quidã erat habiturus de more ſermonẽ ad populũ cum hora eſſet diei tarda ſacerdotes autem eſurirẽt uererenturq; longitudinẽ ſermonis. Aſcendentiq; ſuggeſtũ religioſo unus & item alter ut paucis loqueret in aurem hortati ſunt. Ille ſe exorari facile paſſus ac prelocutꝰ quedá, put conſueuerunt: fratres mei inquit áno preterito cũ hoc in loco uobis aſtantibus uerba facere de ſanctitate uita &

miraculis huiꝰ ſancti noſtri: nihil p̄termiſi eorū qđ illo uel audiui uel ſcripta in ſacris libris reperiuntur: que oia uos credo memoria tenere: poſtmodū uero tū nihil noui feciſſe nihilq; amplius de eo ſcriptū repi: ſigno igitur crucis facto dicite confiteor & reliqua q̄ ſequūtur & ita abiit.

Facetiſſimum conſilium Minacii ad ruſticum.

r Vſticus cum caſtaneam arborem ad excutiēdos fructꝰ aſcendiſſet decidés ex ea coſtam pectoris effregit: ad hunc cōſulandū acceſſit minacius quidam homo perfacetus: qui interloquendū daturū ſe normam illi dixit: quaſeruata nunq̄ ex arbore caderet: uellē hoc antea ĩquit eger cō ſuluiſſes: attamen & ĩ futurū poterit prodeſſe: tū Minaciꝰ faeſéper inquit ne ſis celerior in deſcenſu q̄ ĩ aſcēſu: ſed ea q̄ aſcēdis tarditate deſcendas hoc pacto nūq̄ precipitē te ages.

Eiuſdem Minacii reſponſio.

i Dem Minacius cū aliquando nōnullos nūmos & ueſtes ad talos egenus enī erat luſiſſet: flens ad hoſtiū taberne cuiuſpiā ſedebat: uidens merentē flentēq; amicus quid nā eſt tibi inquit nihil minacius ait cur nā ergo ſi nihil habes ploras hoc ſolū quia nihil habeo inquit. admiratus ille quare ergo ſi nihil habes ait lacrimas ob hanc ipſā cauſā reſpondit: quoniā nihil eſt mihi: alter nihil ſibi eē cauſa cur ploraret intelligebat: alter nihil ſibi reliquum ſupereſſe a ludo plorabat.

De paupere monoculo qui frumentum empturus erat.

t Empore quo florentie ſumme aliquādo erat anno ñe charitas acceſſit pauper luſcus ad forū quedā ſextaria frumenti ut dicebat empturus: rogauit hunc in foro p conſtantem preciū quidē alter ſuperueniēs: quanti ſextarium frumenti uenderetur hoīs oculo inquit conſtat: deſignans his uerbis annone charitatē hoc audiens ſcitulus qui aderat puer cur tu ergo ait tam grandē ſacculū portaſti cū ñon amplius quā unū ſextarium poſſis emere.

Vir qui mulieri dum egrota eſſet ueniam poſtulauit.

c Onſolabatur uxorem uir que aduerſa ualitudine diem ſuum obibat: memorans omnia boni mariti officia ſibi in uita preſtitiſſe: ueniamq; poſtulans ſi quid

unq̄ aduersus eam iniqꝫ egisset: neqꝫ iter cetera se ait omisisse unq̄ quī debitum thoro preberet eo excepto tpe quo illa non recte ualeret: ne coitu fatigaretur: tū mulier licet morbo grauis hoc inquit: per fidē nūq̄ parcā neque remittā tibi: nullo enī tēpore adeo inualida atqꝫ infirma extiti quin cōmode possem resupina iacere: danda est igitur uiris opera ne hoc uenie genus ab uxoribus implorent cum rite negari possit.

De adolescentula que uirū de paruo priapo accusauit.

Dolescens nobilis & forma insignis duxit uxorem fili
a am Nerii de paccis equitis florentini inter ceteros sue
etatis egregii & prestātis uiri post aliquot dies ut moris est adolescentula ad patrē reuertitur nō alacris aut iocunda ut cetere solēt: sed mesta ac uultu languido intuens terrā: aduocatā in cubiculo clanculū rogat mater nunquid res sint satis salue ut uultis flens iuuencula respondit: nō enim uiro me desponsastis ait: sed ei uirilia desunt: nihil enī aut parum habet eius partis ꝓpter quā fiunt matrimonia: dolēs admodū fortunā filie mater rē cum uiro cōmuñicat: deinde re ut fit inter consanguiñeos mulieresqꝫ que ad cōuiuiū aderāt: uulgata mestitia doloreqꝫ oīs impletur domus cū nō ñuptā sed suffocatam adolescentulā egregiā forma dicerēt. Supuenit post modū uir cuius gratia cōuiuiū parabatur & cū omnes uultu merenti afflictoque cōspiceret: miratus rei nouitatē quidnā noui accediſſet rogabat: nullus erat qui causam doloris auderet palam facere: unus tādem liberior ait dixisse puellam mācū esse illū in uirili sexu: tum iuuenis alacer nequaq̄ hec erit cā que aut nos conturbet aut conuiuiū disperdet cito hoc purgabitur crimē. Cū in mensa oēs sederent uiri pariter ac mulieris: sumptis iā fere cibis surgēs adolescēs patres inquit sentio me culpari in ea re cuius uos testes esse an uera sit uolo: deīde educto egregie forme priapo: uestibus enim curtis tūc utebatur: ac supra mensam posito omnes ad rei nouitatē magnitudinēque cōuertit: & an culpandus esset quesiuit: maior ps mulierū ut uiris suis talis copia inesset optabat uiri per multi se ab illo tali suppellectile superari sentiebant: qui ounes ī adolescentulā cōuersi grauiter illios stulticiam increpabañt: alius

áliud quid obiurgans: tum illa quid iurgatis: quid me reprehé ditis inquit: aſellus noſter quẽ ruri nuper cõſpexi beſtia eſt & adeo extéſo brachio oblongum membrũ habet: hic uir meus qui hõ eſt non habet eius medietaté. Credidit ſimplex puella hominibus longius q̄ beſtiis eiuſmodi membrũ ineſſe debere.

De predicatore q̄ potius decẽ uirgínes q̄ unã nuptã eligebat.

Redicabat tibure frater parũ cõſideratus ad populũ
p aggrauans multis uerbis ac deteſtans adulteriũ: dixit q̄ inter cetera adeo eſſe graue peccatũ ut mallet decẽ uirgines cognoſcere q̄ unicá mulierem nuptá hoc etiam multi qui aderant elegiſſent.

De paulo qui ignorantibus nõnullis luxuriam cõmouit.

Lter paulus noíe quẽ ipſe noui: cum Secie urbe campa
a nie in quadá contione luxuriá deteſtaretur: nõnullos adeo laſciuos atq̄ intemperantes dicebat ut ad elicien dá maioré ex coitu uoluptaté: natibus uxoris puluinũ ſubiice rent: hoc adeo nõnullos qui id ignorabant cõmouit ut paulo poſt uerum eſſe experirentur.

De confeſſore.

Vlier adoleſcens que id mihi poſtea retulit ꝑfecta eſt
m aliquando ad confitendum peccata ſua prout fit tem pore quadrageſime. Cum interloquendũ ſe uiro non ſeruaſſe fidem reſpondiſſet: confeſſor qui frater erat libidine incenſus: protento palio priapum erectũ in manu adoleſcen tule poſuit: ſuadés ut ſui miſereretur. Illa rubore ꝑfuſa abiés: matri que haud procul erat roganti quidnam ſibi tantus ru bor uellet narrauit confeſſoris ſuaſionem.

De medico & cetera. Reſponſio mulieris.

Nterrogata ſemel a uiro mulier: que nam cauſa eſſet:
i cur cum coitus uoluptatis ita particeps eſſet femía ſi cut & uir: tamen homines citius appeterent ſequeren turq̄ mulieres q̄ ille uiros: tum illa ſumma cum ratione hoc í ſtitutum eſt inquit ut potius nos requiramur a uiris. Conſtat enim paratas ac promptas nos ad cõcubitum ſemper eſſe uos non item fruſtra ergo uiri peterentur a nobis cum eſſent im parati. Scita facetaq̄ reſponſio.

De medico qui tempore belli Bernardo pacem homiñauit.

Ello quod primum florentini cũ duce Mediolani po-
b steriore habuerunt lege sanxitũ est capitale esse siquis de agẽda pace uerba feciſſet. Berñardus manecti ciuis facetiſſimus erat í foro ueteri: neſcio quid empturus: acceſſit ad eum frater quadã ex his mendicis circumforaneis: qui í triuiis aſtantes aliquid ſibi a tranſeuntibus dari in neceſſarios uſus petunt: ac quippiã petiturus primis uerbis pax tibi inquit tuuu Bernardus quid pacem tu nomĩaſti an ñeſcis capitale eẽ ſi quis de pace loquatur: ab eo inquit: ne quis me huius culpe affinem putet: hoc dicto recedens a nebulonis illius moleſtia ſe exemit.

Fabula domini. F. philelphi.

Rat ſermo inter ſocios: que pena eſſet ſtatuẽda í uxo-
e res impudicas. Bonifacius ſalutatus ea qua bononien ſis amicus ſuus minatus eſt ſe uxorem ſuã affecturum exiſtimabat. Sciſcitantibus nobis penã bononienſis inquit uir haud magno exiſtimandus habet uxorem ſatis liberalẽ & mihi quandoq; obſequentẽ: cũ acceſſiſſem domũ aliquando noctu foris ſtans: audiui eos acriter collitigantes: increpabat enĩ uir uxorẽ: accuſans impudicicią eius. Illa ut moris eſt talium: negando ſe tuebatur: tũ uir interclamandũ Iohanna Iohãna ait: ego te neq; uerberabo neq; percutiam: ſed intantũ te futuã quoad plenã domũ filiis reddã: atq; ita ſolam te cũ natis relinquã poſtmodũ & abibo: riſimus oẽs geñus ſupplicii adeo exquiſitum quo ſtultus ille ulturũ ſe uxoris flagitia putauit.

Cardinalis burdugalenſis de hiſtrione.

Regorius duodecimus anteq̃ pontifex crearetur in cõ-
g claui & poſtea quoq; plurima ſe facturum pollicitus eſt pro ſciſmate quod tunc in eccleſia uigebat tollendo: atq; adeo aliquibus diebus in eo quod promiſerat permãſit ut etiam pontificatui ſe ceſſurum ſi opus eſſet ſponderet: poſtmodũ uero dulcediñe ductus dignitatis iuramenta & promiſſiones omnes irritas fecit: nihil ſeruãs eorũ que antea pollicebatur: hoc egreſſerens cardinalis burdugalenſis uir grauis & concilii ſingularis mecum de hiſce rebus aliquando loquẽs

hic inquit ſiobis effecit q̄ hiſtrio bononienſis ſe aſſereñs uola-
turum. Cū referari mihi fabulam rogarem: hiſtrio fuit nuper
bononie ait qui propoſito palam edicto ſe uolaturū ex turri
quadam que eſt uerſus pontem ſancti Raphaelis miliari am-
plius extra urbem predixit: congregato ad diem conſtitutum
omni ferme bononienſi populo ſole & fame uſq̄ ad occaſum
ſolis homines ludendo macerauit: pendebant oēs animi ſuſ-
penſi ad aſpectum turris uolatū hominis expectantes. Cū ille
interim in turris cacumine oſtenderetur alaſq̄ quateret uola
turo ſimilis: ſeq̄ deorſum proiecturum fingeret: erat magna
ad hec ſigna populi acclamatio patulo ore turrim aſpicientes
tum hiſtrio poſt ſolis tandem occaſum ne nihil actum uidere
tur: uerſis ad eos renibus culum populo oſtentauit. Ita eluſi
omnes in edia & tedio confecti in urbem noctu redierunt. Eo
dem modo noſter inquit qui poſt tot oſtentationes tandē no
bis poſteriora oſtendendo ſatiſſecit.

Reſponſio Redolphi ad. B.

r Edolphi camarinenſis dictum prudeñs refertur: obſi-
debatur ciuitas bononiēſis a Bernaboue ex familia ui
cecomitum domini Mediolani: erat autem ad cuſto-
diam ciuitatis dux poſitus a pontifice redolphus uir bello &
pace egregius qui ſe intra menia continebat ob ciuitatis tute
lam leui ſemel per excurſores cōmiſſo prelio a quo redolphus
aberat captus eques ad Bernabouem ductus eſt. Interrogabat
ille inter cetera: cur nō egrederetur ad bellū redolphus eques
cum unam aut alteram cauſam attuliſſet: tandem dimiſſus re
diit in ciuitatem: tum Redolphus ſciſcitans quid in caſtris ho
ſtium ageretur & que uerba Bernabouis ad eum fuiſſent: cum
intellexiſſet reſponſionem equitis egueſſum ſuum excuſanté
non bene inquit reſpondiſti: uade dic Ber.

Redolphus ait ſe ideo urbem non egredi: ñe tu īgrediaris.

u Iri nonnulli camarinenſes extra urbem exercitii cauſa
ſagitando tempus terebant. Cum quiſpiā ſagittam in
cautius emiſiſſet aſtātem procul redolfum leuiter uul
nerauit: capto illo cum uarie de pena inferenda ſententia di
cerentur: & ut quiſque accerrime ſentiret: item ſe maxime

principi gratificaturum putaret: unus censuit manum illi esse amputandam ne amplius arcu uteretur: redolphus liberum hominem dimitti iussit dicens illam futuram fuisse utilem sé tentiam si id ante acceptum uulnus consilium dedisset plena prudentie & humanitatis responsio.

Fabula Mancini.

m Ancinus uir rusticus opidanus meus fruméto ad figignum castrum asellis uehendo exercebatur: quos ille compluris ad uecturam sumebat. Cũ ille semel a mercato rediens fessus e uia ascendisset asinum quendã prestantiorem computatis in uia asinis qui ꝑibãt: domo appropinquãs eoq; quo uehebatur minime adnumerato uisũ est ei unũ de eé turbatus igitur ac reliquis asinis uxori quos restitueret cõmodatis confestim eodé asino quo ferebatur ad mercatũ septé milibus passuum retrocedit: queréseq; a singulis obuiis: an asinum quépiam amissum reperissent: cũ omnes negarét domũ noctu merens & dolens iacturã asini rediit tãdem etiã ab uxore admonitus: cũ descendisset illum quem tanto studio & dolore asinum quesierat esse cognouit.

Alia responsio redolphi ad G.

i Dem bello quod florentini cum Gregorio decimo põtifice gesserunt diuersas partes secutus nunc uni nũc alteri herebat: interrogatus a quodã cur adeo mutãs ita sepe se cõmutaret: quoniam inquit in eodem latere diuti⁹ iacere non possum.

De eodé quõ a florentinis ꝑ proditore depictus ast.

f Lorentinis postmodũ ꝑditiõis habitus reus publicis ĩlocis urbis ut ꝑditor depictus fuit. Cũ uero haud multo post sentiret mitti oratores ad se florẽtinos de pace acturos qua die ad se uenturi erant thalamum ingressus clausis fenestris igne accenso: erat autẽ mensis augusti sese pellicis uestibus cooperiri iñ lectulõ iussit uocatis deinde oratorib⁹ querentibus quo nã morbo laboraret: frigore respõdit quod tãdiu in eorũ muris etiam noctu ad aerem discoopertus contraxisset hoc dicto illorum lusit picturam que postea ex pacto deleta est.

De illo qui aratrum ſuper humerum portauit.

a Lter pierus nomine admodū incultus cū uſq; ad meridiem araſſet feſſis bobus &ipſe labore fatigatus: rediturus in opidū aratrum ſuper aſellum alligat:deiń de aſellum p̄miſſis bobus aſcendit qui cum nimio onere grauatus ſub pondere deficeret:ſentit tandem Pierus aſellum ire non poſſe:tum deſcendens atq; aratrū ſuper humerū ſuū ponens rurſus aſellū aſcēdit inquiés nunc recte ambulare potes non enī tu ſed ego aratrū fero.

Reſponſio elegans dantis poete florentini.

d Antes Alligerius poeta noſter florentiñus aliquádiu ſuſtentatus eſt uerone:opibus canis ueteris principis delaſcala admodū liberalis.Erat aūt & alter penes canem florentinus ignobilis:indoctus imprudens:nulli rei preterq̄ ad iocum riſūq; aptus:cuius ineptie ne dicam facetie:canē ꝓpulerant ad ſe ditandum.Cū illū ueluti beluā inſulſam dantes uir doctiſſimus ſapiens ac modeſtus:ut equū erat cōtemneret:quid eſt inquit ille q̄ tu cū habearis ſapiés ac doctiſſimus tñ pauper es & egenus:ego aūt ſtultus & ignarus ducēſ preſto:tū Dantes quando ego reperiā dominū:inquit mihi ſimilē & meis moribus conformē ſicuti tu tuis & ipſe ſimiliter meditabit.Grauis ſapienſq; reſponſio ſēper enī domini eorū conſuetudine qui ſibi ſunt ſimiles delectantur.

Eiuſdē poete faceta reſponſio.

h Vic ipſi inter ſenioré aliquádo tunioréq; canes prandēti cū miniſtri utriuſq; dedita opera ante pedes dantis ad eū laceſſendū oſſa occulte ſubieciſſent:remota menſa uerſi omnes ī ſolū dātē mirabātur cur āte ip̄m ſolūmō oſſa cōſpicerētur:tū ille ut erat ad reſpondendū ꝓmptus minime īquit mirū ſi canes oſſa ſua comederūt:ego aūt non ſū canis.

De muliere obſtinata que uirū pediculoſum uocauit.

c Olloquebamur aliquando de pertinacia mulierū ita qñq; perſtāt animo indurato:ut ſe mori malint q̄ cedere ex ſnīa tū unus:mulier quedā e noſtris īquit admodū uiro contraria:ſemper uerbis eius obiurgando refragrabatur perſtans in eo quod ceperat:ita ut ſuperior eſſe uellet:ha-

bita femel cum uiro graui altercatione maritum pediculoſũ uocauit. Ille ut uerbum id retractaret uxor: uerberibus conté debat pugnis cedens ac calcibus quo magis cedebatur eo plus illa pediculoſũ appellabat: uir tandem uerberando laſſus: ut uxoris pertinaciã ſuperaret per funem in aque puteũ dimiſit: ſuffocaturum ſe dicens niſi uerbis eiuſmodi abſtineret: muli er inſtautius perſeuerbat etiam in aqua mentũ uſq; conſtitu ta: uerbum illud continuãs: tum uir ne amplius loqui poſſet in puteum demerſit temptans ſi eã mortis periculo a uerborũ ptinacia poſſet auertere: at illa loquẽdi facultate adempta eti am dum ſuffocaretur quod loqui nequibat: nã manibus digi tis exprimebat ſuper caput erectis atq; ungulis utriuſq; polli cis cõiũctis ſaltẽ qđ potuit geſtu uiro pediculos obiiciebat: un guibus enĩ eorũ digitorũ pediculi a femis occidi cõſueuerũt.

De eo qui uxorẽ in flumine peremptam querebat.

a Lter uxorẽ que in flumine perierat querens aduerſus aquã ꝓficiſcebatur: tum quidã admiratus cũ deorſum ſcđm aque curſum illã queri admoneret: nequaq̃ hoc mõ reperietur inquit. Ita enĩ dum uixit difficilis ac moroſa fu it reliquorũq; moribus cõtraria ut nũq̃ niſi cõtrario & aduer ſo flumine etiã poſt mortẽ ambulaſſet.

De ruſtico qui nobilem ſe fieri querebat.

p Etebat a duce aurelianenſi ſub ruſticis moribus & ui ta incultus quidã qui ei ſeruiebat ut ſe nobilẽ faceret: id fit apud gallos: emptis poſſeſſionibus ex quibus ſo lis ruri uitã nobiles ducant: tũ dux qui naturã hominis calle bat: diuitẽ ĩquit te facillime poſſẽ facere: nobilẽ nũq̃ poſſem.

De Guilermo qui habebat priapeã ſuppellectilẽ formoſam

e Rat in opido noſtro terre noue uir nomine guilermus faber lignarius: priapea ſuppellectile ſatis copioſus: di uulgauerat hoc uxor inter uicinas: ea mortua duxit aliam uxorẽ iuuenculã ſimplicẽ antoniã nomine que deſpõſa ta preſenſerat ex uicinis ingens uiri telum: qua ergo nocte primo cum uiro concubuit tremebunda nolebat herere uiro: neq; coitum pati ſenſit uir tandem quid timeret adoleſcentu la conſolatuſq; illam uerũ eſſe quod audierat ait: ſed duas ſe

mentulas habere paruam ac maiorem quandam: ne te ergo offendam ait utar hac nocte parua que tibi minime nocebit: postea maiore si tibi uidebitur cõsentiens puella obsecuta est uiro absq; clamore aut nocumento aliquo post mẽsẽ uero facta liberior atq; audentior: cũ noctu uiro suo blandiretur: mi uir inquit si libet maiore iam illo socio utaris: licet risit uir: cũ semi asellus in ea re uideretur bonũ uxoris appetitũ hoc postea narrantem audiui iñ aliorum cetu.

Responsio unius mulieris pisane.

Am bacharia mulier pisana fuit ꝓmpta ad respoñdeñdũ. Accedens histrio quidam ad illudendũ ei: ꝓpucium inquit asini uos salutat: tum illa euestigio hohe ĩquit sañe unus ex suis nũciis uideris quo faceto dicto abiit.

Dictũ matrone que uestes adultere ad feneſtras conspexit.

Vlier adultera expanderat mane ad feneſtras uarii ge
m, neris uestimenta ab adultero data: matrona ante do-
mum transiens conspectis tot uestibus sicut aranea te
las ita hec inquit uestes suas culo effecit: pudendorũ artificiũ omnibus ostentans.

Monitio cuiusdam.

Ogabat quidam cõtribulem meum uirum facetum
r tempore uindemie: ut sibi uasa quedam uinaria mu-
tuo concederet. Tum ille inquit do uxori expensas ꝓ uñiuersum annũ ut ea ĩ carnis priuio uti possim. Monuit hoc dicto non esse postulandas ab aliis eas res quarum usus esset eis necessarius.

Dictum perusini ad uxorem.

Erusini habentur uiri: faceti ac perurbañi rogauit ma
p ritum uxor Petrucia nomine ad diem festum postri-
die profectura ut sibi calceos nouos emeret: annuit uir eius & simul iussit antequam domo abiret mane gallinam in prandio coqui uxor cum cibum parasset domus hostium egressa: conspectoq; simul quem summe adamabat iuuene domum regreditur: dato signo ut se intus cum uir abesset sequeretur: & ne longior mora esset ascensis scalis se ad terram prostrauit ita ut ex hostio posset conspici super imposito au-

tem iuuene clunes eius cruribus ac pedibus amplexa: cõcupi-
to operi intendebat: uir interim existimans uxorem ad festiui
tatem iam ꝑfectã & simul tardius rediturã: sociũ rogauit ad
prandiũ dicens uxorẽ prandio esse fallendã: cũ domũ ꝑgerent
uir prius ingreditur: uisaq; apud scalas uxore supra iuuenem
pedes cõmouente: hohe petrucia inquit per culũ dei ut mos ẽ
illis iurãdi: si hoc mõ ãbulaueris nũq̃ illos calceos consumes.

Per facetum dictum cuiusdam adolescentis.

Verebatur rusticana mulier anserulos suos nõ se bene
q habere fascinatos uerbis cuiusdã uicine que cum illos
collaudasset: nequaq̃ postea addidisset: de⁹ eos bñdicat
ꝑut uulgo dici solet: hec cũ adolescẽs audisset nunc causã ui-
deo inquit cur mihi mentula egrius se habuit his diebus ad-
modũ debilitata: ná cũ eam quispiam laudasset nequaq̃ addi-
dit eiusmõi benedictionẽ quo factũ est ut fascinatã putẽ cum
postmodũ nunq̃ erexit caput bñ dic ergo eam te rogo ait quo
priores recuperet uires.

De uiro stolido qui simulantẽ uocẽ credidit seipsum esse.

Ater cuiusdam amici nostri cognoscebat mulierẽ uiro
p insulso ac balbuciẽti nuptam: semel cũ noctu ad eam
accederet: credens uirum abesse: hostiũ palã pulsauit:
simulans uiri uocẽ: ac sibi apiri hostium peciit: uir aũt stolidus
domi existens audita illius uoce. Iohána api. Iohána introduc
illum inquit nam uidetur idẽ qui ego esse.

De rustico qui anserem uenalem deferebat.

Vsticum adolescentem qui florentie anserem defere-
r bat ueñalẽ: conspicata mulier que sibi faceta uidebat
ridendi hoís gratia rogauit quanti anserẽ faceret. At
ille quod facillime inquit persoluas: quid ẽ íquit mulier: uni
co ait ille coitu: iocaris ꝛ̃ſpõdit mulier sed domũ ígrederet &
de precio conueniemus. Ingressus domũ cũ perstaret in sentẽ
tia mulier precio annuit: uerum cum superioris partes egisset
petito ansere rusticus se negat daturũ: noñ enim se mulierem
subagitasse sed se ab ea compressum dixit. Igitur reintegrata
pugna munere sessoris fungitur adolescens. Iterum ex con-
uentu mulier cum anserem postulasset: renuit adolescens

pari rõne se cũ illa esse asserens:noñ enim se preciũ petitum ac
cepisse sed repulisse iniuriá illatá:nam se prius a muliere sub-
actum:cum longior ꝓgrederetur contentio superueniens uir
sciscitatur que nam hec sit controuersia:cupiebá inquit uxor
tibi cená oppipere parare nisi hic maledictus impediret: cõue-
nerat enim mecũ in uiginti solidis nunc postq̃ introiit domũ
mutata est snĩa duos amplius requirit:eya inquit uir tã par-
ua res impedit cená nostrá:accipe inquit qd̃libet: ita ꝓcium
abstulit & concubitum uxoris.

De auaro qui urinam degustauit.

Vrialis unus e nostris note auaricie sepe mensá familie
c accedebat dũ comederent degustãs uinũ ansatis aqua
tũ esset:simulabat aũt se id agere ut bono uino uterẽ
tur:hoc cum aĩaduertissent nõnulli tandẽ cõmunicato consi
lio recentẽ quandoq̃ urinã ꝓ uĩo in mẽsa supposuere:qua ho
ra uenturũ hominẽ suspicabantur:accessit ille more suo & cũ
urinã bibisset nauseans ac semi eructans magno clamore ab-
scessit minatus multa illis qui hec cométi essent:illi uero risu
cenã finierũt:hoc eius rei machinator:mihi postmodũ retulit
multo cũ risu. De quodã pastore simulatim confitenti.

Astor ouium ex ea regni neapolitani ora que olim la-
p trociniis operam dabat:semel confessorẽ adiit sua pec
cata dicturus: cũ ad sacerdotis genua ꝓcubuisset par
ce mihi ĩquit ille lacrimás pater mi:qm̃ grauiter deliqui cũ iu
beret dicere quid esset: atq̃ ille sepius id uerbũ iterasset tanq̃
qui nefarium admisisset scelus:tandẽ hortatu sacerdotis ait
se cum caseũ faceret ieiunii tẽpore: expressura lactis guttas:
quasdam quas non spuisset ĩ os desiliisse:tũ sacerdos qui mo
res illius patrie nosset subridens:cũ dixisset grauiter illum de
liquisse qui quadragesimá nõ seruasset:quesiuit nũquid aliis
obnoxius esset peccatis. Abnuente pastore rogauit num cum
aliis pastoribus quemquẽ peregrinũ ut mos est illius regiõis
transeuntẽ spoliasset aut peremisset:sepius iñquit utraq̃ in re
cum reliquis sũ uersatus:sed istud ait apud nos ita est consue
tum ut nulla conscientia fiat:cũ utrũq̃ graue facinus cõfes-
sor assueueraret ille ut rem leuẽ latrocinis & hominũ cedẽ quã

apud eos uſu ꝓbarentur exiſtimans ſolius lactis ueniam pete bat: res peſſima conſuetudo peccādi: que etiā illa errata leuia reddit que ſunt grauiſſima.

Et in opido terre noue certa conſtituta pena is qui lu-
e ſerint ad talos: quidam notus meus in ludo deprehē-
ſus contracta pena in carcerem truſus fuit: cum pete-
retur ab eo cur ibi recluſus eſſet: hic noſter pretor inquit quia quod meum erat luſi me in carcerem poſuit: quidnam hic age ret ſi luſiſſem ſuum.

De patre filium ebrium redarguente.

Ater cum filii ebrietatem ſepius ne quicq̄ redarguiſſet
p conſpecto ſemel in uia ebrio rectis uerēdis turpiter ia cente pueris: quoq; ꝓ multis qui circūſtabant riden-ti-bus atq; illudentibus filiū ad tā uerecūdum ſpectaculū uoca uit: exiſtimās hoc exemplo ab ebrietate deterreri eū poſſe. Ille aūt uiſo ebrio: rogo pater inquit ubi eſt id uinū quo iſte ebri⁹ factus eſt ut ego etiam eius uini dulcedinem deguſtem non ebrii turpitudine abſterritus: ſed uini cupiditate commotus.

De adoleſcente peruſino.

Iſbinam quoq; peruſinum adoleſcentem nobilem at q; admodum diſſolutum cum opprobrio ceteris ex ea familia eſſe: ſe uocauit ſemel. Simon ceculus cognat⁹ eius ſenex magne auctoritatis atq; admodum prudēs & cum rationibus multis adoleſcentem ad meliorem uitam hortat⁹ eſſet deteſtans uicia: uirtutes uero collaudans: poſtq̄ tandem perorauit Simon inquit ille: compoſite atq; ornate admodū ſicuti uirum eloquentem decet feciſti uerba uerum centies iā pulchriores orationes in hanc ſententiam audiui & tamen ni hil eorum que dicebantur unq̄ facere uolui: nihil amplius ſu-perior exemplo q̄ hic uerbis profuit.

De duce Andegauenſi quam precioſam ſuppellectilem re-dolfo oſtendit.

Rat ſermo aliquando in cetu doctorum uirorum re-
e prehendentium inanem eorum curam: qui multū ſtu dii opereq; iñ querendis emendiſq; precioſis lapidibus poñūt: hic quidem recte īquit redolfus ex camerio ducis an-

degauenſis cum ad regnum neapolitanũ proficiſceretur ſtul
ticiam monſtrauit. Cum enim redolfus ad eum uiſendum in
caſtra ueniſſet: oſtendit ei dux admodum precioſam ſuppelle
ctilem interq; cetera margaritas: zaphiros: carbunculos: & ce-
teros lapides magno qui in precio habentur. His conſpectis
queſiuit redolfus quanto lapides illi exiſtimarentur: & quid
utilitatis afferrent magnum quid eſtimari dux reſpondit: ſed
nihil afferre lucri: tum redolfus oſtendam tibi inquit duos la
pides decem florenorum: qui mihi annuatim ducentos red-
dunt: ac deinde cum ducem hec admirantem ad molẽdinum
quod ipſe conſtitui fecerat duxiſſet: duos molares lapides ei
oſtendit: dicens illos eſſe qui ſuorum precioſorum utilitatem
uirtutemq; ſuperarent.

De eodem redolfo.

h Ic ipſe cuidam camerinenſi qui uiſendi ¸cauſa orbem
peragrare cupiebat: iuſſit uſq; maceratam opidum pro
ficiſci: quod ille cum effeciſſet: orbem inquit terrarum
uniuerſum conſpexiſti: nihil eſſe aliud aſſerens mundum hũc
q̃ colles: conualles: montes planicie culta atq; inculta loca: ne
mora & ſiluas: que omnia eo loci ſpacio continẽtur.

Facetiſſimum dictum cuiuſdam peruſini.

e Rat peruſino cuidam dolium uini ſapidi & bõi admo-
dum paruum ad eum pro uino cum quidam puerum
cum uaſe maiuſculo deſtinaſſet: ſumpto in manibus
uaſe atq; ad nares admoto hohe inquit uas iſtud admodum
fetet: ñ unq̃ in hoc uinum meum ĩfundam: uade atq; ad eum
qui te miſit iſtud reporta.

Contentio duarum meretricum de tela linea.

d Ve romane mulieres quas noui diuerſa etate forma:
iuerunt domum curialis cuiuſdam e noſtris uolupta
tis ac premii cauſa. Is cum pulchriorem bis cognouiſ-
ſet: alteram ſemel attigit: tum ne ſe ſpretam putaret: tum ut
iterum rediret cum ſocia abeuntibus telam lineam dono de-
dit: non diſcernens quanta eſſet futura cuiuſque portio.

In diuiſione clañcula cõtenẽtio orta eſt inter feminas altera duas partes ſecundum opus exactum altera medietatem ſecũ dum perſonas poſtulante diuerſe utrinq; uarieq; rationes af ferebantur:cũ una maiorem ſe laboré perpeſſam eſſe: reliqua parem fuiſſe contenderet:ex uerbis ad uerbera deuenerunt:ac ungiũ capillorũq; certamen primo uicini íde etiam mariti cõ currunt:diſcidii cauſam ignorantes:utraq; ſibi uerborũ con tumeliam illatam aſſerente:uiris ſue cuiuſq; uxoris cauſã tuẽ tibus mulierũ pugna ad uiros deſcendit:ueſtibus & lapidibus acta res eſt donec concurrentium interuentus preliũ diremit. Viri diſſenſionis cauſam ignorãtes inimicitiam ſeruant ,reclu ſi in caueis more romano pãnus eſt apud quendã obrem indi ſcuſſam nondum diuiſus ſed occulte a mulieribus de diuiden do agitur queritur a doctoribus quid ſit iuris.

De gallo & uulpe.

Suriens quondam uulpes ad decipiẽdas galliñas: que gallo duce arborem excelſioré quo ſibi aditus nõ erat aſcenderant ad gallum blande acceſſit:quem comiter cum ſalutaſſet:quid in excelſo agis inquit :nunquid non au diſti noua hec recentia tam ſalutaria nobis nequaq̃ gallus: tũ reſpondiſſet:atqui prenũcia huc acceſſi ait: ad communican dum tecũ alacritatem animalium omniũ concilium celebra tum eſt:in quo pacẽ perpetuã omniũ animãtiũ inter ſe firma runt:ita ut omni ſublato timore nulli ab altero inſidie aut in iurie amplius fieri queant:ſed pace & concordia oẽs fruantur licet abire unicuiq; uel ſoli quo uelit ſecurre: deſcẽdite igitur & hunc feſtũ agamus diem.Nota uulpis fallacia gallus bonũ inquit affers nunciũ & mihi gratũ ac ſimul collum altius pro tendeñs:ꝓſpecturoq; longius & admiranti ſimilis in pedes ſe erexit:tũ quidnã aſpicis uulpes cũ dixiſſet:duos íquit magno curſu ore patulo aduentantes canes tũ tremebũda uulpes ua lete inquit:mihi fuga expedit anteq̃ illi adueniant & ſimul ce pit abire.Hic gallus quo nã fugis:aut quid times ait: ſiquidẽ pace coñſtituta nihil eſt timendũ:dubito inquit uulpes an ca nes iſti audierint decretũ pacis hoc pacto dolo illuſus ẽ dolus.

Facetum dictum.

Ir in dicendo liberior cũ quid audatius loquẽs in pala
u tio pontificis: gestu locoq; dissolutiori uteretur: quid
agis inquit socius quidã stultus quidẽ diceris tum ille
hoc iñquit permagni lucri loco ponerem: nõ enim alio pacto
possum carus esse hiis qui nunc regnant: cũ stultorum hoc tẽ
pus existat: atq; hii soli patiantur rerum.

Disceptatio inter Florentinum & Venetum.

Enetis fedus erat cũ duce Mediolani ad decẽnium: in
u terim primo ĩter florẽtinos ducẽq; orto bello: cũ floré
tinorũ res deteriori loco uiderẽtur. Veñeti ducẽ haud
quaq; hostile quid timentẽ adorti: rupto federe Brixiã occupa
runt ueriti ne si dux superior esset omnis belli molles in se uer
teretur: florentino uenetoq; postmodũ de hac re disceptãtib⁹
cũ Venetus diceret nobis libertatẽ debetis: nã nostra opera li-
beri estis: hoc nequaquã uerũ est inquit, ad retundendã illius
petulantiam: florentinus non enim nos liberos esse effeciſtis:
sed nos uos reddimus proditores.

Comparatio Antonii Lusci.

Iriacus anconitanus homo uerbosus & nimiũ loquax
deplorabat aliquãdo astãtibus nobis casum atq; euer-
sionẽ imperii romani: inq; ea re uehementius angi ui
debatur: tũ Antonius luscus uir doctissimus qui in cetu ade
rat ridẽs hominis stultã curã: hic pſimilis est ĩquit uiro medio
Ianensi: qui die festo cũ audisset unũ ex grege cantorũ: qui ge
sta herorũ ad plebẽ decantant recitantẽ mortẽ roldi: qui. dcc.
iam ferme annis ĩ prelio occubuit: cepit acriter flere atq; inde
cũ uxor domũ reuersum ac mestũ ac gementẽ uidisset: rog: ſ
setq; quidñã accidisset noui: heu mea uxor ĩquit defunct⁹ sũ
mi uir uxor ait: quid tibi aduersi euenit: solare atq; ad cenã ue
ni. At ille cum in gemitu perseueraret neq; cibum uellet sume
re: tandem instantius meroris cãm pcontãti mulieri: an nescis
respondit que noua hodie audiui que nam mi uir uxor ĩquit
mortuus est Rolandus qui solus tuebatur xp̃ianos. Solata ẽ
mulier insulsam mestitiam uiri & uix tandẽ ad cenam potuit
illum perducere.

De cantore qui predixit se mortem hectoris recitaturum.

Vbiunxit alter ſimilis fabellam ſtultitie quidã inquit
ſ uicinus meus hõ ſimplex audiebat quempiam ex eiuſ
modi cantoribus: qui in fine ſermonis ad illiciendam
audientiũ plebem p̃dixit ſe poſtridie mortem hectoris recita-
turũ: hic noſter anteq̃ cantor abiret p̃cio redemit ne tã cito he
ctorem uirũ bello utilem interficeret: ille morté poſtero die di
ſtulit: alter uero ſepius preciũ dedit ſequentibus diebus ꝓ uite
dilatõe: & cũ pecunie defuiſſent tandé mortẽ eius multo fletu
ac dolore narrauit.

De muliere que ſe uiro ſemimortuam oſtendit.

Arda opidum eſt in̄ montibus noſtris ſitũ in eo cũ uir
ſimplex uxorẽ cũ altero coeuntẽ deprehẽdiſſet: illa ſta
tim ſe ſemimortuã ſimulauit ꝓſternẽs ſe ad terram ſi-
milis defuncte: accedens uir proprius ac mortuá credens cepit
illachrymãs brachia uxoris fricare: tũ illa ſub apertis oculis tã
q̃ ad ſe paululũ reuerſa: cũ petiſſet uir quid nã accidiſſet: ſe ni
mio timore pculſam dixit: & cũ eam conſolari ſtultus cepiſſet
ac ſi quid uellet petere iuſſiſſet: uolo inquit illa iures te nihil
uidiſſe ſtatim cũ id iuraſſet mulieri ualitudo reſtituta eſt.

Faceta iocatio militis florentini.

Oſſus de ricciis eques florentinus magni uir animi ac
ſeuerus uxorem habuit Teldam nomine uetulã & mi
nime formoſam hic cepit in̄ ancillã quã domi habebat
oculos coniicere: & cũ illã ſepius moleſtaſſet illa ad patronã rẽ
detulit: ſuaſit ut aſſentiretur ac certo ĩ loco ſubobſcuro horã
roſſo aſſignaret in quẽ ꝓ ancilla ſe telda clã contulit. Accedẽs
ad locũ roſſus ac uxorẽ ꝓ ancilla diutius tractãs tandé demiſ-
ſa mẽtula nihil agere potuit: tũ exclamãs uxor: eia ĩqt eques
merdoſe ſi hic ãcilla extitiſſet r̃cte cũ ea ré habere potuiſſes: tũ
miles ohe telda mi ꝓ deũ ĩquit hic meus ſocius prudentior ad
modũ ẽ q̃ ego: nã poſtq̃ te ꝓ ãcilla ignarus attigi: ſtatĩ ille malã
carnẽ te eſſe cognouit ac ꝓpterea retrocedẽs me deſtituit.

De milite qui uxorem habebat litigioſam.

Abebat florentinus eques admodũ nobilis uxorẽ liti-
h gioſam ac puerſã que quotidie ad religio ſũ confeſſo-
rem uelut aiunt deuotũ ſuũ querelas uiri & uicia de-

ferebat:hic equitē reprehendebat:obiurgabatur aliquādo uer
ba admonitus uxoris:& ut pacem inter eos poneret: rogauit
uirū ad confessionē peccatorū qua facta nō dubitabat conuē
turā inter eos concordiā paruit eques & cum religiosus eum
sua peccata explicare iussisset nequaq; ē opus inquit quicquid
enim unq; commisi & multo plura etiam ab uxore sepius tibi
recitata extiterunt.

De temerario qui asinos curabat.

Vit nuper florentie homo confidēs ac temerarius nul
f li arti deditus.Is cū legisset apud medicū quēdā nomē
& uirtutē certarū pilularū que ad uarios morbos con
ferre dicebantur:existimauit homo ridiculus se his solis pillu
lis defacili medicū euasurū:Cōfecto earū magno numero ur
bem egressus cepit uagari ꝑ opida & uillas medicine arte pro-
fessus:ad oēm aūt egritudinē has pillulas accomodabat:earū
q̄ cura aliqui casu ualitudinē recuperarunt. Cū huius fama
percreuisset stulti apud stultos quidā qui asinū suū amiserat
rogauit hoiem:nunquid remediū ad recipiendū asinū habe-
ret assensit ille & ei sex pillulas deglutiēdas dedit quibus sum
ptis abiens postero die cū asinū quereret cogentibus pillulis
de uia discessit laxandi uentris gra:& in arundinetū forte di-
uertit ibi reperto asino pascēte medici scientiā & pillulas ad ce
lū laudibus extulit:ad hūc postmodū ueluti alterū Esculapiū
magnus fiebat rusticorū cōcursus:qui audierāt medici mede-
las etiā ad recipiendos asinos accommodatas.

Comparatio petri eghi.

N seditione quadā ciuitatis florentie qua ciues pro sta
i tu rerū inter se certabant cū quidā alterius factiōis ab
aduersariis magno tumultu occideretur:unus ex his
qui lōge aberāt gladios exertos cōspiciēs atq; hoies cōcursan
tes ꝑcontatus ē a circūstantibus quid nā ibi ageretur:tū unus
noie petr⁹ de ghis illic īquit magistratus ciuitatis atq; officia
diuiduntur:nolo īquit ille res q̄ tā caro constat:atq; euestigio
recessit.

De medico.

Vm cenarent mecū contribules nonnulli homines ad
facetias ꝑmpte multa ridenda intercenandum dice-

bantur:inter que unus ſubridens Cechinus: inquit medicus aretinus accerſitus ad curandū quandā formoſam adoleſcentulā: que ſaliendo contorſerat genu in componendo: cum & tibiam femīe & coxam palbam ac mollē aliq̄diu tractaſſet: erecta eſt mentula maiorē in modū ita ut ſub ligaculo contineri nequiret: tum ſuſpirans cū aſſurrexiſſet: atq; illa quid ꝑ ea cura ſibi dari uellet queſiſſet: nihil ſibi deberi reſpondit: queſita cauſa pares enī in opere inquit ſumus: ego enī tibi membrū cōtorſum direxi: tu mihi item aliud erexiſti.

Iocatio ueneti qui equū ſuum non cognouerat.

Oquētibus nōnullis doctis uiris de inſulſitate ſtultitiaq; multorū narrauit Antonius luſcus uir facetiſſimus: cū olim ab roma uincentiā ꝓficiſceretur: addidiſſe ſe in ſuā ſocietatē uenetū quēdā: qui perraro ut uidebatur equitaſſet: qui cū ſenis diuertiſſet ad hoſpicium: in quo & alii ꝓmulti cū equis erant: manēq; ad iter ſe quiſq; pararet: ſolus uenetus ſedebat ad fores ocioſus atq; ocreatus: admiratus luſcus hominis negligentiā ac tarditatem: qui cū ceteri ferme ī equis eſſent: ipſe ſolus quieſceret: admonito: ut ſi ſecū ꝓficiſci uellet equū aſcēderet: cauſam more percuntabatur: tum ille atqui inquit tecū ire cupio ſed equū meū minime inter alios recognoſco. Igit expecto quoad reliqui equitarint: ut qui equus ſolus in ſtabulo remanſerit ſciam eē meū. Cognito hominis ſtupore Antonius paulū cōmoratus eſt quoad ſtultus ac ſtipes ille unicum relictum equū caperet pro ſuo.

Dictum caroli Bononienſis.

Os eſt loquendi cū quēpiam p̄ nobis contemnere uolumus ut dicamus ego te centies in die oppignoratū relinquerē apud caupoñulā tabernā Razello bononienſi uiro ꝓmpto ad reſpondendū quidā interiurgandum hoc idem in cetu hominum obiecit extollens prudentiam ſuā razellum uero deſpiciens: tum razellus hoc tibi inquit facilime concedo: cito enim res magni precii & bone dari pignori poſſunt. Ac uero tu ita nequā uilis & abiecte conditionis es: ut ſi quis te per omnes fori tabernas & caupones circumferret: nemo te nec pro ereo quidem nūmo uelle accipere: hoc dicto &

circũſtantibus riſum mouit & dicacitatem hominis dicacitate compreſſit.

De feneratore ſene delinquẽte fenus timore perdẽdi parta.

Ortabatur feneratorem iam ſenẽ amicus ut deſiſteret a fenore & anime ſue ſaluti conſulens & corporis quieti pluribuſq; ſuadebat uerbis ut ſe ab ea moleſtia ſimul & infamia uite uendicaret: tũ ille ut ſuades íquit hanc artem deſinam nã noía mea iam ita male reſpondent ut neceſſe ſit uel inuito hoc exercitium relinqui non cõſcientia peccati: ſed timore amittendi parta ſe fenus relicturum profeſſus.

De Meretrice ſene mendicante.

c Vm hoc in corona recitaretur: ſimilis hic fuit cõtribulis meus ait peruetule & nomen retulit meretrici: que iam etate confecta ſtipẽ in elemoſynã petens: benefacite aiebat ei que peccatũ reliquit & artẽ meretriciã ícrepita ab hoíe noto q; mendicaret quid uis agá íquit: iam nemo me amplius requirit: neceſſitate ergo nõ uoluntate ait ille peccatum relinquis: cum peccandi nulla adſit facultas.

De Doctore imperito.

c Vm ſecretarii eſſent aliquando cũ pontifice & martino & ſermo de facetiis incidiſſet retulit ille fuiſſe doctorẽ bononienſem: qui cũ ab legato quid inſtãtius peteret: fatuus ac demens ab eo appellatus eſt: hoc audito quádo inquit me demẽtẽ eſſe cognouiſti: ad hec legatus cũ id tpis dixiſſet: non recte inquit alter arbitraris: tũc enim fatuus fui cum te ignarũ legũ doctorẽ iuris ciuilis feci. Erat enĩ doctor legatus & parum doctus hoc dicto ignorantiã legati oſtendit

Dictum epiſcopi electenſis.

a Lter epẽs. ſ. electenſis: romani cuiuſpiã dictũ retulit: cũ cardinali neapolitano hoí ſtolido atq; indocto redeũti a pontifice: romanus ciuis obuiaſſet cardinalis uero quia mos ſuus erat continuo ut rideret: petuit a ſocio: quãnã ob cauſam cardinalẽ putaret ridere qui cũ id ſe neſcire reſpõdiſſet atqui inquit ſtulticiam pontificis ridet qui ſe adeó immeritum cardinalem fecit.

Dictum facetum cuiuſdam abbatis.

Vbdidit & alius duo facete aboratoribus hi duo ab-
ſ bates ordinis ſancti benedicti erant concilii cõſtantie
ſis dicta qui cũ ad petrum de luna antea apud hiſpa-
nos & gallos pontificẽ noie concilii ueniſſent: atq; is illis con
ſpectis duos coruos ſe adire dixiſſet minime mirũ uideri debe
re alter reſpondit ſi corui ad eiectum cadauer accederent ex-
probrans ei q; a concilio dãnatus ꝑ cadauere haberetur.

Dictum facetum.

Dem in altercatione quã ſuper iure pontificatus cum
i ipſo habebant: cũ petrus dixiſſet hic eſt archa noe deſi
gnans apud ſe ius eſſe apoſtolice ſedis: & in archa noe
inquit belue fuerunt per multe.

Mirabilia per librarum dicta.

Ibrarius meus loãnes noie: qui nuper ex ea quã uocãt
l britaniã redierat retulit mihi in cena ad octauam idus
octobris penultimo Martini ãno quedã miracula que
ſe uidiſſe aſſerebat: homo doctus & minime mẽdax primũ ẽ ſã
guin ẽ inter ligerĩ biturigas a pictones pluiſſe: exq; ea pluuia ſã
guine ꝑfuſos lapides uideri: hoc qm̃ accidiſſe ſepi⁹ hiſtorie ꝑdi
derunt: minus mirandũ uidetur: qđ ſequtur neq̃q̃ credidiſſẽ: ni
ſi aſſeuerãtis iuſiurandũ acceſſiſſet. In feſto petri & pauli apo-
ſtolorũ: qđ eſt in menſe iunii: ait quoſdã meſſores ĩ patria ſua
cũ pridie neſcio qđ feni ĩ agro reliquiſſẽt: cõtẽpto die ne fenũ
amitteretur: rediiſſe ad metẽdũ id qđ unica hora effici potuiſ-
ſet. Sed dei iudicio meſſores diutius uagatos eſſe per agrũ me
tẽtes: neq; aliud quicq̃ die noctuq; agẽtes abſq; cibo & ſõno ne
q; uero pluribus diebus aut illos agrũ exire: aut alios ad illos
ut ſciſcitarẽtur quidnã id ſibi uellet accedere potuiſſe: cũ mul-
ti circũſtarẽt fatuos illos eẽ exiſtimãtes uidiſſe ſe illos metẽtes
librari⁹ aſſeruit: qđ uero illis: poſtea acciderit neſcire ſe dixit.

Mirabile iudiciũ ex contemptu ſanctorum.

Ic alter ex ſenatoribus meis roletus noie patria rotho
magenſis ſe haud diſſimile miraculũ uidiſſe ex cõtem
ptu ſanctorũ dei affirmauit eſſe ait iuxta caſtellum ci
uitatis parruchiã quandã dicatam beato Gothardo cuius ſo-
lennis cũ eſſet dies parochiani oẽs ingẽs de more feſtũ cum

ꝓcessione & pompa agebañt: adolescentula uero alteriu s par rochie cum illos derideret nomẽq; sancti sperñeret & eorũ ce remonias se in eius contemptũ filaturã dixit: ac deinceps colũ sumpsisse & fusũ: hec aũt subito manibus & digitis magno cũ dolore hesissent: ita ut auelli nequirẽt. Adolescẽtula uero mu ta esset facta: nutu nã uoce nõ poterat doloré & causã signifi cabat: tandem accurrente hominũ multitudine ductã ad alta re sancti quem cõtempserat atq; ibi uoto suscepto & restitutã uocẽ & colũ fusumq; e manibus cecidisse hec in sua parrochia accidisse dixit ita ĩdubie ut mihi incredulo aliquam fidem fa cere uideretur.

Facetum de sene quodã qui asinum portauit super se.

Icebatur inter secretarios pontificis: eos qui ad uulgi d opinionẽ uenirẽt miserrima premi seruitute: cũ haud quaq; possibile esset cũ diuersa sentirent placere omni bus: diuersis diuersa ꝓbantibus: tum quidã ad eã sniam fabu lã retulit quã nuper in alamania scriptã pictãq; uidisse: senem ait fuisse qui cũ adolescẽtulo filio ꝓcedente absq; onere asel lo quẽ uẽditurus erat ad mercatũ ꝓficiscebatur: ptereuntib⁹ uiam: quidã in agris opus facientes senem culparunt q; asellũ nihil ferentem neq; pater neq; filius ascendisset sed uacuum onere sineret: cum alter senectute alter etate tenera uehiculo egeret: tum senex adolescentẽ asino ĩposuit: ipse pedibus iter faciens: hoc alii conspicientes increparunt stultitiam senis q; adolescente qui ualidior esset sup asinum posito ipsa etate cõ fectus pedes asellum sequeretur. Immutato consilio atq; ado lescente depposito: ipse asinum ascendit: apulum uero progres sus audiuit alios se culpantes quod paruulum filium nulla ratione etatis habita tanquam seruum post se traheret ipse asello qui pater crat insidens: his uerbis permotus: filium asel lo secum superimposuit hoc pacto: iter sequens interrogatus inde ab aliis an suus esset asellus: cum annuisset castigatus est uerbis q; eius tanquam alieni nullam curam haberet mini me apti ad tantum onus: cum satis unius ad ferendum esse debuisset: hic homo perturbatus tot uariis sententiis: cum neque uacuo asello: neque ambobus: neque altero su

perimpoſitis abſq; columnia ꝓgredi poſſet: tandem aſellū pe
dibus iunctis ligauit atq; baculo ſuſpenſū ſuo filiiq; collo ſu
perpoſitū ad mercatū deferre cepit oībus ꝓpter nouitaté ſpe
ctaculi ad riſum effuſis: ac ſt ulticiā amborū maxime uero pa
tris increpátibus: indignatus ille ſupra ripā fluminis conſiſtēs
ligatū aſinū in flumē deiecit atq; ita amiſſo aſino domū redit
ita bonus uir dum omnibus parere cupit: nemini ſatiſfaciens
aſellum perdidit.

Hominis Maxima imperitia:

Ecitabantur aliquando littere corā prioribus flōrenti
r nis narrántes quedam de hoīe non ſatis reipublice ac-
cepto. Cum uero nomen illius ſepius referri in litteris
neceſſe fuiſſet accidit ut noī illi adderetur p̄fatum ut dicam
Paulū: tū unus ex adſtátibus lr̄arum rudis exiſtimans uerbū
illud honorificū eſſe: & magnā aliquam laudē in prefati noīe
cōtineri ac ſi ſapiētiſſimū aut prudentiſſimū ſcripſiſſet: ſtatī
uociferare cepit rem indignā eſſe ut homo improbus hoſtis pa
trie prefatus appellaretur.

Alia hominis imperitia.

Imilis huic contribulis meus Matheozius noīe: hō ru
ſ ſticus riſum multis cōmouit: nā die feſto iñ cōuiuio ſa
cerdotū cui p̄parando ipſe nōnulliq; alii prefuerant:
cū poſt cibū gratie ſacerdotibus: plures enī ex longinquo cō-
uenerant agēde eſſent: hic cui negocium de mandatū erat ad
modū ſenex uerba faciens: patres mei ſiquid defuit uobis in-
quit ignoſcite: non fecimus qđ debuimus: ſed ꝑ modo facul-
tatis noſtre tractauimus uos ſecundum ueſtrā ignorantiā pu
tauit hō rudis qui aliquod uerbū reſonās querebat: ſe id ꝑ ſū
ma laude dixiſſe: ac ſi prudentiam aut ſapīam dixiſſet.

De Quodam ſenebarbato.

Ir doctiſſimus atq; humaniſſimus oīum Antonius Iu
u ſcus retulit nobis interloquendū poſt cōuiuium rem
ridendam. Eſt cōis loquendi modus cū quis uētris cre
pitum edidit ut circūſtātes ad barbā eius qui nihil cuiq; debet
dicant. Senex quidā uincentie barba admodū ꝑlixa uocatus
a creditore in iudicium coram preſide ciuitatis. Is Vgulottus

biancardus fuit uir doctus atq; seuerus cũ multis uerbis iacta
bundus clamitaret se nullius ulla in re debitorem esse repetẽs
sepius nihil cuiq; se debere facete huic otius. Vgulottus ait at-
q; hanc tuã fetidam barbã que nos malo odore cõturbat amo
ue. Cum ille stupidus quamobrem feteret adeo grauiter po-
stulasset: referta est inquit ugulottus omnibus bõbis que usq;
ab hoĩbus edita sunt: cũ ad barbam eius qui nullum habet de
bitum reiciantur hoc dicto perfacete elusit hominis iactantiã
ridentibus qui aderant omnibus.

Comparatio quedã Caroli bonoñiensis de quodã notario.

c Vm cenaremus in palacio põtificis nõnulli ĩter quos & secretarii erant: orto sermone de eorum ignorantia quorũ doctrina oĩs ac scĩa pendet ex scriptis formulis neq; earũ causas afferunt sed tantũ dicunt: sic scriptum supe-
riores stilo reliquisse Carolus bononiensis uir admodũ festi-
nus hi simillimi sũt inquit notarii cuiusdam & nomen retulit
conciuis mei ad qué cũ duo accessissent contractus uenditiõis
inter eos conficiendi gratiã atq; ille sumpto calamo scribere ĩ
cipiens: quesisset eorũ nomina & alter Ioánes. Philippus alter
sibi nomen esse dixissent. Respondit eueștigio ńotarius id in-
strumentũ: ita enim appellant: cõfici inter se nõ posse: queren
tibus illis cãm: nisi inquit uenditor Conradus emptor uero ti
cius uocetur: hec enĩ sola noĩa informulis suis didicerat: roga
ri aut iure consistere hic cõtractus nequit: cũ uero se noĩa mu
tare non posse dicerẽt: ille in snĩa perstaret: quoniã ita formu
le sue continerent hoĩes missos fecit cũ nõ auderet noĩa ĩmu
tare: abierũt illi ad aliũ relicto hoĩe insulso qui se crimẽ falsi
subire existimauit si scripta ĩ formulis suis noĩa cõmutasset.

De Doctore florentino ad reginam destinato qui concubi
tum postulauit.

i Ncidit etiam sermo interiocandũ de stultitia nõnul-
lorũ qui oratores mittuntur ad principes: cumq; ali-
qui nominati essent: ridens antonius luscus nunquid
nã audistis temeritatẽ florentini tui me ĩtuens: quẽ populus
florentinus ad Iohannã reginã quondã neapolitañã destĩauit
Franciscus is nomine fuit doctor legũ licet admodũ indoctus

qui cum regine mandata quedã expoſuiſſet poſtridieq; ad eã reuerti iuſſus.audiſſet interim reginam haud aſpernari uiros preſertim forma conſpicuos.ad reginam rediit multiſq; ultro citroq; dictis.tandem ſe cum ea ſecretiora quædam loqui uelle dixit.tum regina cum hominem in remotius conclaue aduocaſſet exiſtimans aliquid eſſe ocultius qucd cõmunicandũ cum pluribus non eſſet.ſtultus ille qui ſibi de propria forma plurimum perſuaſerat.reginam concubitus poſtulauit. tum illa nihilo immutata uultum hominis inſpiciens comiter nũ quid ait hoc tibi florentinum mandatis quoque dedere. tacẽtem atq; erubeſcentem oratorem ut huius rei mandatum afferret dicens abire ab ſe abſq; indignatione iuſſit.

De hoĩe qui diabolũ in imagine mulieris cognouit.

Ir doctiſſimus Cincius romãus mihi ſepius retulit rem
u haud contemnendã quam uicinus ſuus minime inſulſus homo ſibi accidiſſe narrabat ea eſt huiuſmodi.Surrexerat is aliquando ad lune ſplendorem exiſtimans circa diluculum eſſe cũ nox eſſet in tempeſta ut ꝓficiſceretur ad uineam ſuã prout eſt mos romanis uineas diligenter colere.Egreſſus porta oſtiẽſi:excitis enim cuſtodibus ut ea apperiretur rogarat:mulierem conſpexit ſe ꝓcedentẽ exiſtimãs uero aliquã eſſe que deuotionis gratia ſanctũ paulũ uiſitaret:cum exarſiſſet in libidinem gradũ properauit ut eã conſequeretur & qm̃ ſola eſſet id facilius ſe aſſequi putabat.Cũ ad eam appropinquaſſet ad ſemitam erecta uia diuertit:hic homo celerius ambulauit ueritus ne mulieris occaſionẽ oblatam amitteret progreſſus paulũ in diuerticulum mulierẽ comprehendit tacentem ad terrã ſtrauit cognouitq;:quo facto illa ſubito euanuit relicto fetore ſulfureo homo in terra herbida ſe eſſe ſentiens: paulum abſterritus ſurrexit domũq; rediit:demonis eam illuſionem fuiſſe omnes arbitrabantur.

Alia fabula per Angelotum dicta.

Derat Angelottus.epiſcopus aĩagniñus cũ hec Ciñci
a us recitaſſet & alteram huic ſimilẽ fabellam dixit.Affinis inquit meus:nomine eũ appellans:cum noctu urbis deſerta perambularet:obuiam mulierem quã extimabat

& quidem ſpecioſam forma ut uidebatur cognouit: tũ illa ad eum terrendũ in hominis turpiſſimi formã uerſa: & quid egiſti inquit: equidem te inſulſe decepi: tum ille ut lubet intrepidus inquit: & ego tibi culum maculaui.

De aduocato qui ficus a litigante acceperat.

Vmaniſſimus ac facetiſſimus uir Antonius luſcus cul
h pantibus nobis ingratitudinem eorum qui ad fatigá-
dos homiñes ſunt prompti ad promerendum remiſſi. Vincentinus inquit meus qui aduocatus erat homini prediuiti ſed auaro cum multotiens illi iñ cauſis affuiſſet: neq; quicq; tuliſſet premii: tandem difficiliori in cauſa qua ſibi adeſſe ad eum defendendum rogarat die ad tuendã cauſam preſcripto eo autem die cliens ficus & perſica aduocato miſerat: ad tribunal acceſſit aduerſariis multa contra illum dicentibus ſemper clauſo ore tacuit: ñeq; uerbum ullum quis laceſſentibus illis unq; ptulit: admirantibus ſingulis cum cliens quid nam illud ſilentium ſibi uellet percontaretur: perſica inquit ficuſq; que miſiſti: ita os meum congelarunt ut nequeam uerbum proferre.

De medico qui iñ uiſitatione infirmorum tãq; indoctus ipſos interfecit.

Edicus indoctus ſed uerſutus cum infirmos adhibito
m diſcipulo uiſitaret: tangens ut moris eſt pulſum ſi qué
grauiorem ſolito ſenſiſſet: culpam in egrotum conferebat aſſerens aut ficus aut pomum aut quid aliud a ſe prohibitum comediſſe: quod cum ſepiſſime faterentur egri uir diuinus uidebatur: qui ita errores morbo laborantium animaduerteret. Hoc admiratus perſepe diſcipulus: rogauit medicum quo nam modo pulſus ne tactu an alia quadam altiori diſciplina perciperet: tum ille pro eius in ſe obſeruantia hoc archanum reſeraturum pollicitus. Cum peruenio iñ cubiculum egroti ait: circumſpicio in primis diligenter ſi quid reliquiarũ aut fructus cuiuſpiã aut alteri rei ĩ pauimẽto ſupſit: ueluti ſi caſtanee aut ficus corticẽ uel nucis teſtã aut pomorũ fruſtra aut aliud q̃ppiã uiderĩ: cõiector ĩfirmũ tale q̃d ex his cõediſſe

& ſic egrotum incontinentiam in morbis grauioribus incuſo: ut uidear procul a culpa ſi deterius ſe habuerint: haud multo poſt diſcipulus & ipſe quoq; cura medẽdi ſuſcepta: ſepius eodẽ malo egros culpabat aſſerens edendi formulã ab ſe datã exceſſiſſe: & aliquid ediſſe, put ex reliquus cõiectura aſſequi poterat. Semel ad ruſticanũ inopẽ hominẽ acceſſit: cui cũ ualitudinẽ priſtinã ſe eueſtigio reſtiturũ promiſiſſet ſi normã ſuam ſeruaret: data neſcio qua portione abſceſſit: poſtridie reuerſurus: cũ rediſſet grauiori morbo eger afflictabatur: hic homo ſtultus ac rudis cauſam neſciens cũ huc atq; illuc deflexiſſet oculos: nullaſq; eiuſmodi reliquias uidiſſet: eſtuans animo tandẽ ſub lectulo aſelli clitellã conſpexit: tũ clamitare cepit eueſtigio tandẽ ſe percipere cur deterius ſe haberet eger: magnũ exceſſum eſſe ab eo factũ quo mirabatur illum minime mortuũ eſſe aſinũ quippe egrũ comediſſe aſſerebat: exiſtimãs ſellã decocti aſini uelut os carnis reliquias uideri. In ſtultitia ſua deprehenſus homo ridiculus multos ad riſum excitauit.

De Duobus in re pecuniaria litigantibus.

Ppidũ eſt bononienſium nomiñe medicina eo miſſus
o eſt poteſtas ut aiunt: homo rudis atq; imprudens ad
quẽ cum duo litigantes de re pecuniaria acceſſiſſent: ac prior qui creditorem ſe dicebat ſibi pecuniam certis ex cauſis deberi dixiſſet: uerſus in debitorem poteſtas male quod te habes ait: cur non huic debitum reddis: cum negaret alter ſe quicq; debere: cum iam illi ſatis factum eſſet: creditorẽ ſtatim increpauit: qui peteret quod non deberetur: illo rurſus cauſã ſuam tuente ac debiti rationem afferente: Debitorem acrius iterum increpauit qui rem tam manifeſtã negaret. At is aliis rationibus in medium deductis: cur ſolutus eſſet debito poteſtas quoq; creditorem obiurgauit qui peteret rem ſolutam. Ita cũ ſepius ſe ad utriuſq; uerba uertiſſet: uir ridiculus utraq; pars inquit eſt uictrix & uicta quo licet a beatis. Ita coñuẽtum re indiſcuſſa permiſit: hoc recitatum eſt inter ſocios cum quidam ñobis ñotus ſepius in eadem re ſententiã mutaret.

De Medico indocto qui uriñe gratia iudicauit mulierẽ coitu indigere.

Grotabat aput nos mulier quam noui Iohanna nomi
c ne. Accedens ſcitus & doctus medicus ut morbum cu
raret urinam: cuius ſeruande cura adoleſcenti filie in
nupte: demandata erat: ut moris eſt poſtulauit: hec antea ob-
litam ſuam pro egre urinam medico oſtendit: ſtatim mulierē
indigere coitu medicus affirmauit: cum id niro nūciatum ex
titiſſet curato in cena opipere ſtomacho cum uxore concubu
it: illa cū hoc ſibi ex debilitate moleſtiſſimū eſſet: ignara enim
medici cōſilii erat clamaretq; ſepius ob rei nouitatē quid agis
mi uir me quidē occidis: tace uir inquit: hec optima eſt ex me
dici ſnīa ad te curandū medela: nā iſto quidē pacto liberaberis
& reſtituetur ualitudo: neq; enim fefellit opinio nam cū qua
ter eam ſubagitaſſet: poſtero die omnis febris abſceſſit ita me
dici deceptio cauſam prebuit ſanitatis.

De uiro qui uxorem egrotam cognouit & conualuit.

Em ſimilem in opido ualentie quidam accediſſe cōtri
buli ſuo interiocandum recitauit: ait adoleſcentulam
nuptam notario admodū iuueni que nō multo poſtq̄
ad uirū ierat: graui morbo egrotaret cepit: adeo ut oēs moritu-
rā exiſtimarent: nā & medici ſanitatē deſperauerant: & mu-
lier adoleſcentula amiſſa loquela: clauſis oculis ītercluſo ſpū
mortua uidebatur: dolebat uir tā cito eripi uxorē ſibi quā ra-
ro cognouerat: & eam ut equū erat ſumme amabat: decreuit
ergo cū uxore āteq̄ ea expiraret coire. Semotis omnibus cum
neſcio quid ſe acturū ſecreto dixiſſet uxorem cognouit. Illa
eueſtigio tanq̄ uir nouā uitam in corpus eius indidiſſet cepit
ſpiritum ducere atq; oculis ſubaptis poſt paulum loqui & ſub
miſſa uoce uirū appellare: qui cum letus rogaſſet nunquid uel
let potū petiuit: quo atq; deinceps cibo dato cōualuit: cuius
cām preſtiterat matrimonii uſus: exēplo igitur arguitur mor
bis mulierū eam rē plurimū conferre.

De homine nō litterato qui dignitatem archipſbyteratus
ab archiepo Mediolanenſi poſtulauit.

Verebatur aliqñ de cōditiōe tēporū ñe dicā hominum
q qui ī eccleſia prīcipatū tenēt: nā poſthabitis doctis ac
prudētibus uiris īdocti & nullius precii hoīes extollūt

tū antonius luſcus nō é inquit magis pontificū q̄ ceteros prin cipū culpa apud quos fatuos & ridiculoſos homines í deliciis haberi doctría uero excellétes reici uidem⁹. Erat olí ait apud priſcū illū. Canē principé ueronenſé periocundus hō noíe no bilis rudis atq; indoctus ſed facetiarū gr̄a acceptiſſimus Cani & ob eā ab eo: erat enim clericus pluribus eccleſiis dōatus: hic cū oratores uiri excellentes ad archiep̄m Mediolanéſem anti quioré illū qui ciuitati imperabat a principe mitterétur ſe in eorū ſocietaté contulit: expoſitis mandatis oratores cū reuer ti uellent: nobiliſq; ut erat hō confabulator riſū archiepo mo uiſſet poteſtaté fecit ſiquid ab ſe uellet petere archip̄ſbytera- tum quédá magne dignitatis ſibi dari nobilis poſtulauit. Tū ridens archieps hoís ſtultitiam: uide quid petis inquit maior eſt hec res q̄ uires tue ferre poſſint: hō eím es inſcius lr̄arum & apprime indoctus: atqui ſtatim & confidenter reſpondit nobi lis: more quidé patrio id facio: ná uerone nulla litteratis uiris ſed indoctis & inſciis beneficia conferūtur: riſimus facete ho minis dictum qui quod uerone ſtulte fiebat & alibi fieri debe re arbitrabatur.

De meretrice conquerente de tonſoris maleficio.

Agiſtratus eſt florétie qué officiales honeſtatis uocát: horū p̄cipua cura eſt in iure meretricibus dicédo curá doq; ut in ciuitate abſq; moleſtia eſſe poſſint: acceſſit ad eos ſemel meretrix queſta iniuriá damnūq; a tonſore illa- tū qui in balneū accerſitus ab ea ut partes inferiores raderet: raſorio ita cunni parté incidit ut pluribus diebus hoíes admit tere nequiuiſſet: ex quo dāni infecti illum accuſabat amiſſi lu cri reſtitutionē petens queritur que ſit futura ſententia.

De religioſo cui uidua confitebatur.

Vdiebat religioſus ex his qui uiuere inobſeruantia di cuntur uiduam formoſá florentie peccata ſua confitē tem cū mulier interloquendū uiro hereret & facié ſuá ut ſecretius loqueretur, ppius admoueret: anhelitus autē iuue nilis uirū cōcalefeciſſet: cepit tandé qui iacebat caput erigere adeo ut paulo hominé torqueret: cū ille moleſtia carnis ſci- tās & ſe cōtorquens: ſuper mulierē abire: illa uero ſibi pniam

iniungi peteret: penitentiam inquit ille indidisti tu mihi.

De uiro qui sue uxori mortuum se ostendit.

i N monte uarchio opido nobis ꝑpíquo ortolanus mihi notus: cum semel uxore iuuene que pannos lotum ierat absente ex orto domum reuertisset: cupiés quid mulier se mortuo dictura & quéadmodũ se habitura esset audire: se in aula ad terram mortuo similis resupinus prostrauit uxor cum domũ onerata linteis ueniisset: ĩuento mortuo ꝑut credebat marito: dubitans herebat animo statim ne uiri mortem lamétaretur: an prius: ieiuna enĩ meridié usq; ꝑmansserat comederet fame urgẽte cibũ cape decreuit: & frusto succidie supra prunas ípositо: ꝑpropere comedit nihil pre festinatõne potás cũ sitiret nimiũ carnes sallitas sũpto urceolo scalas cepit descẽdere ut uinũ ex cellario hauriret: supueniés d' íproui so uicĩa ignis petẽdi gr̃a cũ subito scalas ascẽdisset: statĩ mulier abiecto urceolo sitibũda ueluti tũc r̃pẽte uir exalasset anima exclamare cepit: & mortẽ ei⁹ multis uerbis plãgere: supuenere ad ululatũ ploratũq; uicĩa oĩs uiri ac mulieris ob mortẽ tã repẽtiná. Iacebat enĩ uir atq; ita spũm cõtinebat clausis oculis ut oĩno expirasse uideret: tãdẽ cũ uisũ ei eẽt satis ludorũ dedisse uociferãte muliere ac dicẽte sepi⁹mi uir quô nũc faciã ille aptis oculis male íąt uxor mea nisi ueestigio potũ uadas ex lachrymas ad risũ oẽs cõuersi sũt audita ꝑsertĩ fabula & cã sitis.

De bononiensi adolescentula simplici.

a Dolescẽtula bononiẽsis nouiter nupta q̃rebatur apud honestissimã matronã mihi uicinã: se acriter nimiũ ac ꝑsepe a uiro uapulari: q̃rẽte quãobrẽ matrona respõdit uirũ egreferre eã dũ mr̃imonio uteretur ímobilé í modũ trũci permanere: cur nõ íquit illa uiro obseq̃ris í lecto & uolũtati pares: tũ illa nescio domĩa quõ id fiat ait: nũq; enĩ aliqs me docuit quõ id agendũ eẽt: nã si id sciré nõ paterer me uerberibus a uiro cedi: risit mulier simplicitatẽ puelle q̃ etiã que natura ꝑcipiũtur femĩs ignoraret hoc uxori postea ꝑ iocũ recitauit.

Responsio confessoris ad Bernabouem principem.

b Ernaboues princeps Mediolani: fuit admodũ mulierosus. Is cum aliquando solus í orto semotis arbitris:

cũ muliere quã amabat laſciuus iocaretur: ſuperuenit de improuiſo religioſus quidã confeſſor eius: cui ꝓpter ſapientiam & auctoritatẽ ſemꝑ ad principem petebant fores. Erubuit ſimul & indignatus eſt princeps inſperato cõfeſſoris aduentu. paulocꝫ cõmotior ut eũ in reſponſo caperet: quid inquit age res ſi tu quocꝫ cum eiuſmõi muliere in lecto eſſes: at ille quid me deceret ait ſcio quid uero facturus eſſem neſcio: hoc reſpõſo iram princeps flexit cũ ſe quocꝫ hominem eſſe & labi poſſe fateretur.

De ſeruo obliuioſo ex pondere defatigato.

Obertus ex albitiorũ familia uir doctus & ꝑhumanus habebat famulũ quendã infulſũ obliuioſũ & ingenio tardo: quẽ ille magis humanitatis q̃ utilitatis cã domi nutriebat: hũc aliqñ cũ certis mandatis miſit ad amicũ ſuum degũ noie qui habitabat ꝑpe trinitatis põtẽ ad quẽ cum acceſſiſſet rogatus quidnã a patrono afferret noui: ille oblitus patroni uerborũ ueluti ſtupidus ac cogitabundus quid diceret heſitabat: conſpecta hoſpite quem probe nouerat taciturnitate ſtatim ſcio inquit quid uelis: & oſtenſo ꝑgrandi lapideo mortario: cape hoc ait & ad patronũ tuũ nam id poſtulat q̃ primũ feras: hunc robertus mortariũ humeris ferentẽ a longe cũ aſpexiſſet: cogitãs q̃ erat id ad puniendã famuli obliuionẽ factũ cũ appropinquaſſet: malum tibi inſulſe ait: qui nõ recte uerba mea ꝓcepiſti: redi inquit eueſtigio: nã tam grande nolo & minuſculũ porta. Ille ſudans ac pondere feſſus: cũ ſe erraſſe fateretur: ad amicũ reuerſus aliud quoddã tertio reportauit: hoc pacto inſulſitas hominis eſt mulctata.

De homine qui mille florenos uuit expendere ut cognoſca & reſponſo meum facta.

Vidam e noſtris florentinus adoleſcens haud magni conſilii amico narrauit ꝑgrãdi orbis cupiditate ſe mille florenos uelle expendere ut quanti eſſet noſceretur tum alter cui probe notus erat ſatius eſt inquit duo milia expendas ut des operam ne cognoſcaris.

Iocatio Dantis clariſſimi.

d Antes poeta noſter cum exul ſenis eſſet & aliqñ iñ ec
cleſia minorũ cubito ſuper altare poſito cogitabũdus
aliquid ſecretius ſcrutaretur animo: acceſſit ad eũ qui
dã neſcio quid moleſtius petens: tum dantes dic mihi ĩquit q̃
eſt maxima omniũ beluarũ. At ille elephas reſpondit: cui dan
tes o elepbas ſine me inquit maiora uerbis tuis cogitantem &
ñoli eſſe moleſtus.

Iocunda reſponſio mulieris facta ad quedam querẽtem añ
uxor ſua per. xii. menſes poſſet parere.

f Lorentinus ciuis, peregre profectus: cum poſt annum
qua die domum rediit: uxorem parturientem deprehẽ
diſſet: egre hoc ferebat ſuſpicans uxoris peccatũ conſi
lii tamen cauſa cũ penderet animo: queſiuit a uicĩa matrona
nobili & pacuta an filius ſibi. xii. menſium naſci poſſet. At illa
ſtulticia hoĩs conſpecta uirũ conſolata certe inquit: nã ſi tua
uxor qua die concepit: aſinũ forte uidiſſet more aſine annum
ĩtegrũ partũ geſtabit: acquieſcẽs uir matrone uerbis & ei gra
tias agens q̃ ſe ſuſpitione haud parua uxorẽ magno ſcandalo
liberaſſet natũ puerum ſuũ dixit.

Interrogatio obſcena cuiuſdam ſacerdotis.

Vxta portam peruſinã eſt eccleſia ſancti Marci: in ea
Cicero ſacerdos in die ſolenni in quo plebs oĩs conue
nerat: cũ ſermonẽ de more haberet: poſtremo inter ce
tera fratres inquit magno quidẽ errore liberari a uobis cupio
Hac quadrageſima cũ audirẽ cõfeſſiones uxorũ ueſtrarũ: nul
lam repi que nõ ꝓfiteretur ſe fidẽ uiro inuiolatã ſeruaſſe: uos
aũt ferme oẽs faſſi eſtis aliorũ uxores cognouiſſe: ne ergo hac
in dubitatione diutius uerſer ſcire a uobis cupio que aut ubi
nam ſint iſte mulieres future.

Ridenda hominis aduerſus oratorem Peruſinorum.

q Vo tempore florentini cum pontifice Gregorio bellũ
gerebãt oratores peruſinorũ qui a põtifice deſciuerãt
florentiã ꝓ ſubſidio uenerũt: horũ unus doctor cũ lõ
gam oñonem exorſus: primis uerbis tãq̃ ꝓhemii loco date no
bis de oleo ueſtro dixiſſet: alter feſtinus homo cui ãbages uer
borũ odio erant: quid hoc ẽ oleũ ĩquit: oleũ tu poſtulas cum

milite egeamus: añ oblitus es nos arma nõ oleum postulatũ ueniſſe. Cum ille uerba hec ſacre ſcripture eſſe reſpõderet: bel la res eſt inquit: alter nos quidẽ hoſtes ſumus eccleſie & tu ſa crã ſcripturã in noſtrũ auxilium ꝓfers: riſerunt oẽs hoĩs feſti uitatẽ qui doctoris ſupfluã uerborũ ſupſtitionẽ cum ad calcẽ ueniendũ eſſet eiuſmodi dictis luſit:

De oratoribus peruſinis ad pontificem Vrbañum.

a D Vrbanũ quoq; quĩtum põtificẽ auinionẽ: peruſini oratores numero tres cũ acceſſiſſent: põtifex añt gra ui morbo teneretur: tñ hoĩes diutius ſuſpenſos tene ret ad ſe uocari iuſſit admonitos antea ut paucis loquerẽtur: unus doctor qui oñonem longã in uia: quã habiturus eſſet ad ponti ficẽ menti cõmendarat nulla rõne habita morbi: aut ꝓ in lecto iaceret multis uerbis uſus ẽ ita ut pontifex ſepius mo leſtiã audiendi ꝑſe ferret. Cum tandẽ indoctus ille ꝓraſſet: q̃ ſiuit ſua humanitate põtifex nunquid aliud uellent: tũ alter lex oratoribus qui & dicentis ſtulticiã & põtificis moleſtiã ꝓce piſſet: pater inquit ſanctiſſime habemus hoc in mandatis no ſtris ut niſi nobis eueſtigio ꝓ his que petem⁹ feceritis ſatis: ſo cius hic meus anteq̃ hinc recedamus uobis iterum referat ſer monem ſuum quo facete dicto cum arriſiſſet pontifex: orato res eueſtigio expediri iuſſit.

Inſulſum dictum oratorem florentiñorum.

u ꝓ Oſtri florentini oratores in galliã miſſi: cũ Mediolanũ pueniſſẽt. Bernaboué principẽ honoris gr̃a uiſitarunt rogati ab eo primo cõgreſſu qui nã eſſent florentino rum & ciues & legati ſi uobis placet qui mos ẽ loquẽdi reſpon derunt comiter ab eo accepti dimiſſiq; cũ iã uercellas deueniſ ſent: recenſẽtes q̃ hactenus egiſſent: uenit ĩ mentẽ uerborũ q̃ bus ad Bernaboué uſi erant. Et cum unus male ab eis dictum diceret ſi uobis placet nã etiã ſi diſpliceret: tñ & florentini & ci ues & oratores eſſẽt: oẽs ſn̄iam ſuã approbarunt id perperam prolatum neq; ex eorum dignitate aſſeuerãtes. Cõi igitur cõ ſilio ad retractãda ea uerba Mediolanũ reuerſi principẽ adie runt: tum ſenior qui & doctior uidebatur: princeps inquit cũ uercellis eſſemus uenit in mentẽ dixiſſe nos tibi: nos florẽtini

b

oratores & ciues esse si tibi placeret insulse ac inscite dictū: nā placeat an displiceat sumus florentini & ciues & oratores. Ri sit princeps de cetera seuerus hominū stultā curam sibi place re asserens: q̄ hii essent quos credebat.

Facete dictum cuiusdam Iohannis petri senensis.

i Ohannes petrus ciuis senensis ad facetias & iocos ꝑm ptus: semel rome inuitatus ad potū: mane enī & estas erat a Bartholomeo de bardis: cum plures una cōue- nissemus: tum portandi: tum ornandi homis causa: atq̄ esset unicuiq̄ ut moris est ante potum ꝑticula panis oblata sum- ptum panē cum alii comederent: solus partem suā seruabat ī manu: rogatus cur & ipse nō ederet: ridens Bartholomeo in- quit hic tuus panis ultra oēs quos uiderim reuerens est ac mo destus: nam cū sepius hunc ad os admouerim nullo tamen pa cto potis sum ut uelit uinum ꝑire risimus omnes facete dictū eius qui existimabat cibum non semper in magna presertim siti preire oportere.

De uiro qui uxori uestem magni precii fecerat.

q Verebatur uir quidā cū uxori uestē magni precii feci- set nunq̄ se matrimonio usum quin amplius aureo nu mo cōputari posset: cui uxor hoc quidē ī quit tua acci dit culpa: cur enī nō totiens cōcubitu uteris ut nūmulo ereo constet. Recitatio iocosa de medico.

r, Etulit mihi cardinalis burdegalensis quendā cōtribu- lē suum: cū sero domū rediisset clamare cepisse se crus uehementer dolere: uxor cū oleo rosaceo crus perun- xisset stuppa & lana additis: fascia insup linea circūuoluit hō cum dolore premi se diceret: ac gemens medicum postularet: aduenit ille & paulatim leniterq̄: manū enim doloré pre se fe rebat: detecto crure cū palpitans nihil in illo morbi esse dice- ret: tum rusticus ergo hoc alterum crus porrigens: quod do- leo est inquit. Stulticia hominis periocunda qui quod doluit a medico esset admonendus.

De homine qui in somnis aurum reperiebat.

a Micus quidam noster: aurum a se receptum noctu per somnium referebat incetu: tum quidam uide ne

tibi accidat ait quod meo uicino:cui aurũ ĩ ſtercus cecidit:cũ ſomniũ narrari poſceremus. Vicinus inquit noſter ſomniauit ductũ ſe a demone in agrũ ad aurũ effodiendũ:& cũ multum reperiſſet:nõ licet ĩquit nunc demon auferre ſed ſigna locum ut cognoſci a te ſolo queat:cũ alter quo ſignaculo uteretur peteret. Cara hic demon inquit:nã hoc maximo mõ nullus hic eſſe aurũ ſuſpicabitur:& tibi ſoli res nota erit annuit uir & ſta tim expergefactus ſenſit ſe in lecto uentẽ admodũ laxaſſe in ter fetorẽ & ſtercus cũ ſurrexiſſet:domũ exiturus capiti cãpu cium ultimo impoſuit in quo cattus ea nocte ſtercus fecerat. In quo fetore pmotus inquinatum caput & ceſariẽ lauit. Ita aureum ſomnum in merdam rediit.

De ſecretario frederici imperatoris.

Petrus de uineis uir doctus & prudẽs frederici.ii. imperatoris ſecretarius fuit:qui cum hoſtis eſſet. Alexandri tertii pontificis:ac bellũ terris eccleſie inferret,petrum:is italicus erat:ex inuidia aduerſus eũ a barbaris orta lumine priuauit:deinde pnĩa ductus:inique enĩ egerat:adſciuit eum in ſecretius conſiliũ ſuũ:cũ imperator anguſtia rei pecuniarie premeretur:conſuluit petrus uires eccleſie ſuiſmet opibus conterendas capiẽda ad cõflanda eſſe ad uſũ belluis cum piſis erat:eccleſiarũ oĩa ornamenta aurea atq; argẽtea ĩter q̃ zona illa que dirigebat tẽplũ memorabilis erat placuit conſiliũ Frederico:& ſpoliis eccleſiarũ exercitũ parauit: tũ Petrus imperator inquit iniuriã abſte iniuſte mihi illatã ultus ſũ: ut tibi hoĩum odia cõparaſti: ego tibi deũ ex ſacrilegio reddidi inimicũ omnia tibi deinceps in deterius cadent:ita poſtea fuit:victor tandẽ Alexander ſuperbiã fregit imperatoris:hoc dicto monuit res ſacras ad profanum uſum tranſferri nõ oportere qui ſecus facerent a deo puniri.

De iudeo mortuo aſſumpto in cibũ per florentinum.

Vm duo iudei ex uenetiis ubi habitabant ſe bonoñiã cõtuliſſent:accidit ut alter morbo correptus interiret cupiens,ſuperſtes defuncti cadauer Venetias deferre cum palam id fieri ,phibitũ eſſet minutatim conciſũ in paruo dolio poſuit:admixtis diuerſis aromatibus & melle:ita ut mi

rum in modum ſuauis ex dolio ꝓdiret odor:hoc Venetias itu
ro iudeo alteri cõmẽdauit:qui cum nauicula ſecum per cana
le ferrariã doliũ deferret accidit:plures enĩ una nauiculã con
ſcenderãt:ut florentinus quidã ꝓpe doliũ cõſideret:& cũ nox
ſuperueniſſet motus odore dolii ac ſuſpicatus aliquid ad uſũ
edendi recõditum eſſe:clãculũ ore dolii retecto:cepit qđ ĩtus
erat deguſtare:& cum ſibi cibus ſapidiſſimus uideretur: totũ
fere doliũ edendo ea nocte paulatim conſumpſit exiſtimans
rem optimã comediſſe:egreſſurus ferrarie nauẽ iudeus cũ do
lium auferret:ſenſit ex eius leuitate uacuũ eſſe:tum iudei ca
dauere cum ſe fraudatũ uociferaret tandẽ cognouit florenti
nus ſe iudei ſepulchrum eſſe.

Viſio Franciſci philelphi.

Rancíſcus philelphus zelotipus uxoris ſũma cura tor
f quebatur:ne cũ altero rem haberet:ſemper dies ac no
ctes ad eius cuſtodiam intẽtus:huic dormiẽti per ſom-
nium:fit enim ut que uigilantes uerſamus aĩo in ſomnis ſepi
us occurrant:uiſus eſt demõ quidã uxoris ſecuritatẽ polliceri:
ſique admoneret uellet facere:& cũ per inſomniũ ãnuiſſet id
qꝫ ſibi pergratũ fore diceret:ſimul ꝑmium pollicit9: cape hũc
ille inquit annulũ & diligenter ĩ digito ſerua:nã dũ in eo ge-
ſtaueris hunc ſunq̃ uxor te ĩſcio cũ alio cõcubet: pre gaudio
excitatus a ſõno ſenſit ſe digitum habere in uxoris cunno:op
timum quidẽ eius anuli zelotipis remedium:ne uxores igno
rantibus uiris poſſint eſſe incontinentes.

De potatore.

Vidam uini potator egregius incidit in febrẽ: ex qua
q multo maiorẽ ſolito ſitim contraxit: accerſiti medici
cũ de remouenda febri & ſiti quoꝫ maiuſcula agita-
rent:febris tantũ inquit egrotus remouende officiũ & onus
ſumatis uolo:ſitim aũt mihi curandam relinquite.

Facetum Euerardi ſcriptoris apoſtolici qui ad cardinalis cõ
ſpectum uentris crepitum edidit.

Ardinalis de comitibus uir craſſus & corpulentus cũ
aliquando uenatũ iſſet eſuriẽs circa meridiem ad prã-
dium deſcendit ſudans ad mẽſam:eſtas enim erat: ac

poſcens ut uentus flabello ſibi fieret: cum miniſtri abeſſent di
uerſis rebus ocupati iuſſit quendam. Euerardū lupi ſcriptorē
apoſtolicū ſibi uentū facere: at ille neſcio id ueſtro more cum
reſpōdiſſet: ut ſcis ait & tuo mō cardīalis facito: tum ille libēs
me hercules & ſuſpēſo idextro crure pergrandē uentris crepi-
tum edidit: eo pacto ſe uentulū facere ſolitū dicens: quo exci
tati oēs multi enī iā aderant ad riſū ſunt maximū compulſi.

Facetia alterius cardinalis iocundiſſima.

e Odem inſtrumento cardinalis tricaricenſis alto de co
mitibus ſe monenti reſpōdit: nam cū cardinalis eſſet
uite diſſolutioris. Altus uero illū in uenatione admo
nēret multis uerbis ad melioris uite mores auditis alti uerbis
in eū palulū reſpexit ad eueſtigio ſe in equi caput reflectēs uē
tris crepitū edidit ingentē: inquiēs ad barbā tuā quo ſolo reſ-
pōnſo abiit: oſtēdens quanti faceret ſuas monitiones.

De muliere que cū cooperiret caput culum detexit.

m Vlier capite ob defectū cutis abraſo euocata foris ui-
cina ob rem neceſſariā īmemor p̄feſtinatione caput te
gere: domo egreſſa eſt: eam conſpicata altera femina
increpat q̄ nudo capite atq̄ inuenuſto in publicū ꝓdiſſet: tū
illa ut caput tegeret ueſtes retrorſus a natibus ſublatas cum
caput coopire uellet culū detexit: ridere qui aderant cepere
mulieris factū: que ut leuis pudoris culpam uitaret maiorem
contraxit: hoc eos reſpicit qui paruum delictum grādiori ſce-
lere occultare querunt.

Fabula facetiſſima cuiuſdam qui litteras uxori & mercato
ri miſerat.

f Rancīſco de ortano equiti neapolitano: quē Ladiſla-
us rex p̄fecerat ciuitati peruſine: lr̄e & ab uxore & ab
iamuēſi mercatore: cui mutuo creditas pecunias debe
bat: ſimul reddite fuerūt. Altere ab uxore eū rogabant ut do
mum rediret cōiugalis officii & fidei date acciti reditus admo
nentes: altere ut creditā redderet pecuniā poſcebant: mercato
ri ut equū erat ſe q̄ primū ei ſatis eſſe facturū reſpondit paruu
lā neſcio quā dilationē petēs: uxoris uero deſideriū multis blā
diciis & pollicitationibus leniebat: ſe illuc eueſtigio acceſſurū

ſcribens & oĩa facturũ per que reſarciret amiſſas coñiugii uo luptates utens ꝑut ad uxorẽ par erat uerbis paulo laſciuiori-bus:in quibus & illud erat adiectum ſe eã multimode cogni-turũ:ſeu ut uerbis ſuis utar futurũ. In obſignandis epiſtolis ad mercatorem uxoris ad uxorẽ uero mercatoris lr̃as inſcrip-ſit:accepta uxor epiſtola mirata eſt admodũ nihil ſibi reſpon deri ad ea que ſcripſerat. Ianuenſis uero perlectis ad ſe litteris cum res iocoſas atq; uxorias continerent:in quibus illud erat precipuũ ſe reuerſurũ & cum ea ſepius coiturũ atq; alia pau-lo obſceniora exiſtimans ſe uerbis deludi ad regem ꝓfectus é: oſtentans litteras ac conquerens ſibi ꝓ numis debitis coitum ꝓmitti ſeſeq; ſatis futurum fuiſſe eo die clamitans quo ille pe cunias credidiſſet:omĩbus ad riſum conuerſis magis poſtmo dum epiſtolarum errore cognito riſere.

Fabula Dantis qui ſepius uxorem ſuam increpabat.

c Ontribulis meus Dantes noĩe cuius uxor ferebatur parũ pudica:cũ ſepiſſime admõitus eſſet a ſociis ut ꝓ-hiberet turpitudinẽ domus:uxorẽ acrius increpabat. Illa multi lachrymis iuramentiſq; honeſtatẽ ſuã tuebatur:aſ-ſerent ea a maliuolis confingi qui eorũ quieti ĩuiderẽt perſua ſus uir eiuſmodi uerbis cum adhuc amici in increpanda uxo-re perſtarent:hohe ne me his uerbis obtũdatis amplius dicite inquit:illa ne an uos ſua errata melius noſtis. Cũ illi uxorem affirmarent:illa uos omnes mentiri affirmat cui ſoli magis q̃ uobis omnibus preſto fidem.

Teſtatio cuiuſdam ſenis facta uxori.

p Etrus Maſini ciuis noſter admodũ mordax in loquẽ-do fuit. Is cũ ſenex diẽ ſuũ obiret cõdito teſtõ nihil ꝑ-ter dotem reliquit uxori:hoc illa cum grauiſſime ferẽs apud uirũ ſe poſtpoſitã neq; ſibi ab eo quicq̃ relictũ queretur cõtẽderetq; multis cũ lachrymis ut aliquod ſue ſenectuti ſub ſidiũ legaretur:uocate notariũ ac teſtes uir moribũdus ĩquit ut aliquid relinquatur uxori quibus ſubito accerſitis:adſtãte uxore ad teſtes conuerſus:petrus hec me obtundit ait:ut ali-quid ſibi relinquam:ei ergo ut morẽ geram:uos teſtes aduo co qui adeſtis me ſibi relinquere fetidiorem & ampliorem

uulſuam aliqua alia huiuſce ciuitatis muliere hoc dicto riden
tes oēs abiere eluſa muliere ac meſta reſponſo uiri.

Narratio quedam zuchari de muliere a preſbytero mede-
lam querente.

Vcharus uir omniū urbaniſſimus: narrare ſolebat mu
z lieré quandá haud ſpernende forme uiciná ſuá que ſte
rilis erat: queſiſſe ſepius a ſacerdote confeſſore ſuo: an
ſciret aliquá medelá ad liberos cōcipiendos. Illū poſtremo an
nuiſſe ac mádaſſe ut die iouis eiuſmodi rei apta ad ſe uenirer:
cū acceſſiſſet filiorū cupida mulier ad camerá ſacerdotis: utar
ille inquit incantatione que inducit multas uariaſq illuſiões
ita ut que nō fiunt fieri uideantur: itaq cōſtantia & firmita-
te animi opus eſt: ne res icaſſum euadat: uidebitur tibi ut te
tangá: oſculer: amplexer & ſecretiora etiá faciá que uir tuus cō
ſueuit: attamen nihil eorū erit: ſed ita uidebitur ex ui uerbo-
rū quibus utendū eſt: que adeo é efficax: ut que nō ſunt eſſe
uideantur cōſenſit mulier cōfidés cōpatris uerbis & ſe has p-
ſtigias ꝓfacturá dixit. Sacerdos multis pactis ſignis dictiſq
í auré ſecretioribꝰ uerbis cepit mulieré oſculari & í lectū ſter-
nere: cū illa tremebūda quid nā cōpater ageret q̄reretur: nōne
p̄dixi antea íquit que nulla eſſent ꝑ ueris uiſū iri: ita mulieré
credulá bis cognouit ſemꝑ affirmans id nihil eé hoc pacto mu
lier ſe deluſá falſa imagíe exiſtimás rediit domum.

De heremita qui multas mulieres in cōcubitu habuit.

Eremita quidá padue erat Anſimirius noíe tpe franci
h ſci ducis patauini ſeptimi: hic cū uir ſanctꝰ haberetur
multas mulieres etiā nobiliores ꝑ cōfeſſionis ſpém ad
concubitum pellexit: uulgata tandem neq enī diu hipocriſis
celari pōt ſcelerū fama captus a ꝑtore: cū multa cōfeſſus eſſet
ad frāciſcū deducitur. Is adſcito ſecretario ex ſuis quedā ioci
cauſa ſciſcitabatur ab heremita noía mulierū quas cognouiſ
ſet: quas cū multas etiā ex domeſticis familiaribus uxores ꝑ-
tuliſſet ſcribebat noía ſecretarius: ut exinde cām riſus eliceret
cū tandem noíandis finē feciſſe uideretur peteretq dux: an
plures ſupereſſent: ille uero cōſtanter negaret: aſperius argue
bat hoíem & uim miñabatur ſecretarius niſi oēs retuliſſet: tū

ille ſuſpirans ſcribas & tuam quoq; ait: atq; eam addas ſume
ro aliarũ: quo dicto & calamus pre dolore e manibus ſecreta-
rii excidit & dux in maximũ eſt riſum cõuerſus: rectũ factum
eſſe dicens: ut qui tanta uoluptate reliquarũ maculas audie-
bat & ipſe in eorum cetum adderetur.

De Florentino iuuene qui nouercam ſuam ſubegit.

f Lorentie iuuenis quidam cũ nouercam ſubigeret ac
ſuperueniens pater filium in ſtupro uxoris deprehendiſ
ſet rei nouitate indignitateq; ꝓmotus: clamando ob-
iurgare acriter filium cepit: ille tergiuerſando peccatũ excu
ſabat: cum diutius elatioribus uerbis ambo cõcertarent: cla-
more excitus ſuperuenit uicinus quidã ad iurgia cõponenda
ignarus rei. Cũ peteret contentionis cãm illis ob domeſticã
turpitudinẽ ſilentibus inſtabat uicinus uehementius ut cãm
noſceret: tandẽ cũ pater ĩ filium culpã reieceret tum filius pri
or: hic pater meus admodũ indiſcretus inquit: millies matrẽ
meam futuit: me etiam tacente nunc quia ſemel uxorẽ ſuam
cognoui ut rudis atq; inconſultus celũ clamoribus ueluti in-
ſanus replet: riſit ille facetũ filii reſponſum & patrem quoad
potuit ſolatus diſceſſit.

Diſceptatio minorũ ꝑ imagine ſancti Franciſci fienda.

f Ratres quidã ordinis minorũ decreuerãt accerſito pi
ctore ut imaginẽ beati franciſci pingeret ſed in forma
picture diſſidebant: cũ alter ſtigmaticũ alter ad popu
lũ ꝓdicantẽ: alius alio mõ pingendũ cenſeret. In ea diſceptati
one cum uniuerſũ diẽ cõſumpſiſſent nulla certa ſnĩa pictorẽ
dubiũ quid nã agerẽt relinquentes dormitũ iere pictor inſpe
cta feratrum inſulſitate cum ſe deluſum putaret figuram eã
pinxit fiſtula ſonantẽ: alii laqueo ſuſpenſo dicũt: ſtatiq; abiit
figura inſpecta fratres cũ pictorẽ ut male mulctaretur queſiſ
ſent: ille uero pedibus ſibi cõſuluiſſet: exiſtimantes ſũmã reli-
gioni cõtumeliam illatam pictorẽ ad penam querebant.

De ſacerdote florentiño qui Vngariam iuerat.

e St ĩ regno Vngarie moris ut poſt miſſam celebratam
omnes qui adſunt oculis lippientibus accedentes pro
prius altare a ſacerdote aq̃ in calicem effuſa oculos cõ

ſpergantur: dicit autem interim ſacerdos uerba quedam ex ſa
cris litteris bonam ualitudinē p̄cantia acceſſit ad Vngariā olī
ſacerdos quidā florentinus cū philippo qui hiſpanus cogno-
minabatur hiec cum aſtante. Sigiſmōdo rege miſſā dixiſſet: ac
ceſſerunt plures ad eū lippientes ut aqua de more oculos con
ſpergerentur: at ille exiſtimans id nimio potu & crapula con-
tigiſſet: aſſumpto calice ita enim fieri uiderat: adſtantes reſp-
ſit dicens lingua italia beetemeno che ſiate morthagiadi: id ē
moriami gladio quod intelligens rex idemq; impator riſum
continere nō potuit. Poſtridie uero in cōuiuio ioci cauſa uer
ba ſacerdotis referens lippientes ad iracundiam: ceteros om-
nes ad riſum commouit.

Reſponſio ruſtici ad patronum ſui fundi.

Vſticus quidā e noſtris roganti patrono fūdi quo ma
r ximē tpe pluribus laboribus implicarentur: maior reſ
pondit ſciſcitanti cām: id enī mirū uidebatur: quoniā
inquit & noſtras & ueſtras nos uxores ſubigere oportet.

Ridiculoſi hominis dictum.

Omanus quidā nobis notus aſcendit ſemel maceriem
r in arundineto ſitam: ac ſimilis ad populū contionan-
ti: cepit ad arundines loqui: diſſerēs multa de urbis ſta
tu interdicendū ex leui aura arundinū capita ceperunt flecti:
hō ridiculus qui ſibi arundines p̄ hoībus finxerat tāq; cōtione
grās agerent: nō tāta reuerētia inquit domini romani: nā ego
ex uobis minimus ſum: hoc poſtea in prouerbii locum uenit.

Deriſio hominis porcum occidere uolentis.

Os erat in oppido quodā picēni ut qui hieme porcum
occidiſſet uicinam ad cenā inuitaret: quidā quo pacto
eam impenſam uitaret: cōpatrem conſuluit dic inquit
ille cras porcum tibi hac nocte furto ablatum & ſimul nihil ta
le alio uerente clam porcum nocte ſubripuit: mane conſpiciēs
porcum ſibi ablatū ad cōpatrem p̄fectꝰ alta uoce querebatur
porcum ſibi furto ſubreptum tum alter recte cōpater mi ſapis
inquit: ita enī te docui locuturum: cum ille ſepius & per deos
omnes iuraret id uerum eſſe: bene agis reſpondebat & ſecun-
dum conſilium meū. Cum ille iuramento itera:et: hoc mō te

loqui debere antea monui respondebat: & sanum consilium dedit tibi: tandem elusus abiit.

Dictum faziñi canis.

f Azinus canis dux armorũ opera ghibelline factionis ticinũ ingressus ex cõposito guelforum tantum bona diripuit: his consumptis cepit & ghibellinorũ domus exinanire tanq̃ guelforũ bonis refertas: cũ illi apud ducẽ que rerentur se cũ ghibellini essent indigne spoliari: tum fazinus uerum dicitis filii mei: ghibellini estis omnes sed bõa sũt guel fa: hoc pacto nulla factionis discrimine bona omnium direpta sunt.

De adolescente qui uxorem prima nocte nõi cognouit.

a Dolescens bononiensis stupidi ingenii & insulsi uxorem duxit adolescetulam forma egregiã prima nocte igñarus rerum & qui nũq̃ mulierẽ cognosset matrimonium nõ cõsumauit: mane a socio rogatus quõ res nocturne ꝓcessissent suspirans male inquit: nam cũ diu quesissem uxoris concubitũ: tandẽ illam absq̃ foramine cõsueto ut aiebant ab se repertã cognita illius stulticia socius tace inquit obsecro neq̃ uerbũ hiscas: cũ res sit magni pudoris ac periculi si palã fiat. Ille cum auxiliũ & consiliũ simul petiisset: ego labore ꝓ te subibo ait hoc foramen faciẽdi si mihi sumptuosam cenam uelis ꝓbere sed octo dierũ spaciũ mihi opus est ad hãc rem: cũ admodũ sit difficilis: ꝓficiendã annuit stultus & secreto illum cum uxore noctu collocauit: ipse in alio lecto recubans: trãsacto spacio cũ uia esset admodũ patens amici opa ut sentes nõ essent timendi: accersito uiro multũ diuq̃ se sudasse dixit ĩ obsequium eius: & tandẽ confectã foramẽ quod querebat: docta adolescẽtula uiro gratulata est amici labores cõmendãs: stultus cum uxorem ꝓforatã inuenisset letus & socio gratias egit & cenam persoluit.

De uxore pastoris que dẽ sacerdote filium habuit.

p Astoris cuiusdam in riuo frigido oppidulo mõtaneo uxor cum sacerdote consueuerat ex quo puerum concepit: educauitq̃ in pastoris domo: cum puer esset septennis sacerdos benigne allocutus pastorem ait: tandem eum

puerum ſuum filiũ eſſe rogauit q̄ ut ſua uoluntate puer ad ſe migraret: minime hoc fiet paſtor ínquit: ego puerum p̄ me uolo qui ſit domi nat⁹: male enī ageretur mecũ & cũ p̄rono meo inquit ſi omnes agnos qui ex ouibus alieno ariete compreſſis oriuntur traderem arietum patronis.

De ruſtico qui aſinos onuſtos deduxit frumento.

i N conſilio p̄ſino: ruſticus cũ gr̄am certam quereretur tanq̄ inhoneſta poſtuláti ciuis unus cõtradixit: poſtridie admonitus hõ tres aſinos frumento oñuſtos: domum eius qui cõtradixerat deduxit: poſt quartũ diẽ ſnĩa mutata multis uerbis ruſtici cám ciuis egit: tum uicinus eius ínterloquẽdũ ad ſocios inquit: auditis ne quẽadmodũ illi aſini rugiunt in frumentũ ſuſceptum iocatus.

Facetum dictum pauperis ad diuitem frigentem.

c Iues quidá ſuffultus ueſtib⁹ hieme bononiã p̄ficiſcẽs repto inter mõtana ruſtico qui unica tantũ & ea contrita tunica indutus erat: admiratus in tanta ui frigoris: niues enī & uentus erant: hoīs pacientiá rogauit: nũquid nõ frigeret mīme alter cum leto reſpõdiſſet uultu ſtupenti reſponſũ: dicentiq̄ ego ſub pellibus algeo tu ſeminudus nõ ſentis frigus. Si tu inquit ille oẽs tuas ueſtes ferres ſicuti ego meas tu quoq̄ nequaq̄ frigeres.

De montano qui filiam deſponſare uolebat.

Vpiebat ex oppido pergula montanus deſpõſare uni ex uicinis iuuenem filiam quam ille conſpicatus: ut cũ nimium teneram & adoleſcentiorem reſpueret. Inſulſus pater maturior eſt, inquit q̄ opineris: tres enim an filios peperit ex clerico ſacerdotis noſtri.

De preſbytero qui adoleſcentule decimas dare percepit.

Ruggis ea nobilis eſt í occidẽte ciuitas in q̄ adoleſcẽtula haud admodũ ſcita fatebatur parochiáo peccata ſua. Ille cũ ínter cetera q̄ſiſſet: an debitas decías traderet ſacerdoti: p̄ſuaſit etiá coitus decimã eſſe reddendá: quá iuuencula ut ſe ere alieno liberaret: ſtatim perſoluit domũ tardi⁹ reuerſa: admiráti uiro cám more abſq̄ ullo tĩore dixit: uirẽ diſſimulás p⁹ q̄driduũ p̄ochianũ ad prãdiũ uocauit ñ nullis

adhibitis quo res fieret ñotior: cũ ſederent in meñſa uir ñarra ta prius fabula ad ſacerdotem uerſus poſtq̃ inquit tibi rerum omniũ uxoris mee debetur decima & hanc quoq; accipies: & ſimul uas ſtercore & urina uxoris plenum ori admotum í mẽ ſa bibere compulit.

De Medico qui uxorem ſutoris infirmam ſubegit.

Vtor quiſpiam florentie ad uxorẽ non recte ualentem ſ medicũ ſibi notũ rogauit adire: ille abſẽte uiro domũ ꝓfectus: uxorẽ eius licet reluctantẽ cõpreſſit in lectulo uir rediẽs cũ medicũ abeũtẽ q ſe recte mulierẽ curaſſe dixit of fendiſſet: uxorẽ lachrymantẽ capite diſſoluto inuenit: medici ꝓfidia cognita rem diſſimulauit & poſt dies octo ſũpto ꝑcio ſiore páno ad uxorẽ medici ꝓfectus dixit ſe ab eo miſſũ quo ſi bi íterior tunica: ea cocta uocatur: fieret opus erat: ut mulier que forma ẽ egregia maiori ex ꝑte nudaretur quo rectius cor poris menſura capi poſſet ad ueſtẽ recte pẽficiendã nuda tam remotis arbitris ſutor cõprimit: parem uicẽ medico reddens: quod & poſtea obiecit ei.

De Florentiño qui filiam uidue deſponſauerat.

Lorentinus qui ſibi ſcitus uidebatur: uidue filiã cũ de ſ ſpondiſſet: uxoris domũ ut fit ſepius accedẽs abſente aliqñ matre adoleſcẽtulã cognouit: ex uultu filie co gnita re mater iurgare acrite illã cepit: que ſe domũq; dehone ſtaſſet: demũ teſtans matrimoniũ illud míme ratũ eſſe futu rũ & ſe acturá enixe ut id ſolueretur: rediẽs uir qui id obſerua bat abſẽte ſocrũ: cũ meſtam iuuenẽ deꝑhendiſſet: q̃ſita cá ma tris ſnĩam de diſtrahẽdo mr̃imõio í tellexit quid tu ille matri obſequi uolo reſpõdit: alter í tua é ptáte íquit: cũ illa modũ q̃reret átea ait íferiores ptes egiſti nũc ſupior euadas oportet ut ꝑ cõtrariũ actũ diſſolutio mr̃imonii fiat cõſẽtit illa & mr̃i moniũ diſſoluit: tãdẽ illa uirũ: ille uxorẽ alterã duxit. Iñ eius nuptiis prior ſpõſa affuit & cũ ambo ꝓteritorũ memoria íui cẽ ſubridere cepiſſẽt: uidẽs hoc noua uxor & aliquid ſuſpicás mali: noctu rogauit uirũ & quid ille ſibi uoluiſſet riſus: tergi uerſantẽ detundendo cõpulit ut fabulã referret & ſimul illius ſtulticiam accuſaret: tũ uxor cõtriſtetur íquit illã deus: q̃ tam

fuit amens ut id notũ feciſſet matri quid enĩ opus erat ut matri ueſtrũ concubitũ referret ſtulta me quidé noſter famulus amplius centies cognouit: neq; ullum unq; uerbũ a me innotuit mri: tacuit uir ſentiens ſibi debitã mercedem repenſam.

De feneratore Vicentino.

f Enerator Vicentinus religioſum magne auctoritatis uirũ continuos ſermones de more ad populũ habentẽ hortabatur ſepius: ut acriter inueheret contra uſurarios deteſtareturq; q̃ maxime uiciũ qd̃ precipue in ea urbe uigeret: adeoq; inſtabat ut qñq; eſſet moleſtus religioſo: admirat⁹ unus tam cõtinuo inſtantẽ pro eius rei caſtigatiõe: cuius que ſtũ ipſe faceret: queſiuit quid ſibi tam frequẽs ſollicitudo uellet: tũ ille ita multi ſũt inquit in hoc loco qui artẽ uſurariã exercent: ut cũ pauci admodũ ad me accedãt nihil faciam lucri. Sed ſi ceteris fenus diſſuaſũ erit ceſſabũt ipi & pueniẽt ad me oĩm reliquorũ emoliméta: hoc mihi poſtea religioſus indens retulit.

Fabula facetiſſima Iannini coci.

i Anninus cocus Barõti piſtoriẽſis qui uenetiis coquinariã exercuerat in cõuiuio ſecretariorũ retulit fabulã admodũ iocundã: Venetus inquit inſulſus fuit q̃ p iñiuriã uapulauit: cũ filios habere cupet qui acceptã iniuriam ulciſcerentur: uxor aũt eſſet ſterilis rogauit amicũ qui filiorũ ꝓcreandorũ ſe opificẽ optimũ ꝓfitebatur: ut ſibi hoc munus ꝓpenderet ꝓcreandi. Ille operã ſtudiũq; pollicitus mariti uice fungebatur: interim cũ ſemel relicto ad ſerendũ agrũ uiro ne quid & opẽ impedimenti afferret p urbẽ uagaretur: obuio ac maiora minanti inimico: hoho quaſſans caput tace ſtulte inquit: neſcis bene quid te cõtra agatur domi ſiquidẽ id ſcires nedũ contineres minas: ſed timeres tibi fit iam mihi crede: fit qui cito faciet uindictam noſtram.

De Veneto qui equitans calcaria in ſinu geſtabat.

a Ddidit & alterius Veneti haud imparẽ ſtulticiam: qui cum equũ aſcẽdiſſet: rus iturus calcaria ĩ ſinu ferebat equus pigre tardeq; ambularet: ille calcaneis armos ſepius percutiendo: tu non moueris en inquit: ſi ſcires quid ĩ ſinu habeam mutares paſſus.

De Veneto ĩsano quẽ farma copola circũforaneus derisit.

Arrauit quoq; aliã fabulam in qua plurimũ risimus.

n Ait farma copolam circũforaneũ Venetias uenisse: cuius in uexillo pictus erat priapus pluribus ligatulis distinctus accessit quidã uenetus quid illa distinctio significaret querens: ille per iocũ ait: mẽbrũ suum esse illius nature: ut q̃ mulierẽ prima tm̃ pte cognosceret: mercatores faceret: secũda milites tertia duces: q̃rta põtifices & preciũ p̃ qualibet pso narũ petebat. Id credẽs stultus cõicata re cũ uxore domũ uocauit hoiem pacto p̃cio ut sibi filiũ militẽ faceret: cum ad coitum cũ uxore uentũ esset: maritus simulans se abire: clanculum post lectum secessit: & cum illi gignẽdo militi ĩtenti eẽnt ꝑsiliit fatuus: & culum sessoris uehemẽter p̃mens ut q̃rte quoq; partis beneficio uteretur: per sancta dei euangelia hic erit papa inquit: putans se socium defraudasse.

De Veneto qui teruisum proficiscens a seruo in renes lapide percussus est.

Enetus teruisiũ ꝑfectur⁹ equo cõducto uehebatur: ser

u uo pedibus iter faciẽte: intereundũ cum equus seruicrus calce ꝓcussisset: ille dolore motus ab repto saxo equũ ulcisci cupiens: casu ĩ renes patroni ꝓiecit: credidit stultus equũ id egisse: cum seruus q tardius ex uulnere ĩcedebat ĩ creparet a dño: nequeo citius ꝓficisci inquit exequi calce quo me afflixit: tũ ille ne eures inquit: est uideo admodũ calcitrosus: nã & mihi quoq; modo calcẽ magnum in renes dedit.

De uulpe in palea ascõdita que fugabatur a canibus.

Vlpes olim fugiens in uenatione canes diuertit ad ru

u sticum q in area triticum terebat rogãs ut a canib⁹ tueretur: & simul pollicita ẽ nũq̃ se ei⁹ pullos gallinaceos lesuram: annuit rusticus conditiõi: & sumptis paleis furcula uulpem texit: aduenit unus & item alter ex uenatoribus uulpem querens: rogitabant autem rusticum nunquid uulpem fugientem uidisset: & iter eius. Ille uerbis uulpem per certam uiam diffugisse: nutu uero & iucols latere sub paleis innuebat: Illi potius ad uerba quam nutum respicientes abierunt: tum rusticus detecta uulpe: serua inquit modo promissa:

nã uerbis meis euasisti cũ dicerem te abisse: at illa que sibi timens per rimã inter paleas rusticũ contẽplabatur diligenter: uerba tua inquit bona fuerũt: sed actus satis mali. Dictum in eos qui unum uerbis aliud re agunt.

De Florentino qui equum emerat.

Otus mihi florẽtinus Rome ẽpturus necessario equũ n' pactus est cũ uenditore qui. xxv. aureos preciũ carius equo postulabat se quindecim daturũ in presentia re liquorũ uero se debitorẽ eius esse uelle: annuit uenditor. Postridie cum residuũ peteret solutionẽ recusans: serua conuenta emptor inquit. Pepigimus quidẽ ut debitor tuus sim futurus: si aũt sibi satisfeciset non futurũ amplius debitorem.

Facetissimum histrionis Gonnelle.

g Onnella quondã histrio pfacetus pollicitus est ob pauculos numos se quendã ferrariensem: qui id admodũ cupiebat diuinũ esse facturũ. Accersito ut una secum in lecto cubaret hoĩe: uentum tacitũ uentris in lecto emisit: deinde eũ in interiorem lectũ caput subducere iussit: quo facto cũ ille fetore motus caputq; statim exerens ¡crepitũ uẽtris edidisti ut uideor dixisset: tum gonnella solue nummos nam recte diuinasti inquit.

Alia facetia eiusdem de uno qui diuinare uolebat.

a Lteri quoq; ut diuinator fieret optanti unica: inquit pillula te diuinũ reddã: assentienti pillulã ex stercore confectam in os ꝓbuit. Ille pre fetore uomitãs stercus inquit sapit quod dedisti: tum gonnella uerũ illũ diuinasse affirmauit & precium diuinationis poposcit.

De prodigiis nunciatis Eugenio pape.

h Oc anno mense octobri cum iterũ pontifex esset florẽtie: plurima ꝑdigia nunciata sũt & ita certis auctoribꝰ ut fidem abnuere impudentis uideatur. A como littere allate ad honestissimus uiris asserentibus ea ad se delata a plurimis qui id cõspexerant testabãtur a certo loco qui ultra comũ est mille passus quíq; uespi uigesimapria hora uisũ eẽ ingentẽ canũ: qui rubeo colore uidebãtur multitudinẽ ad ꝗt tuor milia: iter alamaniã uersus facere: hãc ueluti primã aciem

sequebatur boum pecudumq; ingens numerus post hos equi
tes peditesq; in turmas cohortesq; diuisi: scutati plures: adeo
magna manu ut exercitū representarēt: quorū partim uix ca
pita: partim sine capite conspiciebantur. Vltima acies erat ho
minis permagni gigātis more equo altiori insidētis & ipse ma
gnam iumētorū diuersi generis copiam secū ducens: tris fer-
me horas eorū transitus fuit longissimo agmine ut diuersis ī
locis apparerēt: cuius rei plures extant testes uiri femieq; qui
etiam ꝑpius cōspiciendi cā accesserunt: post solis occasū uelu
ti ad alia transissēt nequaq; conspecti sunt.

Mirandum inspiciendū.

Aucis post diebus & ab urbe roma allata sūt alia haud
ꝑ dubia fide cum manifesta extent uestigia: uētorū tur
bine coorto die. xx. septembris muri castelli deserti q
borgetus appellatur ꝑpe urbē mil. pass. sex: & item ecclesia q̄-
dam puetusta ei loco ꝑpinqua solotenus deiecta sunt: ita con
tritis lapidibus ut manibus hoīum disturbata uiderētur: cau
ponule que infra muros erat pegrinantiū diuersoriū: cū in eā
plures cōfugissent tectum omne sublatū: alioq; haud longe ī
uiā translatū ē absq; hoīum nocumēto: turris quoq; ecclesie
sancte rufine longe ab urbe mil. pas. x. in ora trāstiberina: ma-
re uersus casale appellatū: a solo auulsa ꝑstrataq; ē: horū cām
multis mirantibus scisitantibusq; bubulci duo qui eo in casa
li morabantur agriculture cā ad urbē ob rei nouitatē acceden
tes retulerunt: sepius abse uisū in siluis ꝑpinquis ambulantē
cardinalē q̄ in sepulchro. Hadriani ex uulnere nup decessit: pa
triarchā cognominatū ueste desup lintea ut moris est cardina
liū & bireto capite cōtecto ꝑput deferre cōsueuerat: mestū la-
mentantē ac cōquerentē: eo uero tpe quo uētorū turbo adeo
repens fuit: interdiu aūt erat conspectū ab sese in area īter uē
tos amplexantē eam turrim & ab solo a se lōgius delatā ad ter
rā ꝑstrasse: cōplures insuper quercus atq; ilices mire grossitu-
dinis a radicibus auulsas atq; alio eé delatas quibus rebus cū
parum fides haberetur: multi cum accessissent id pro comper
to retulerunt.

De notario florentino falso.

Orarius quidā florentinus qui parū queſtus arte ſua
n faciebat: excogitata aliquid lucrandi uerſutia adole-
ſcentē quendā adiit petens nunquid ei ſatiſfactū eſſet
de quingentis florenis qui olim patri ꝑ quendā iam defunctū
mutui cā debebantur. Inſcius ille negauit id debitū in noībus
patris eſſe: notarius id inſtr̄o conſtare ab ſe facto aſſerēs iuue
nē ꝓpulit ut nūmis redēpto inſtr̄o apud ꝓtorē debitū peteret.
Citatus filius eius qui debitor dicebatur negauit parētē unq̄
mutuo quicq̄ ab alio ſumpſiſſe: cū nihil de ea re ut mos ē mer
catoribus libris ſuis cōſtaret: ſtatimq; ad notariū ꝓfectus ut
falſū hoīem arguere cepit: qui qđ nunq̄ eſſet actū ſcripſiſſet.
Tum notarius: neſcis fili tpis illius acta inquit: cū ſondū na-
tus eſſes: pater quondā tuus eā ſummam mutuo ſumpſit: ſed
poſt paucos reſtituit menſes eius rei ego cōtractum finis feci
quo liberatus eſt pater. Ille pecunia data inſtrumentum rede
mit: & ea moleſtia ꝓducto fine liberatus eſt: ita ab utroq; num
mos bella fraude corraſit.

De Monacho qui miſit per forameñ tabule priapum.

N piceno eſt opidum Eſis noīe in eo monachus quidā
i qui lupus uocabatur: amabat uirginē adoleſcētiorem
cui cū multis uerbis coitū ſuaſiſſet: ceſſit illa tandem
ꝑcibus: ſed cū uerita eſſet ne nimio dolore trāſfoderetur pau
lulūq; heſitaret: monachus tabulā ligneā per cuius foramē te
lū mitteretur: intermediā ſe poſiturū dixit: dehinc tabula abie
gna que pertēnuis erat queſita: ac paulū perforata ad puellā
clanculū adiit: miſſoq; perforamē priapo qui adhuc dormie-
bat: cū puellam deoſculari ſua uiter cepiſſet: ſublatis ueſtibus
cibū cōcupitū querebat: uirga uero ſuauitate oris & inferio-
ris partis tactu expergefacta: cepit admodū & preter menſurā
foraminis tumeſcere: adeo ut ualde conſtricta teneretur: res
ita in arcto erat ut neq; ingredi neq; egredi abſq; magno do-
lore poſſet. Verſa in doloreñ uoluptate clamare & gemere mo
nachus cepit nimio nexatus cruciatu: exterrita puella cū oſcu
lo ſolari hoīem uellet: & rem optatam perficere in doloris le-
uamen tormentū augebat: nā cum ea ex re uirga tumētior fie
ret eo arctius torquetur. Cruciabatur miſer petens aquā frigi

dam qua abluto telo tumor resideret: uirgo que domesticos timeret aquam petere nõ audebat: tandé hois clamore dolorecp ꝓcita: aquã aduexit: ea perfuso inguíe & ea pte que tabule iníerta erat paulũ tumor abiit monachus cũ iam ſtrepitum quendá domi fieri ꝓſentiret: abeundi cupidus e tabula mẽbrũ deduxit maiori ex parte decoriatũ medicũ cum morbo queſiſſet fabula palam facta eſt: ſi ceteris tanto ſua uicia ſtarent plures fierent continentiores.

Horribile de puero qui infantulos comedebat.

Nſeram his noſtris confabulationibus rẽ nefandá horrendãcp nullis antea ſeculis auditã quá ego quocp fabuloſã exiſtimabã quoad litteris cuiuſdá regii ſecretarii certior factus ſum: uerũ eſſe qđ ferebatur ſnía particule lĩarum his ferme uerbis explicabatur: rem monſtro ſimilé acceſſiſſe ꝑpe neapolim decé milibus paſſuũ in mõtibus ſumme qđ eſt caſtrũ eo loci ſitũ: puer lõbardus. xiii. annorũ captus eſt & ad ꝓtoré perductus qui iam duos infantulos triũ annorũ comederat. Seducebat eos blandiciis in ſpeluncá quandã atcp ibi ſuſpenſos in fruſtra partiebatur: partim crudas a recenti cede carnes edens: partim igni coctas: faſſus é ſe plures alios comediſſe idcp ſe agere: quoniã ſapidiores reliquis carnibus uideré tur: ſecp denuo comeſturum ſi poſſet: cũ dubitaretur inſania ne hoc faceret conſulte: ad cetera reſpondit: ut feritate nõ de mentia factum conſtaret.

De equite florentino qui fingeńs ſe iturum foras inſcia cõiuge in cubiculo latuit.

Ques florentinus podagroſus cuius nomen honoris
e cauſa reticeo habebat uxorem que in diſpenſatorem domus oculos coniecerat id uiro cum eſſet perſpectũ ac die feſto ſimulaſſet ſe foris iturum in cubiculo inſcia uxore latuit. Ille eueſtigio uirum abeſſe rata diſpenſatore clancu lum acceríto: uolo inquit poſt aliqua primi congreſſus uerba ut ludum aliquem inter nos ineamus: cum ille annueret: ſimulemus ait mulier bellum inter nos eſſe: & pacem poſtea faciemus altero modum querente: luctemur paulum inquit & cum ad terram proſtraueris : telum infers in eum uulnus

tuñcqꝫ mutuis oſculis pacé conſtituemus: placuit illi cum ſẽ per pacé audiſſet laudari ab oĩbus pax tã ſuauis futura. Cũ ue ro recũbentes ad pacé ſe pararent: tũ uir e latebra egrediens: centũ iá ego diebus meis inquit paces perfeci: hanc ego unam tãtum dirimã preter cõſuetudiné meá. Ita pace ifecta abierũt.

De quodam uolente ſe uideri ſumme caſtitatis in adulterio comprehenſo.

q Vidam ciuis noſter qui ſe caſtum ſummeqꝫ religionis uideri uolebat: ſemel deꝑhenſus a ſocium coitu inhoneſto: acriter ab illo reprehenſus eſt: qꝫ caſtitatẽ ꝑdicãs in id faciñus laberetur: tum alter hoho inquit nõ ꝓpter luxuriã ut forſan putas: ſed ad domandã macerãdamqꝫ hanc miſerã carné: & ad purgandũ renes hoc ago. Ita & iſti peſſimi hypocrite quibus oĩa oppleta ſunt faciũt qui ſemper eorum ambitionem & ſcelera ſub aliquo honeſti uelamento cõtegi uolũt.

Ad idem.

h Eremita qui piſis morabatur tẽpore petri gamba curte: meretricé noctu in ſuam cellulã deduxit uigeſieſqꝫ ea nocte mulieré cognouit: ſemꝑ cũ moueret clunes: ut crimen fugeret luxurie uulgaribus uerbis dicens doma ti carne catiuella: hoc eſt doma te miſerrima caro quod cum retuliſſet meretrix: ille urbe pulſus eſt.

De paupere qui nauicula uictum querebat.

p Auperculus qui nauicula ad flumé tranſportãdis hominibus uictũ querebat: cũ neminé una die tranſuexiſſet: ſero quoqꝫ meſtus domũ rediret: apparuit lõge quidam clamitans ut ueheretur. Ille lucellum ſperans cũ rediſſet letus hoĩem traduxit: cũ pecuniá peteret: ille enixe iurãs nullos ſibi numos adeſſe: ſe ſapientiã illi pro nummis daturũ polliceretur. Quid nauta num familia mea inquit eſuriens ſapientia pro cibo ꝓ aſci põt: hoc ſolo alter ait tibi ſatis poſſũ facere. Ille ſubiratus petés' que nã hec eſſet ſapientia ut nunq̃ aiꝫ quépiã tráſportes decetero: niſi prius pecũia recepta: tũ ut nũq̃ dicas uxori: cuiq̃ maius genitale mẽbrũ q̃ tibi eſſe: his auditis meſtꝰ domũ rediit: uxor & quid q̃ſtus feciſſet ad emẽdũ panẽ cũ ꝓcũctatur: uir ꝓ lucro ſapientiá ſe reportaſſe affirmat: réqꝫ

narrans ordine: traditam sapientiā refert: mulier cum ad geni tale auré erexisset: nunquid mi uir inquit: non oēs equa men sura estis. Vach respondit: magna est inter nos differētia: nam sacerdos noster dimidio ferme nos omnes excedit & brachiū extendens mensurá descripsit. Illa statim in sacerdoté accensa nunq̄ destitit quoad uir an uere dixisset q̄ primū experiretur. Ita sapientia in stulticiam uersa docuit reticenda nobis esse que sunt nocitura.

De quodam insulso Mediolanensi qui in scriptis porrexit peccata sua sacerdoti.

Ediolanēsis quidā siue stultus: siue hypocrita: siue ob-
m liuiosus: cū libellū quendá pgrandē suorū erratorū scri
psisset: pfectus est semel ad uirū doctissimū inq̄ ea re admodū petitū Antoniū Randensē Mediolanēsē ex ordine minorū ut ei peccata sua cōfiteretur: libelloq̄ porrecto roga uit ut eū legeret qui cōtineret cōfessionē suā: uir scitus & pru dēs qui eá lectionē plurimi tpis esse uideret: stulticia hoīs co-gnita: paucis illū uerbosū interrogás ab omíbus te íquit que in hoc codice cōtinentur absoluo. Cū alter quā sibi pníam in iungeret rogaret: ut per mēsem hunc inquit tuū libellū septi es in die legas: cū id a se fieri posse negaret perstitit cōfessor in sníam. Ita fatui uerbositas faceto responso contusa est.

De quodá q uisitádo affines uxori uolebat a socio cōmendari.

Esponsauerat uxoré quidā haud satis firma ualitudi
d ne & minime opulētus: accersit9 estate ad cenā ab uxo ris parentibus: duxit secū amicū quendā rogans ut sé-per uerbis augeret ea q̄ ab se dicerentur: laudante socru tuni cā qua uestitus erat: se aliā multo pulchrioré gener habere di-xit: tū socius p̄ter eá: alterá etiá inquit duplo p̄ciosioré illi esse asseueratiit rogāte socero & quas possessiōes haberet: se p̄diū extra oppidū possidere ait qđ uictū suppeditaret: nō memini-sti inquit socius & alterius predii qđ illo multo est elegantius ex quo plurimos nūmos cōtrahis. Deniq̄ ad singula que ab il lo iactabantur: socius duplū cōferebat: cū uero parū quid ede ret socerq̄ hortaretur ad cibū nō bene me inquit estate habeo hic socius ut solitam iactantiā seruaret: plus multo q̄ dicat est

iquit: ñam estate male se habet & multo peius hieme: hic uer bis cum risissent oēs leuissimi hoīs iactantiā ad falsam laudē quesitam debitum stulticie premium tulit.

De Pasquino quodam senensi qui imposuit cuidam ex statu ut creparet.

Asquinus senensis uir dicax ac iocosus mutato statu
p ciuitatis: cum exul a patria ferrariā se cōtulisset: accessit ad eum uisēdi gr̄a ciuis quidā senēsis haud magni uir precii qui ex uenetiis senas redibat: comiter a Pasquīo susceptus. Cū interloquendū suā ille operā si quid in eius gr̄am agere posset senis polliceretur & aliquid se posse ad iactantiā ostendens subderet ego sū de corpore p̄sentis status tum Pasquinus utinā cito crepet id corp⁹ ī quit ut tu tuiq; similes ex eo q̄ primū egrediantur: facete iactantiam hoīs castigauit.

De doctore qui litterali sermone loquebatur in auibus capiendis & indoctus erat.

Octor Mediolanēsis indoctus atq; īsulsus hoīem qui
d ad capiendas aues cum noctua pficiscebatur: rogauit ut se qui id uidere cupiebat: ad capturā auium secum duceret: annuit auceps: & hoīem frondibus cōtectū iuxta noctuā statuit: ea cōditione ne uerbū faceret ne aues terrerētur cum auicule plures cōueniss̄ēt: stultus ille eu estigio exclamauit auiculas multas adesse ut rethe cōtraheret. Ille audita uoce diffugerunt: increpatus acriter ab aucupe: silentiū est pollicitus: aues cum iterū cōueniss̄ent eu estigio stultus uerbis latinis aues pmulte sunt inquit: existimās que ab eo latine dicebantur aues minime intellecturas: rursus fugientibus auib⁹: cū auceps captura frustaretur: hoīem acerrime q; locutus eēt obiurgauit: tum alter nunquid latine sciunt inquit aues: existimauit doctor ille nō ad sonum sed ad sensum uerborū tāq; ab se intellectam uocē aues diffugisse.

De muliere se credente ad laudem trahi cōfitendo latiorem uuluam habere.

Vbigebatur ab adultero mulier senensis hic cū post coitum in eius contumeliam dixisset se nūq; in alia latiorē uuluam reperisse: illa existimans id sibi laudi eē

ex gratia tua hoc inquit dicis non meo merito: utinam mihi ea quam pfers adesset copia: nam multo propterea me nobiliorem & maiori extimandam reputarem.

De adolescentula laborante ex partu facetum.

a Dolescentula paulo simplicior florentie laborabat ex partu magno in labore constituta: cū diutius summo cruciatu distraheretur: & aliqñ obstetrix sumpto lumine secretiora illius inspiceret: an nondū infans egrederetur: posticum etiam an ea prodiret infans inspicere iussit: nam & secum ea quoqꝫ pte qñqꝫ uirum coisse ait.

De quodā qui romanum adolescentulum laudauit.

Omanū adolescentulū admodū formosū: sed honestate ꝓditū certe diditū studiis lr̄arū laudabat admodū quidā e nr̄is: formā moresqꝫ ei⁹ multis uerbis extollés: & cū plures ī eū laudes cōgessisset tādē existīo iqt iesú xp̄m nostꝛ cū id eēt etatis neq̄q̄ alia atqꝫ iste forma fuisset īgens laus forme: ut q̄ nullā exquisitionē neqꝫ demosthenes neqꝫ Cicero adiuēisset.

De pluribus qui diuersa bona sibi optabant.

e Rant cōplures florentie colloquentes & sibi diuersa bona optantes: ut fit cum alter se pōtificē maximum alter regē: alter quippiam aliud se uelle esse asseueraret: tum puer loquaculus qui aderat: ego inquit pepo esse uel lē rogat⁹ quā ob cām: qm̄ oēs mihi culū olfacerēt respōdit. Est enī mos frequés ut melōes épturi posteriorem olfaciāt ꝓtem.

De mercatore qui laudando uxorem suā asserebat eā nunq̄ uentris crepitum edidisse.

m Ercator quidam corā domino cui subditus erat uxorē inter cetera cōmendans cū dixisset illā nūq̄ uentris crepitū edidisse admiratus dominus idqꝫ negās fieri potuisse posito inter eos opipere cene pignore: qꝫ anteq̄ tres exissent mēses: aliquos crepitus ederet uxor mercatorē postridie rogauit: ut quingētos sibī aureos ī fra octo dies reddēdos mutuo cōcederet. Grauabatur ille tantā summā ab eo mutuo cōcedēdā: assensit egre tum & pecuniā cōcessit: cum solicitus diē cōuentū expectasset: accessit ad dominū creditam pecuniam poscens: alter tanquā re grauiori pressus rogauit mercatorem

uelut in arcto constitutus ut pro re admodũ graui alios quin gentos mutuaret & se oés infra mẽsem pollicetur restituturũ. cum bonus uir diutius inopiam preferens denegasset tamen ne &reliquosũ solutio deficeret multis suspiriis & alios quin gentos attulit domum reuersus mestus atq; animo eger: mul ta cogitans plurima dubitans agebat noctes ĩsomnes: uigilás sepius audiuit uxorẽ dormientẽ edere uentris crepitus. Post mensem dominus mercatorem ad se uocauit scisscitans an un quam postea uxorẽ creipitantẽ audisset: tum ille errorẽ suum confessus totiens inquit ut nedũ cena sed patrimonium con sumendum fuisset hoc dicto peccunie reddite: & cena soluta multa itaq; subterfugiunt dormientes.

Sapientissima responsio cõtra detractorem.

d Oysius Marsilius exordie augustinensiũ fuit ñup Florentie uir excellenti ingenio & doctrina hic senex educauerat institueratq; in studiis humanitatis paupe rem adolescentem noĩe Ioánẽ quem nouimus contribulem nostrũ adeo ut postea uir doctissimus euaderet Florentinus quidá cõdiscipulus: plures enĩ discẽdi gr̃a ad senem cõfluebãt inuidia motus cepit occulte detrahere apud magistrũ adole scenti: asserens eũ ueluti ingratum male de eo & sentire & loq id cum sepius egisset: tunc senex qui erat prudentissimus q̃to inquit tpe. Ioánem nosti: cũ detractor haud amplius annũ res pondisset miror ait te adeo sapientẽ te existimari & me stultũ uelle ut putes te melius anno q̃ me decennio quo mecũ uixit naturam & mores Ioánis nosse. Sapientissima respõsio & detra ctantẽ nequicie coargués: & adolescentis fidẽ cõmendãs: hac si plures uterẽtur: minor esset inuidie & detractioni locus.

Facera responsio multis episcopis accommodata.

i Dem rogatus ab amico: quidná sibi uellent duo uelu ti apices in eporũ mitris cõstituti: respondit significa ri anteriori nouũ: posteriori uetus testamẽta: que ipsi tenere memoria debent. Procedens ulterius percunctator cũ quesisset quid etiam significarent due ueluti corrigere que a mitra post renes pendent: neutrũ illorũ inquit epos scire: face ta responsio & multis epis accomodata.

Facetum dictum cuiusdam in Franciscum philelphum.

c Vm in palacio apostolico in cetu secretariorum: cui & multi uiri doctissimi ut solet aderant: sermo de impura inquinataq; uita sceleratissimi hois frāciſci philelphi ortus esset: multiq; multa in eum scelera cōiecissent: quesiuit quispiā: an philelphus genere nobilis esset: tum unus cōtribulis eius optimus uir & admodū facetus: uultu ad grauitatem composito: apprime inquit maxima is fulget nobilitate: nam pater suus semper mane uestes sericas induebat denotans eū sacerdotis filiū: uestimēta enī quibus presbyteri in sacris utū tur ut plurimum sericei existunt.

Vm alter nō iniocundus uir: nō mirum est iquit si Iouis nepos gesta parentum imitatus & alterā europam rapuit & alterū Ganimedē: denotans eū & uirginē grecā Ioānis Chrisolore filiā ab se stupratā i italiā aduexisse & qndā adolescētē patauinū ab eo pp formā i greciam aduectum.

De Lenone facto ex notario.

e Rat notarius gallicus auinione in romana curia admodū scitus qui cū publici scorti amore captus artem notarii desisset: questu meretricio uitā agebat. Is cum calendas ianuarii qđ est āni pricipiū nouā uestē induisset i. manica lr̄is argēteis ascripsit uerbis gallicis: de bene i melio uisū est sibi lenonis exercicīū priori esse honore preferendum.

Facetum petrilli ut liberaret hospitale a sordidis.

c Ardinalis barēsis neapolitanus genere: tenebat hospitale, uercellis in gallia citeriori ex quo parū pcipiebat emolimēti: ppter ipensas que i paupes ibi fiebāt: misi ergo de suis quendā petrillū noīe ad colligendū pecunias. A ille cū hospitale refertū cū uariis lāguidis ac morbosis: qui bona loci illius assumebant cōspexisset uestimētis medici idut hospitale igressus ē: uisisq; diuersi generis ulceribus: cū oēs cō uocasset nulla iqt medla utilis ad sanādū ulcera uŕa adhiberi pōt nisi ex pinguedīe hois ungētū fiat. Itaq; inter uos hodie sortē iaciā qui p salute ceterorū uiuus i aq̄ poni ac coqui debebat: singuli his uerbis territi aufugerūt: ne mortis sors i eū caderet. Eo modo hospitale ipēsa sordidorū hoīum liberauit.

Facetia cuiuſdam qui ſubagitabat omñes de domo.

Lorentinus quidam habebat domi iuuenẽ qui filios
f lr̃as doceret:is diutina cõſuetudine:primo ancillã: tũ
nutricẽ:deinde p̃ronã:poſtremo etiã diſcipulos cogno
uit:hoc cũ reſciſſet pater:erat eni hõ ꝑfacetus: uocato i ſecre-
tius cubiculũ iuuene:poſtq̃ inquit oẽs meos ſubegiſti qd̃ tibi
uertat bene:ne quis excipiatur ac ſorte iquit & me quoq; ſub
agites uolo.

De ſono.

Rat olim tpe Bonifacii noni ſermo inter quoſdã: quis
e ex omnibus iocũdior ac ſuauior eſſet ſonus:aliis aliũ
preferentibus: litus imoleſis ſecretarius cardinalis flo
rentini eius qui uere florentinus fuit:cãpanulam ceteris ſonis
iocundioré eſuriẽti uideri dixit:mos ẽ enim cardinalibus ut fa
miliã ad prandiũ atq; ad cenã ſono cãpanule uocẽt:qui cũ tar
diuſculus ſit qñq; q̃ ferat multorũ appetitus auditus fert ſũ-
mã eſuriẽti uoluptatẽ.Itaq; oẽs illum recte ſenſiſſe iudicarũt:
& hi preſertim qui id ſepius fuerant experti.

De filio prícipis mutuo iuſſu patris ꝓpter líguã male dicã.

Rincipi olim hiſpano erat filius adultus lingue male
p dice ac cõtumelioſe qua ex re multorũ odia cõtraxe-
rat ob eam cãm pater filio ut ꝑpetuo ſileret cũ indixiſ-
ſet paruit ille.Accidit interea ut ſoléni cõuiuio regis p̃ſente re
gina ambo intereſſent adoleſcẽs ad cetera induſtrius cum mi
niſtraret ut mutus patri regina ea ípudica erat:uere mutum
ſurdũq; exiſtimans & ſibi id cõd cere: rogauit patrẽ ut ſecũ
eſſe filium pateretur:id cũ imperaſſet adhibuit eum ſecretio-
ribus rebus:ita ut ípudicicie ſepe teſtis eſſet:ſimili itez cõui-
uio p̃ poſt biennium affuit:rex interim uiderat ſepius adole
ſcentem:quẽ oẽs mutũ putabant:hic cũ regíe miniſtraret pe
tiit p̃rem rex caſu:ne an natura filius mutus euaſiſſet:neutrũ
ille rñdit:ſed iuſſu ſuo ob lingue maledicentiã:rogauit rex ut
licentiã permitteret loquendi cum diutius p̃ reſtitiſſet dicẽs
aliquid ſcandali ſecuturum:tandẽ regis precepto loqui filiũ
ſi uellet iuſſit:ille in primis ad regem cõuerſus hẽs uxorem í
quit:eã qua nunq; aliq; ꝑſtituta meretrix impẽdentior aut im
probior fuit:cõfuſus rex prohibuit amplius loqui:mos ẽ quo

rundam ut licet raro tamen semp loquentur male.

Cuiusdam tutoris factum.

Acconus de ardingellis ciuis florentinus relictus tutor cuidam pupillo cum bona illius diutius administrasset oiaq; gule causa assumpsisset tandē cum posceretur rō gestorū iussus a magistratu ꝓducere libros introitus ut aiunt & exitus: os & nates ostendit: dicēs nullos sibi ni si illos alterū introitus: alterū exitus libros esse.

De fratre cōmatrem cognoscente.

Rater quidā mendicantiū iniecerat oculos in cōmatrē adolescentē pulchrā: maximeq; torquebatur amore illius: cū puderet aliquid īhonestū ab ea petere excogitauit uersutia mulierē decipere: pluribus diebus fasciatū detulit indicē digitū: simulās se maxīo dolore torqueri: tādē diutius cōqueréte illo: rogauit cōmater nūquā remedia expt̄ eēt multa ille respondit sed nihil ꝓfuisse: uno aūt medicaméto qđ quidā medicus suasisset: se uti nō posse & id tale esse ut erubescerēt ꝓferre: hortante muliere ne puderet loqui que ad medelā tanti morbi. spectarēt. Ille uelut admodū timidus aut digitū abscindendū esse ait: aut ī natura mulieris eē aliq̄diu tenēdū quoad ex calore ulcus macerar etur: sed nō audere se ꝓpter honestaté id ab aliqua petere: cōmater pietate mota suā opam pollicetur. Ille ex uerecūdia loco tenebroso opus eē dixit: nō enī se in luce ausuꝝ tali obsequio uti: cōsensit mulier nil mali uerita. Ille ut in obscurū uétū est: recumbéte muliere primo digitū deinde priapū in uulua ī seruit quo facto ulcus aptū esse dixit & saniem emisisse: ita index liberatus est.

Facetum Angellot. C. bisarionem. c.

a Ngelottus romanus cardinalis in multis ꝓfacetus cū cardinalis grecus ad curiā ꝓlixa de more barba uenisset: mirantibus aliq̄diu multis: illū barbam non deponere ꝑter cōsuetudinē ceterorū bene se hoc habet inquit: nā ī ter tot capras: ꝓcomode residet unus hircus.

Facetum iudicis in aduocatum.

Ausa quedam testamētaria tractabat uehetiis apud iudices in certa curia seculari: aderāt aduocati ꝓtium

quiſq; ſui clientis ius defendés: alteret ſacerdos teſtem ſue defenſionis attulit clementinā & nouellā certā ſnīam earū referens: tū ex iudicibus grandeuus qdam cui ca noīa ignota erāt parūq; cum ſalamōe cōmercii cōtraxerat: truci uultu in aduocatū uerſus: quid diabole tu inquit nō erubeſcis corā talibus uiris feīas impudicas & meretriculas noīare: earum uerba ꝑ ſententiis a nobis cōprobari putans: exiſtimauit uirille ſtolidus clemētine & nouelle noñ legum ſed feminarum noīa eſſe quas ille pro concubinis haberet domi.

Remedium ad frigus euitandum.

Verenti aliquādo mihi quō nocte frigus in lecto uitaretur: eo quidā aſtans ait: quo ſocius meus dū uacarē ſtudiis utebatur: nā cū ſemper ſolitus eſſet poſt cenā uētrē purgare: qñq; eo uſu abſtinebat aſſerens retentū ſtercus calefacere noctu corpus remediū frigoris deſuetum.

De predicatore quodam.

PRedicator ad populū in feſto ſācti xp̄ofori multis uerbis extollebat ſāctū q; xp̄m ſuis hūeris portaſſet: ſepi⁹ īterrogās & qs tantā habuiſſet in terris p̄rogatiuā ut ſaluatorē ferret: & cū moleſti⁹ ī hac īterrogatione perſeueraret: quis unq̄ ſimili fuiſſet gr̄a ex aſtātib⁹ facetus quidā frequēti ī terrogatione perteſus aſinus īquit q; filiū & matrē portauit.

a Doleſcēs qdā ueronēſis p̄ſtāti forma adoleſcētulā uxorē duxit. Is cū plus equo īdulgeret mr̄imōio pallorem uult⁹ macies ac debilitas corpis ſecuta ē mr̄ filio ſollicita ac deterioré morbū uerita: filiū rus lōge ab uxore ablegabat: illa uiri merēs deſiderio coeūtes paſſeres cōſpicata abite ī qt: ne ſi uos ſocr⁹ cōſpiciat & uos alio ī diuerſa cōtrahat loca.

i Antuenſis onerarie nauis p̄onus qui in galliam cōductus a rege aduerſus Anglicos nauigauit geſtabat ſcutum in quo bouis caput depictū erat cōſpicatus hunc gallicus nobilis: cū id armorum inſigne ſibi uendicaret: orta altercatione gallicus ianuenſē ad certamē ꝓuocauit ianuenſis accepta ꝓuocatione in campū ad certamen nullo apparatu oñdit alter multis īpenſis ornatiſſimis in cāpum cōſtitutū uenit tum ianuenſis: quid é īquid ꝓpter quod certaturi hodie ī-

uicem ſumus ille aſſero inquit tua ſigña mea meorūq; priuꝰ q̄ tuo rū fuiſſe: cū ianuēſis que nā ſua eſſe diceret caput bouis ait: hic ianuenſis non eſt opus certamine aliquo inquit nā hoc qđ porro non bouis ſed uacce eſt caput: faceto dicto ianis gallici iactantia eſt eluſa.

Facetum medici ſorte medelas dante.

Os eſt in urbe roma ut infirmi urina mittatur ad medicū cum uno aut duobus argēteis numis ut cōſulat ſanitati: quidā medicus quē ipſe noui uaria nocte remedia morbis ſcribebat in cedulis quas receptas uocāt eas oēs in ſacculum pōebat: mane cum urine ad eum deferrentur: poſtulato remedio: ille manū ponebat ad ſacculū caſu que ī manus inciderat ſumpturus dicens intercapiendū petenti uulgaribus uerbis prega dio te lamandi bona: id eſt roga deū ut fortiaris bonam miſera eorum conditio quibus non ratio ſed fortuna opitulabatur.

Exhortatio ad hominiem triſtem ob debita.

Eambulat puſinis quidam puicū cogitabūdus ac meſtus quem cū obuius interrogaſſet quid eum torqueret exoluere: uah īquit ſtulte relinque has cogitatōes creditori.

De pena impoſita grecis & ianuenſibus homicidis.

Vidam Ianuenſes habitantes pere: ea eſt ianuenſium ciuitatis ꝓpe conſtantinopolim: cū negociandi cā conſtantinopolim diuertiſſent orta inter eos ac grecos diſcordia partim ex eis interfecti partim uulnerati ſunt: cū peteretur ab imperatore iuſtitia de homicidis fieri ille ꝓmpte ſe id facturū pollicitus: barbā grecis in penā ſceleris radi iuſſit que mulcta apud eos ignominioſa habetur p̄tor ianuenſium qui erat pene ſe deluſū putans: cōſanguineis ianuenſiū ꝓmiſit ut ipe met ſuas iniurias ulciſceretur. Sumpto itaq; tpe conſtantinopolim īgreſſi: nōnullos grecos occiderunt ac uulnerarūt ingēs querela ſtatim ad p̄toré pere ab īperatore defertur penā maleficii poſtulante: ille ſe puniturū maleficos libere aſſerens die ad penā p̄ſtituta: captos homicidas reliquoſq; ī publicū ꝓduci iuſſit tanq̄ illos capite mulctaturus: cōuenerant ad famā

rei tum greci permulti: tū populus uniuersus pere expectan-
tes penam: sacerdotesq; aderant parati cū crucibus ueluti ela
turi cadauera mortuorū: tum pretor silentio per preconē fa-
cto omnibus maleficii res culum radi fecit asserens ianuenses
barbam non in facie sed circa nates ferre ita rasura & faciei &
culi equata maleficii pena est.

Facetum contra Romanos qui edunt uirtutes.

Alēdas maii romani uaria leguminū genera que uir
tutes appellāt simul coquunt mane edūtq;. Frāciscus
lauegius mediolanensis per iocū cum is mos recitare
tur īter socios: nequaq̄ mirū est inquit romanos superioribus
degenerasse cū singulis annis eorū uirtutes edēdo absumāt.

De quodam qui uouit candelam uirginis marie.

Vm essem in anglia audiui facetū dictū cuiusdā ma-
c gistri onerarie nauis: qui erat hibernicus. Iactabatur
magnis in mari fluctibus nauis & tēpestate quassaba
tur: adeo ut salutē oēs desperarēt magister si salua nauis eua
deret tempestatē cuidā ecclesie dei genitricis uirginis marie q̄
ante ob similia miracula insignis erat: uouit candelā ceream
īstar mali nauis. Tū socius cū uotum culparet ut difficillimū
facto. Cū in tota anglia tantū cere nō esse affirmaret ut talis
candela possit confici: obtace inquit magister & quantūlibet
matri dei pollicear: dūmodo periculū euadamus sine. Nam
si saluabimur candela parui numuli contenta erat.

Facetum de alio qui fecit uotū sancto Ciriaco.

N eandē sententiā anconitanus quidā mercator ī sanc-
i tū Ciriacū quē ciuitas barba ꝓmissa depictū prōnum
colit iocatus ē. Iactata magnis aliquando fluctibus na
ui mortē ueritus domū Ciriaco ī fra certū tēpus se daturū uo
uouit: eo elapso id antistiti ecclesie ꝑ cōfessionē fassus ē. Sacer
dos utile enī id sibi futurū erat: ad exoluendū uotū hortatur
ille se tāto onere exuturū pollicitus cū sepius & nō absq; rep-
hensione promissi nimiū dilati admoneretur: seu molestia sa
cerdotis tā frequēter monētis: seu impietate motus semel in-
terpellatus: ohe ne amplius hac de re obtundas ait: nam ma-
iorem q̄ qua Ciriacus est iam barbā decepi.

De muliere uidua cupiẽte habere uirum prouecta etate.

m Vlier uidua cũ diceret uicíe: ſe licet iam de uita huius ſeculi nõ curaret: cupere tamẽ uirũ quietũ ꝓuecta eta te ſocietatis potius & cõis uite ſubſidii q̃ alterius rei cã cum potius de ſalute anime q̃ corporis laſciuia eſſet: cogitan- dum. Illa inuenturã ſe eiuſmodi uirũ pollicita: poſtridie ad ui duã redit: & ſe cõperiſſe uirũ teſtatur in quo oẽs quas cuperet uirtutes ineſſent: & illũ íprimis qđ ipſa optare uideretur man cũ uiribus e é: tũ uidua iſtũ inquit ego uirũ nullo pacto uolo: ná ſi officialis: ita enĩ hoíum appellauit genitorẽ: deſit qa me diator: pacifice. n. cũ uiro uiuẽdũ é ſi qĩ ut fit altercatio gra- uior aut diſcordia inuicẽ moriretur cõſtitueret íter nos pacẽ.

De quodam fratre abbatiſſam impregnañte.

a Batiſſam certi monaſterii de urbe quã noui: cũ amaret frater ordinis minorũ petiit ſepius cõcubitũ eius. Id đ neganti mulieri eo ꝙ uerereretur ne cõciperet & exíde peñã metuenti pollicitus é frater quoddá breue ut appellãt ſe illi daturũ qđ ſi ad collũ filo ſericeo ſuſpeñſũ ferret ꝓhiberet ꝑplem & eo mõ ſecura coire cũ quocũq; uellet poſſet: credidit illa qđ optabat: frater mulieré ſepius cõpreſſit: poſt tres men- ſes mulier grauida cõperta é. Id reſciſcés frater aufugit: abba tiſſa ſe deluſã cõſpiciens breue illud diſſoluit apperuitq; ut ui deret quid intus eſſet ſcriptũ: uerba hec erant uulgaria . Aſca imbaraſca: nõ facias te ſupponi & nõ implebis taſcam: optima ad prohibendã fecunditatem incantatio.

Cuiuſdam pueri reſponſio in Angelottum cardinalem.

a Ngelotto cardinali romão homini mordaci & ad iur- gandum ꝓmpto uerborũ ſatis prudentie parũ erat ad eũ cũ pontifex Eugenius eſſet florentie: acceſſit uiſitã di gr̃a puer decẽnis admodũ ſcitus uſus paucis uerbis or̃one ſatis luculenta: admiratus Angelottus ꝑueri grauitatẽ ſuaui tatẽq; dicendi ac nõnulla ꝓcõtatus ad que puer ſcite reſpõdit uerſus adſtãtes ſimili íngenio & ita docti a puericia íquit cre- ſcẽtibus ãnis decreſcũt íntellectu: & ſtultiores ꝑuecta etate eua dũt: tũ puer exẽplo doctiſſimus ergo ꝓfecto ſapientiſſimuſq; preceteris uos in teñeris annis eſſe debuiſtis: obſtupuit ſu-

bito facetecq; reſponſo cardinalis ſtultitie ab illo reprehenſus quem ferme infantem uidebat.

De diſcipulo cerdonis qui ſubagitabat uxorē magiſtri.

Recii diſcipulus cerdonis ſepius domū redibat: ſimulans ſe ibi comodius calceos ſuere: orta ex frequenti receſſu ſuſpitione: cerdo domum cū inſperato rediſſet: diſcipulum ſubagitantem uxorē deprehendit: in quē cōuerſus credo p̄ iſtiuſmodi futura inquit ne dum pecunias dem tibi: ſed habeo gratias malas.

Facetia adoleſcentule que emittebat petū.

Vpta adoleſcentula ad parentes ꝓficiſcēs cū per ſiluā iter cum uiro faceret conſpectis nōnullis ouibus quas arietes ſubigebāt: queſiuit cui potius cū illis q̄ cū aliis coirēt: uir iocundo que petū facit ouis inquit ſtatim cōprimitur ab ariete: petiit illa nunquid & uiris id moris eſſet: cū uir annuiſſet illa ſtatim petum edidit: uir ioco ſuo deprehenſus uxorē cognouit. Cum deinde paulū uie ꝓceſſiſſent iterū muli er pepediit: uir denuo matrimonio uſus eſt: cū iam ad finē nemoris perueniſſent: femina tali ludo gaudens tertio petū emiſit: tū uir & iocundo & ambulando feſſus nō ſi cor cacares ait te amplius ſubagitarem.

Quid ſit acceptius deo dicere aut facere.

Acetus quidā notus meus petiuit a religioſo utrū eēt deo acceptius dicere aut facere: ille facere cū dixiſſet: ergo alter plus meret q̄ facit pater noſter q̄ q̄ dicit ait.

De egypto hortato ad fidem.

Ortatus eſt xp̄ianus quendā infidelem egyptū quo cū
h ſibi diutiña uite conſuetudo fuerat: cū is in italiā ueniſſet ut ſemel intereſſet in eccleſia dum miſſa ſolēnis celebraretur aſſentitur ille & miſſe interfuit cum xp̄ianis: rogatus deinde iñ cetu quid ſibi de cerimoniis & ſolēnitate offi cii uideretur: reſpondit oīa recte & ex ordine preter unum ſibi uideri facta: nullā enim charitatē in ea miſſa eſſe ſeruatam: cū unus ſolus reliquis eſurientibus comediſſet ac bibiſſet: nulla portioñe cibi ac potus reliquis impenſa.

De epiſcopo perdices pro piſcibus comedente.

Piſcopus hiſpanus iter faciens die ueñeris ad hoſpiciũ
e diuertit: miſſoq; ſeruo qui piſces emerat nõ repiri eos
uéales: ſed duas ꝑdices pr̃ono retulit: ille eas emi & ſi
mul coqui ac in menſã deferri iuſſit: admiratus ſeruus qui eas
emptas ꝑ die dominico crederet queſiuit ab eꝑo num eas eét
eſurus: cũ tali die carnes eſſent ꝑhibite: tũ pro piſcibus inquit
utar: multo id magis admiranti reſponſũ: an neſcis ait me ſa-
cerdotẽ eſſe: quid eſt maius inquit: ex pane corpus xp̃i facere
an ex ꝑdicibus piſces: factoq; crucis ſigno cũ eas in piſces uer-
ti imperaſſet ꝑ piſcibus uſus eſt.

De fatuo dormiente cũ archieꝑo colonieñſi qui dixit eum quadrupedem.

Rchieꝑs colonienſis defuñctus habebat ĩ deliciis fatu
a um qui ſecũ in lecto cubabat: cũ aliqñ monialis eodẽ
in lecto iaceret ſenſit fatuus qui in inferiori ꝑte iace-
bat: plures ſolito eſſe ĩ lecto pedes: tacto uno pede queſiuit cu
ius nã is pes eſſet: ſuũ eſſe reſpondit archieꝑs cũ alterũ deĩde
tertiũ ac q̃rtũ tetigiſſet: oés archieꝑs rñdit ſuos eſſe: tũ ille fe-
ſtinus ſurgẽs ad feneſtrã ꝑdidit: magna uoce exclamãs: accur
rite oés ad uidendũ nouũ & inſuetũ monſtr̃: noſter enĩ archi
eꝑs quadrupes factus eſt: ita pr̃oni turpitudinẽ detexit. Inſani
or eſt certe fatuo qui fatuis delectatur.

Facetũ Martini põtificis in oratorem moleſtum.

Etebat a põtifice Martío qnto orator ducis mediolãi
p neſcio qd iſtãtius qđ ille cõcedere nolebat. Cũ orator
ĩportun⁹ iſtaret ſeq̃batur petẽdo põtificẽ uſq; ad cu-
biculi fores: tũ ille ut ſe ea moleſtia eximeret poſita ad genas
mãu hoho dẽtes ſũme doleo ĩqt: relictoq; oratore cubiculũ ĩ
greſſus é. De quodã qui dãnabat uitam Car. An.

Amnabat quidã multis uerbis uitã & mores Angelot
d ti cardinalis defũcti: fuit enĩ rapax & uiolẽtus: ut cui
nulla eẽt cõſcĩa. Tũ ex adſtãtibus unus opinor ĩquit
diabolũ iã uoraſſe & cacaſſe eũ ſepius ob ſcelera ſua alter uir
facetiſſimus: adeo mala caro ei⁹ fuit ĩquit: ut null⁹ demõ quã
tumuis bono ſtomacho illã pre nauſea comedere auderet.

De fatuo qui militem florentinum irridebat.

Rat'olim florētie equestris ordinis uir ħobis ħotus sta
e tura admodū paruus: & barba utebatur paulum pmis
sa: quidā fatuus cum irridere cepit: & in staturā ac bar
bam iocari quotiens in ipsum in uia incidisset adeo importu-
ne aliquando ut molestus esset: hoc equitis sentiens uxor fa-
tuum ad se uocatū optimo cibo farsit uestēq; dedit rogās ne
amplius illuderet uiro: promisit ille & cū offenderet aliquan-
do hoiem tacitus ꝑteribat. Hoc admirati adstantes ad loquē
dum irritabant: simul querentes: cur nil ut antea loqueretur.
Tū ille digito ad os posito: obturauit ꝭquit os meū ut āplius
nequeā loq optimꝰ ergo ad cōciliādā beniuolētiā opifex ē cibꝰ.

Excusatio sterilitatis filie ad patrem.

Omini cuiusdam uxor reiecta ac repudiata est a uiro
d post ānos aliquot obsterilitate: cū in domū paternam
rediisset: obiurgauit eā secreto pater q̄ nō & cū aliis cre
andis liberis operā dedisset: tū illa mi pater ꝭquit nulla huius
rei residet in me culpa: oēs enim domesticos etiam stabularios
sū experta: an possem cōcipere & nullius usus profuit mihi: do
luit filie fortunam pater procul existentis a sterilitatis culpa.

Iohannis andree adulterium deprehenditur.

Oannem andreā doctorē bononiēsem: cuius fama ad
i modū uulgata ē subagitantē ancillā domesticā uxor
dēphendit re ꝭsueta stupefacta mulier ꝭ uirū uersa ubi
nuñc ait domine Ioānes est sapiētia uestra: ille nil amplius lo-
cutus ꝭ uulua ifti9 rñdit: loco admodū sapiētie accomodato.

De fratre minorum qui fecit nasum puero.

Omanus uir facetissimus in cetu mihi confabulāti re-
r tulit historiam risus plenam: que acciderat uicine sue:
frater inquit ordinis minorū nomine Laurentius ocu
los coniecerat in adolescentulam formosā nuptam uicino: &
nomen retulit: meo querens ulterius progredi petiuit a uiro
ut prime prolis cōpater esset presentiens frater qui oīa uesti-
gia adolescentis obseruabat illā esse pregnantē: uiro presente
accessit ad mulierē & tanq̄ futurorū diuinator dixit & grauī-
dam illā eē & paritura quod plurimū mestitie afferret: mulier
de femina suspicans dictum: etiam si femella fuerit ꝭquit erit

gratiſſima:aliud quid grauius meſto uultu frater aſſeueranſ ſcrupulū quid eſſet ñoſcēdi iniecit mulieri: quo inſtantius fu tura rogabat mulier:ille cōſtantius ſe dicturū negabat:tandē ſua mala noſcēdi cupida mulier:clā uiro accerſito fratre:mul tis precibus ípetrauit:ut ſibi quid id mōſtri eſſet referret. Ille ſilētio opus eſſe dictitans:tandē ait illa maſculū parituram & abſq; naſo:que eſt turpiſſima omniū in facie hominis nota. Exterrita adoleſcētula:& nūquid remediū adhiberi poſſet pe tens:annuit ille ſed certa die opus eſſet ut cū ea cōcuberet: & ſe ſuppleturū uiri defectū & puero additurū naſum:q̄uis du rū id femine uideretur:tamen ne infans informis naſceretur: preſtituta die ſe ſubdidit fratri:& cū ille nondum naſum pfe ctū eſſe diceret:ſepius cū muliere cōcubuit: illa pre uerecūdia cū ſtaret ímobilis:frater moueri eā iubebat: ut ex cōfricatiōe magis naſus cohereret:tādem caſu maſculus ortus eſt & naſo admodū protēto id admirāte muliere:frater nimiā naſo pficiē do operā impēſam dixit:hoc ipſamet uiro retulit. exiſtimās rē infandam filium abſq; naſo deformatū naſci: quod & marit⁹ laudauit:& operam corporis nō eſt aſpernatus.

De Mendaciſſimo florētino.

Rat florētie quidā abeo mēdaciis aſſuetus ut nunquā
e uerū ex ore ſuo ꝓdiret:unus quo cū ſepius cōſueue rat multiſq; fallaciis uſus erat:cū ei ſemel mēdax ob uiam fieret tanq̄ locuturus:mentiris íquit ille: quomodo mē tior ait qui nihil dixi:tū alter ego ſiquid loqueris aio.

Zeloripus quidam ſe caſtrauit ut uxoris probitatem cognoſceret.

Vidam in ciuitate Eugubii admodum zelotipus Io
q hānes nomine neſciebat quo maxime modo animad uerteret.Si uxor cum altero aliquo conſueſſet: excogitāta calliditate zelotipis digna ſeipſum caſtrauit: eo conſi lio:ut ſi uxor poſtmodum concepiſſet in adulterio fuiſſe con uinceretur.

Sacerdos offerentibus quid dicens audiuerit.

Vm quidam ſacerdos caſtri florentini in offertorio
c quod die ſollenni ex cōſuetudine recipiebat a populo

illud de more diceret offerentibus:centū ꝑ uñ̄o accipietis & uitā eternā possidebitis:unus senex nobilis qui numum dabat auditis his uerbis:satis ducerem inquit si tantum capitale ut uulgo dicitur redderetur mihi.

Sacerdos predicauit & in nūero errauit cētū ꝑ mille dicēs.

In eandem sñiam sacerdos quidā cum exponeret populo suo euāgeliū:referēs saluatorē nostrū quinq; panibus quinq; milia hoīum saturasse:errore dixit pro quinq; milibus quingentos:tū clericus suus cū submurmurans dixisset eū in numero errasse:cū.v.milia euangeliū referret:tace inquit stulte ñam uix numerū quē dixi credent.

Ifum est mihi in has confabulationes nostras cōferre falsum dictum cardinalis auinionē:uiri prudētissimi: quem cū pontifices auinione morarentur cum equi plures strati:falleratiq; uacui sessorib⁹ ꝑ magnificētia preirēt rogauit eū rex francie indignabundus:nunquid apostoli ea pompa usi essent:tū cardinalis nequaq̄ respondit:sed apostolos eo quoq; fuisse tpe inquit quo & reges:& aliis moribus uiuerēt:cū pastores essent & armentoꝝ custodes.

Terribile factum in lateranensi ecclesia.

Oñ confabulandi sed a sceleribus deterrendi gr̄a: res monstro similis referetur.Quidam religiosus ex ordine augustinensium romañus:dum uerba haberet ad populū hac quadragesime me adstante:hortaretur q̄ ad confessionē peccatorū hoc miraculū sibi accidisse sex annis antea dixit.Cum ñoctu in basilica laterañensi cum aliis surrexisset post mediā noctem ad matutinas horas deo canendas:ait uocē e sepulchro: quo antea.xviii.diebus quidam romanus ciuis conditus fuerat ꝑdisse sepius cōpellantem ut ad se adirent. Illos ad primā uocē territos:tum paulū confirmato aīo: quo uox trahebat accessisse:ac subinde mortuū dixisse ne timerēt: sed irēt caliceq; afferrent & lapidē submouerēt:quo facto surrexisse mortuū ac hostiā sacratā quam ātea mortē sumpserat in calicem spuisse:tū dixisse se damnatum maximi cruciari penis:eo q̄ matrem filiāq; cognouerat:que scelera ñunq̄ fuisset confessus: his doctis cadauer recubuisse.

Predicator multum clamans quō confundebatur.

Vm religiosus: ad populū predicans sepius: ut stulto-
c rū mos est magna uoce clamitaret: quedā ex adstanti
bus feminis ad exclamātis ueluti rugitū plorabat: hac re sepius animaduersa religiosus existimans mulierē uerbis suis ex zelo dei & conscientia notam flere ad se uocatā rogauit que causa esset gemitus: & num uerbis suis mentis spiritu agitata lachrymas illas pias ut putabat effunderet. Illa uero uocibus & clamoribus eius impulsā se acriter animo cōmoueri & dolere respondit: se enim uiduā esse cui olim asellus a marito esset relictus ex quo partē sui uictus traheret: eū sepius ut religiosus ille consueuerat rugire die noctuq; solitum tūc defunctū se miseram sine subsidio reliquisse: itaq; cum predicātem illum audiret magnis uocibus resonantē similē illū uoce asino suo uideri cuius recordatiōe cōmota ad flendum etiam in uita impelleretur: stultus ille latrator potius q̄ predicator sua stulticia confusus abiit.

De adolescentula per senem maritum deluſa.

Lorentinus iam senex uxorē duxit adolescentulam q̄
f a matronis edocta ut primo insultu noctis obsisteret uiro neq; primo prelio arcem traderet renuit congressum. Vir ad nauigandū plenis ad id impensa opera uelis paratus ubi illam renitentem cognouit: quesiuit cur sibi nō obsequeretur. Cū uirgo dolorē capitis causasset: uir demissa uirga in aliud latus reuolutus usq; ad diluculum dormiuit: puella sentiens se nō amplius peti: dolensq; cōsilium datū & se postulatis nō consensisse: excitato uiro dixit se non amplius dolere caput: tū ille & ego nunc doleo caudā respōdit: uxore uirgine ut erat relicta. Sanum igitur consilium est accipere rem proficuam cum datur.

De reliquiis bracharum cuiusdam minoris.

Es digna risu & ut confabulationibus inseratur: nup
accidit amelie: nupta mulier & mota ut exstimo bene agendi conscientia confitebatur peccata sua religioso ex ordine minorū: hic interloquēdū exarsit in cōcupiscēti ā carnis: & tādē multis uerbis mulierē i uolūtatē suā traducta:

querabatur facultas & locus rei cõficiende. Placuit ut mulier se egrã fingens. hunc fratrẽ pro cõfessore ad se uacaret. cõsuesse enim solos eiusmodi homines relinquĩ: ut remotis arbitris que ad animã spectãt libera sit loquẽdi facultas. Illa ficta egritudine corporis lectũ ingredit. dolorem pergrãdem simulat confessorem accersit qui ut ad eam uenit cum ceteri abissent. solus solã sepius cognouit. cũ diutius morarentur interuẽtu aliorum frater ueluti nondum perfecta confessione abiit postridie reuersurus redit mulieris supra lecticã brachis positis. priori modo peccata examinat: Vir nõ nichil suspicãs de tam longa cõfessioñis mora cubiculũ ingreditur. ille subito interuẽtu perculsus brachas oblitus abiit. maritus brachis uisis exclamat adulterum nõ fratrem esse. totaq; domus ad bracharũ aspectũ facinus indignum cõclamat. Euestigio primariũ conuentus fratrũ uir clamitans conuenit. indignũ factum queritur mortem malefico minatur. Alter qui senex erat iram cõprimit asserens illum improprie familie: suumq; dedecus exclamare taciturñitate & reticentia esse opus ut contegeretur crimen. Ille ita rem palam esse repertis brachis ait ut nequeat celari. Senex ad id remedium profitetur: asserturũ se enim illas sancti francisci brachas esse: quas frater ad liberandã mulierẽ portarit: accessurũq; eo profitetur cũ processione & põpa brachasq; publice exinde reportaturũ: probato cõsilio primarius fratres illos cõuocat: ac cũ cruce uestibusq; sacris domum illius accedit brachasq; deuote capiens & tanq̃ reliquias religiosas super pepulũ sericiũ suspẽsis manibus feres: tũ uiro tũ matri: tũ reliquis obuiis exosculãdas porrexit: & magna cum cerimonia & cantibus ad cõuentum deductas ĩ sacrario cum ceteris reliquiis locauit: detecto postmodũ dolo oratores eius urbis questũ eam iniuriã uenerunt.

De breui contra pestẽ ad collum ¦ suspendendo.

Vper cũ iuissem tibur cupidus uidẽdi liberos quos eo
ñ pestis cã ex urbe miseram audiui rem dignã risu & con
fabulationibus nostris: paucis ante a diebus frater qui
dam ex his circulatoribus in uicinis castellis ad rusticos predi
cans pollicebatur: erat enĩ pestis suspicio :¦ se daturũ eis certũ

ut aiunt breue: quod ad collū qui gestarēt nunq̄ peste possēt perire: stulta plebecula hac spe cōmota: ꝓcio quo poterāt breuia redimētes ad collū filo uirgineo suspendebāt: edixerat aūt frater ne quis breue ante dié. xv. referaret: id si feciſſent uirtuté amissurū: multis cōtractis numis frater recessit breuia post modū lecta sunt ut ē cupiditas hominū noua cognoscendi: in eis uulgaribus uerbis scriptū erat. Donña si fili & cadeti lo fuso: quádo tafieti tieni lo culo chiuso: hec sunt latine: Mulier si filas & cadit tibi fusus quádo te flectis tene culū clausum: hoc omnium medicorum precepta exuperat & medelas.

Angeloti Cardinalis os potius claudendum aperiebatur.

a Ngelotus Romanus admodum loquax & maledicus nemini parcés erat. Cū culpa tēporis ne dicá stultitia hominū cardinalis esset factus: aliq̄diu ut moris é i secreto consistorio cardinalium tacuit uulgo enī clauiū os tenere nouos cardinales aiūt: donec pōtificis ꝓmissu loquātur cardīalis fācti Marcelli certo die cū ab eo petisse & quid nā in cōsistorio egissent: os iquit aperuimus Angelotto: tū ego satius inq̄ consultiusq̄ fuisset illi os sera ualida occlusisse.

Equum exquisitum prestauit redolphus se petenti.

B Redolpho camerinensi cuius supra meminimus: q̄dam nobilis ex piceno dono petiuit equū: cui tot conditiones ad pulchritudinē uirtutēq̄ adiecit: ut nullo pacto talis equ⁹ iter sua arméta repiri posset: tū redolph⁹ quo illi⁹ uolūtati satisfieret: equā & stallonē uulgo aiūt ex suis elegit atq̄ ad illū destinauit inquiés se ei ístruméta mittere quibus equū suapte mō cōficeret: cū nullus eiusmodi prout postulasset inter suos reperiretur: hec uerba monét ne adeo exq̄sita petamus ut aut difficilia sint aut negentur honeste.

Contentio mulierum extorsit dictum risu perdignum.

Vedá in urbe quá nouimus mulier corporis questu uitam ducens habebat filiam grandioré natu admodū

q pulchram: quam ueneri dedicauerat: orta inter ipsam aliquando & uicinam suam eiusdem professionis contē tione ad iurgia & uerbor& contumelias peruenerunt: cum uicina quorundá maiorum auxilio confisa: matri & filie acriter

minaretur:tũc illa tacto filie desuper femore:hoc mihi saluet & custodiat deus inquit:qua tuta omnia tua uerba & minas contemno:optime quidem respõdit:nam egregio patrocinio & quo multi delectabantur fidebat.

Sacerdos laicum delusit se capere uolentem.

Acerdos quidam meridie cũ uxore rustici iacebat í le
C cto sub quo latebat rusticus:ut sacerdoté deprehende ret:cũ sacerdos labore forsan nimio in quandâ leuem uertiginé incidisset nescius uirum sub lecto absconsũ: o totũ terrarum orbé mihi uideor cõspicere inquit:tum rusticus qui pridie asinum perdiderat:iniuriarũ oblitus:ho respice queso ait:an sicubi asinũ meum forsan uideres.

Fulloni in anglia accidit res miranda cum uxore.

Vm essem in anglia:fulloni res ridenda & haud reiici
C enda a nostris confabulationibus contigit.Is cũ uxo rem haberet multosq; preterea í familia iuuenes atq; ancillas:iniecit animum in unã earum que pulchrior atq; uenustior uidebatur:cũ eam coitus requisisset:sepius illa rem detulit ad matroná eius consilio assentitur patrono:prestitit die atq; hora in locũ secretum ac suboscurum matrona latuit p ancilla:accessit uir mulieréq; cognouit nescius uxorem esse: peracto opere exiens a cõclaui:quid egisset narrauit uni ex iunioribus:eũq; hortatus est ut etiã ipse ácillam prout credebat subagitaret:accessit ille quem mulier p uiro excepit nihil:locuta:cum post eũ & ité alter a uiro missus eét:mulier extimás maritum esse:tertiũ congressũ passa est.& ipsa uirũ & illi ancillam esse opinati digressa occulte postmodũ a loco mulier noctu maritũ redarguebat:qui in se esset remissus & in ancillam adeo libidinosus ut una die ter se pro ácilla cognouisset:dissimulauit uir errorem suum & uxoris cuius ipse causa fuisset peccatum.

Confessio tusca & postea brusca.

Vidã qui sororis pudicicie non pepercerat:romam ac
q' cessit criminis confitendi causa:confessoré quetés qui tuscus esset:ostenso hoie accessit primũ petens an tuscе loqui nosset:annuente illo inter cetera delicta dixit:se cum

eſſet iñ cubiculo ſolus cũ ſorore tenſa baliſta ſagitaſſe illam tũ confeſſor o ſcelus inquit nunquid ſororẽ occidiſti: minime reſpondit ille ſed tu nõ intelligis ſermonẽ tuſcũ: noui ſatis alter ait: cũ ſim ibi genitus: nempe dixiſti tenſa te baliſta ſagitaſſe ſororẽ: nõ ait ille ita intelligo ſed dico me tetendiſſe baliſtã & impoſuiſſe ſagittam & in ſororem miſiſſe. Num tu uulneraſti eam inquit: aut facié uel aliquod mẽbrum leſiſti: ho reſpõdit ille neſcis ſane loqui tuſce: atqui alter uerba que dicis noui ſed caue ne tu loqui tuſce ignores: nõ dico inquit me ſororẽ uulneraſſe: ſed ſagittã tenſa baliſta emiſiſſe: confeſſor qui diſſimularet ſe ignorare que dicerentur: ille uero iteraret confeſſorem nõ intelligere tuſcã lĩguam repetẽs baliſte & ſagitte caſum: niſi aliis uerbis utaris ait quid ſentias ignoro: tũ alter cũ diu pudore tergiuerſaſſet: tandem uulgaribus uerbis dixit apte ſororem ſuam ſe compreſſiſſe hic alter: nũc tu loqueris tuſce apud tuſcum inquit te plane intelligo: & ĩpoſita erroris penitentia receſſit. Mali animi eſt pudorem uerbis oſtendere cũ opere impudicus fueris ac ſceleſtus.

De prelio picarum & gracularum.

h Oc anno milleſimoquadringenteſmo quinquageſimoprimo menſe aprili res monſtro ſimilis accidit ĩ cõfinibus gallie & eius que nunc dicitur britãnia: pice & gracule aues aciebus inſtructis in aere immenſo clangore p uniuerſum diem acriter pugnarunt: uictoria penes graculas ſtetit: ex eis ad duo ex picis ad quattuor milia in terra mortue ſunt repte: quid id ꝑdiguũ ferat tꝑs oſtendet.

Facetum dictum Franciſci de Ianuenſium filiis.

f Rancíſcus quaratenſis mercator florentinus morabatur ianue cum uxore & familia: filii ſui macilenti erãt & graciles corpore ianuenſium filii habitiores ſuut: & robuſtiores: petiuit quidã ex eis ab franciſco cur filii eius ita tenues eſſent & natura imbecilles ianuenſiũ uero nõ item: tũ ille cauſa eſt inquit ĩ promptu: ego enĩ ſolus filios meos creo uobis uero ad filios ꝓcreãdos multorũ ſubſidia opitulantur Ianuẽſes quippe ſumpta uxore paulopoſt nauigãt: uxores deſolatas uiris alioꝝ ꝑſidio ut aiunt ãnis pluribus relinquẽtes.

De facto cuiusdã florentini iusto sed bruto.

r Etulit in cetu hominum mihi familiaris. florentinum quendã qué nosset uxoré formosam habuisse quã multi proci sequerentur: ex eis quidã serenatas ut aiũt cũ sepius noctu accensis cereis ut moris est in uia prope domum facerét: uirũ admodũ facetũ semel tubarũ cantu excitatũ cũ surrexisset de lecto ad fenestrã cũ uxore accessisse conspectaq; tumultuantiũ & lasciuientiũ turba magna uoce astantes rogasse ut ad se paulũ suspicerent: cum oculos omnes ad eã uocé substulissent illũ exerto & extra fenestrã porrecto cui⁹ erat copiosus priapo inanẽ laboré & inutilẽ sumere illos ait: cũ uiderent se habere unde etiã uberius q̃ ipsi possent uxori satisfacere: itaq; consulere ut huic eorũ molestie parcerent nõ profuture quo ꝑfacete dicto ab superflua cura destiterunt.

Faceta petitio senis laboré copule ferre nõ potentis.

a Diecit & alter similem fabellam florẽtini quoq; uicini sui qui cũ esset etate natura uxoré dux erat iuuenẽ hanc amare cepit. Ricardus de albertis adolescens nobilis ac pulcher qui similiter sono & cantu per strepentibus in uia plurimis noctu hominé a somno sepius excitabat: at is demum ad benedictũ adolescentis patré profectus narrata priori eorũ consuetudine & mutuis officiis post longã querelam grauiter questus est se nihil cõmeruisse cur eius filius se uellet occidere: ad hec pater stupens idq; egro animo ferens respondit se id facinus probiturũ: & simul ré sibi narrari postulat quo filiũ posset acrius compescere: tũ alter uxoré meã inquit deperit filius tuus sepiusq; suis tibiis & sonitu me & uxorem dormiẽtes noctu suscitat: quo fit ut uigilás ultra q̃ uires ferant uxoré ne alium appetat coner subagitare: quod cũ sepius accidat iam deficiũt ad id opus uires: ita ni tuus filius ab ícepto desistat: iamiam tali uigilia pereã necesse é: quo iocigenere Riciardus patris monitu haud ãplius illi molestus fuit.

Facetum dictum meretricis adiocans uenetis.

c Vm essem in balneis petriolanis audiui a quodá erudito uiro dictum meretricis facetũ sane: & haud ídignũ reliquarũ confabulationũ nostrarum societate. Scor

tum erat ait uenetiis uulgare ad quod diuersarum gentium uiri accederent: quesiuit aliquando ab eo quispiã: que sibi ho minum natio maiori mẽbro uirili esse uideretur. Mulier eue stigio uenetos respondit. Cum causa postularetur: quoniã in quit tã longo sunt priapo: ut cũ sepius í remotissimis & ultra mare sitis prouinciis uersentur tñ cũ uxoribus cocant & pro creent filios: iocata est in illorũ uxores quas uiri profecti pere gre relinquunt aliorum cure.

Facetum dictum indocti doctiores confundens.

Vm plures religiosi de etate & operibus saluatoris no stri: & quomodo post trigesimum annũ predicare ce pisset col loquerentur: quidá rudis litterarũ adstans q̃ siuit ab eis: quid primũ iesus feciſſet postq̃ trigesimũ annum excessit. Cũ alii hesitarent: alii uaria sentirent: nescitis inquit ille cũ uestra doctrina rẽ cognitu facilem: petẽtibus illis quid primum egisset: trigesimũprimũ annũ ingressus est: ait omẽs aborto risu facetum hominis dictum cõmendarent.

Salsum hominis dictum contra mercatorẽ alios accusantẽ

Arolus gerii mercator florentinus: ex his mensariis q̃ romanam curiam sequuntur: accessit auinionem pro ut moris est mercatorum qui in diuersis prouíciis ne gociantur: romã deinde reuersus in conuiuio domesticorum cum queretur ab eo interloquendum de uita & moribus flo rentinorũ qui auinione commorabantur. Respondit guau dere omnes & alacres esse: ñã quicunq̃ ibi per annum fuisſẽt dementes efficerentur: tũ Aldigherius quidã ex conuiuis ho mo perfacetus rogat Carolũ quanto tempore ibidem cõmo ratus esset: cum sex menses tantũ Carolus respondisset: tum alter peroptimo inquit ĩgenio Carole extitisti qui quod alii anno solent tu sex mensibus perfeciſti: risimus omnes salsum hominis dictum.

Bellum mulieris responsum ad iuuenem suo amore fla grantem.

Vuenis quidam florentie amore calebat mulieris no i bilis atq̃ honesta: quam ad templa & quocũq̃ diuer teret frequentius sequebatur: hic cum sociis tempus

ſibi & facultatem dari optabat: quo mulieré paucis uerbis a ſe ad id premeditatis & cõpoſitis poſſet alloqui: cũ ſemel ad templum ſancte Lucie feſto die mulier acceſſiſſet: tempus loquendi adeſſe ex ſociis unus ait: cũ uidiſſet eam ſolam ad fõtem adire aque bñdicte: ille uelut amiſſo ſpiritu ſtupidus hortante atq; ĩpellente ſocio: prope mulieré abiit: obliuſq; eor q̃ cogitauerat neq; auderet loqui: ſocius aũt inſtaret ut ſalté uerba fũderet tandé ille domina ĩquit ego ſũ ueſter ſeruitialis: ad que uerba ſubridés femina: ſatis ſuperq; ſatis famulorũ habeo ĩquit domi: qui & eã uerrãt & ſcutellas ac inciſoria lauent ut pluribus mihi ſeruitialibus non ſit opus: riſerũt ſocii & hominis ſtupiditaté & bellum mulieris reſponſum.

De nobili quodam tempore frederici imperatoris in armis preſumenti ſed nil facienti.

Empore quo Fredericus imperator qui in bonconuen
t tu oppido ſenenſium defunctus eſt prope florentiam ad ſecundum lapidem ut hoſtis caſtra poſuiit: multi nobiles ad tuendam patriam arma ſumpſerant caſtris hoſtium inſultantes: tum quidam ex nobili familia iactabundus aſcenſo equo armatus: extra portam extento curſu ferebatur increpans tarditatem ceteroꝝ: qui ueluti timidi tardius incederét. ſeq; uel ſolum clamitans cum hoſtibus congreſſurum: cũ miliaris ſpacium currẽdo & uires ſuas iactando tranſegiſſet: uidens quoſdam uulneribus confectos ab hoſtibus reuerti: cepit paulatim incedere tardius lentoq; paſſu proficiſci: audito uero hoſtiũ cũ ciuibus pugnantium clamore: cõſpectaq; a longe preliantium pugna gradũ fixit immobilis cum quidá qui eius iactatoris uerba audierant: cur non ulterius progrederetur ad pugnam rogarent: tum ille cũ aliquádiu ſiluiſſet: tandé non ſentione ita fortem & ſtrenuũ armis eſſe ait ut perſuaſerã mihi. Penſitande ſunt animi & corporis uires neq; plus promittendum q̃ queas preſtare.

De homine qui per biennium cibum ñoñ ſumpſit neque potum.

Ereor ne id quod noſtris confabulationibus inſeram ceteris fabuloſius uideatur: cum & natũra repugnet

& preter modum uideatur mirandum tamen ita uerum esse compertum est ut impudens uideatur id negare. Quidam Iacobus nomine qui tempore Eugenii erat in romana curia ex his qui uocantur copuste: cum ad patriam nouiomū in galliā rediisset: incidit in morbū graue & diuturnū: longior esset futura narratio si omnia recensere uelim que sibi in morbo asserit contigisse tandē post annos multos áno. vi. Nicolai quinti pontificis reuersus ad curiā ut iret ad sepulchrū saluatoris nostri nudus & inops: nam in itinere inciderat in latrones: diuertit apud curiales uicinos meos honestissimos uiros quib⁹ antea fuerat notus. Is biēnio iam post morbū dicit se neq; comediſſe neq; potasse cuius rei periculum factum est sepius homo macerrimus est sacerdos & sane mētis ut qui officium cō tinue dicat & missam me uidente audierit. Plures & theologi & phisici cum eo serio locuti sunt: rē contra naturā aiunt: sed ita certa est ut pernicacis sit id nō credere. Cōcursus ad eū fit quottidie hoīum percontantiū: multi uaria de hoc sentiunt Sunt qui existimāt corpus illud a demone habitari sed nulla signa iń eo apparent nisi prudentis uiri probi & religiosi: qui hodie quoq; scribendi exercitio uacat: alii humorē melancoli cum asserunt prebere nutrimentum cum ipso egomet sepius sum colloquutus: falsa existimans que dicebantur. Is quoq; non minus q̄ reliquos se ex hoc admirari dicit: nō tamen subito sed paulatim in hanc consuetudinē descendit: ego rem hāc magis admirarer: nisi reuoluens ńuper quosdā annales quos in gallia olim transcripsi legissem. Idem tpe Lotharii imperatoris & pascalis pape anno domini octingētesimo uigesimo secundo contigisse puellam scilicet duodecī annorū in territorio tullensi uilla comertiaci: post assumptam in pascate sacram cōioñem: primo per decem mēses pane deinde triennio potu & cibo absti nuisse: postea rediisse ad priorem uitā quod & iste se sperat futurum.

Facetum dictum hominis asinum erudire promittentis.

Iranńus ad exhauriēdum bonis subditum qui se multa facturum iactabat: sub graui pena precepit ut asinum litteras doceret: ille īpossibile ait fore: nisi multū

temporis ſibi iñ erudieñdo aſino coñcederetur: petere quañ-
tum uellet iuſſus decennium impetrauit: deridebatur ab omi
bus: quoniã rem impoſſibilem ſuſcepiſſet. Ille amicos ſolatos
nil timeo inquit nam interim aut ego moriar aut aſinus: aut
dominus: quibus uerbis oſtendit ſalutare eſſe rem difficilẽ in
longum protrahi ac differri.

De preſbytero epiphaniam an uir eſſet uel feĩa igñorante.

f Ocius quidã in feſto epiphanie narrauit mihi ſtultitiã
ridiculam ſacerdotis contribulis ſui. Sacerdos fuit in-
quit qui populo nuncians Epiphañie celebritatẽ futu
rã. Cras aĩt ſumma deuotiõe ueneremini Epiphaniã: maximũ
eſt enim & precipuũ feſtũ neſcio autẽ uir fuerit an femĩa: ſed
quiſquis extiterit a nobis ẽ ſũmo timore hic dies cuſtodiẽdus.

De quodam equeſtre corpulento.

e Queſtrem quendã admodũ corpulentum urbẽ peruſi
um ingreſſum cũ permulti: natura enĩ ad facetias ſũt
prompti: anteriori contra morẽ equiparte iocando ma
la ferre dicerent. Ille faceto reſponſo atqui ita eſt opus inquit
in urbe furibus ac latronibus referta.

Fenerator ficte penitus in peius recidiuat.

D ſenem quendam feneratorem qui artem ſe deſiiſſe
ſimulabat: acceſſit homo pecuniã ſub fenore ſumptu-
rus: tulitq; in pignus crucem argenteã in q̃ inerat por
tiũcula, ligni crucis ſaluatoris noſtri: cum peteretur a ſene ut
pecuniam mutuaret: ego inquit ab hoc feneradi peccato iam
deſtiti: ſed uade ad illum filiũ meum ait: & nomẽ dixit: q; ani-
mam profligauit ac pdidit ut mutuet tibi: miſitq; domeſticũ
cum illo domũ filii monſtraturum cũ iam abiſſent lõgius: he
us tu ĩquit domeſtico: dic filio ut meminerit deducere de pre
cio ligni pondus noluit qui ad cõſcĩam ſe rediſſe finxerat: ut
filius lignum crucis extimaret p argento: id uilius argento pu
tans: facillime res in ſuam naturam redit.

De auiculis fabuloſc & falſe loquentibus.

q Vidam auiculas capiens in cauea recluſas: ſtricto ma-
nibus capite interficiebat. Interim caſu lachrymas ce-
pit emittere: tũ una ex recluſis ait reliquis: bono ſitis

animo: nam ut uideo lachrymantē nostri miseretur: hic senior ex eis o fili inquit non ad oculos respice sed ad manus: non ad uerba sed opa mōstrās esse a nobis respiciendum.

Catenis uariis collū cingens stultior estimatur.

o Rdinis equestris quidā mediolanensis miles glorios⁹ qui orator florentiam uenerat quottidie ī ostentatiōnē: diuersas uarii generis ad collum catenulas deferebat: huiꝰ inanē iactantiā uidens nicolaus nicolus uir doctissimus & ad iocos ꝓmptꝰ: ceteri stulti iqt unica catena se uiciri patiūt: huius aūt īsania tāta est ut non sit una catena cōtētus.

Facetum Redolphi camerini in oratorem contra omnes dominos iniectum.

b Ellum quod inter pontificem Gregoriū. xi. & florētinos est gestum picenū & oēs ferme ecclesie romāe puī cie a pōtificem desciuerūt: orator raconatēsium florētiam missus gratulatus est apud priores ob restitutā eis florētinorū ope libertatem multisq; uerbis in pōtificem suosq; ministros & precipue cōtra domios oēs & tirānos inuectus ē malum eorū regimē & facinora detestatus nulloq; adhibito respectu Redolphi domini camerini: qui tū dux florentinorum aderat cū eiusmodi legati audirētur: diutius uersatus est ī eorum detractiōe: tū redolphus petēs ab oratore illo cuius facultatis aut artis esset: cum ille doctorem iuris ciuilis se diceret: quesiuit quātum tempus legibus opam dedisset: cum ille amplius decēnio respōdisset: q̄ uellem inquit ut saltem annū discretionis studio uacasses: stultum illum iudicans: qui tā multa se presente cōtra dominos effudisset.

De arbitro in cuius domo porcus oleum effudit.

q Vidam arbiter inter duos litigantes datus accepit ab uno urceum olei ea spe & pollicitatione: ut pro se iudex sn̄iam ferret: hoc sentiens alter porcum pinguem misit iudici: rogans ut sibi faueret: tulit ille sentētiā pro porco qđ sentiens alter cū & fidem datā & oleū missum apud iudicē quereretur porcus inquit quidā domū uenit: & inuento oleo uas effregit atq; oleum dissipauit adeo ut tui fuerim oblitus optima uenalis responsio.

Iuuencularum a Caluo quodam faceta delusio.

i Vuencule due cũ essent ad fenestrã domus supra ortũ site exibat ortolanus senex & caluus ad sumendũ cibum quẽ cum ille uidissent calucie: deformẽ petiuerunt nunquid cuperet scire quo pacto pili nascerentur. Assen tiente illo ioci causa dixerunt ut caput aliquãdo urina lauaret uxoris: tũ ille ad eas uersus hanc uestrã medelam ridens inquit: nequaq̃ uerã esse: uxoris mee factũ comprobauit que licet hunc socium meũ priapũ manu ostendens: iam triginta lauerit annis tamen nulli in eo pili exorti sunt.

De Messer perde elepiato.

h Enricus de monte leone causarũ procurator erat i romana curia senex admodũ & parum in ea facultate. Vnde messer perde elepiato uulgari uerbo appellatur id est dominus perdens lites: cũ semel ab eo postularetur: cur in singulis semp causis succumberet. Quoniã nullus iquit nisi iniustitiã petens litigaturus patrociniũ meum petit: ut necesse sit me semper esse in causa iniqua iferiorem faceta ignorantis hominis responsio.

De Cãtilena tabernariis placida.

u Iator quidam esuriens cũ diuertisset ad cauponulam uentrem cibo potuq̃ fartiuit: petente pecuniam caupone: ait nullos sibi esse nũmos sed cantilenis se satis esse facturũ: tabernarius non cantu sed precio sibi opus esse respondit: quid alter si eam cantionem dicam que placeat tibi: num ea pro pecunia contentus eris: annuente caupone cepit uiator canere: & an ea placeret interrogauit: cũ abnuisset caupo unam & deinde alterã cecinit: nullius cantu sibi satisfieri ille testatus est: hic uiator: dicam ergo nunc inquit eam que tibi sunt placitura: & arrepto marsupio dissoluẽti similis cepit cantionẽ qua uiatores uti cõsueuerũt. Metti manu alla borsa & pagha loste: hoc ẽ mitte manũ ad bursam & satis fac hospiti. hac dicta nũquid illa sibi placeret rogat: placet hec inquit hospes: tũ uiator satis factũ est tibi ex pacto ait: postq̃ hec cantio placuit tibi. Ita absq; solutione discessit.

De Gracili quodam faceta responsio.

Iuis ñoſter mihi amiciſſimus: eſt admodū gracili cor-
c pore ac macilentus: admirante quodā huius rei cauſā facetus quidam quid miraris inquit qđ eſt ī promptu ſemihorā quippe hic in cibo capiendo ſedet: ī ſeceſſu ad emittendum duas: mos enim illi eſt ut plurimum temporis in purgañdo uentrem impartiat.

Faceta reſponſio mulieris pugillare uacuum habentis.

Atrona e noſtris honeſtiſſima mulier: querenti tabel-
m lario nūquid litterrarū ad maritū dare uellet: aberat enim longius reipublice legatus quomodo ínquit poſſum ſcribere: cū uir calamū detulerit ſecū mihi pugillare uacuum reliquerit. Facera atq; honeſta reſponſio.

Ridenda de paucitate amicorū dei reſponſio.

Degrum quendā ciuem noſtrū perfacetum qui gra-
ui morbo diutius torquebatur: acceſſit rligioſus hortandi gratia: cū uero intercetera conſolationis uerba dixiſſet: ſolere deum quos diligeret hoc pacto caſtigare & iñ comodis afficere. Nō mirū eſt inquit egrotus ſi tam paucos amicos habet habiturus ſi ita tractaret eos etiam pautiores.

De Antonii fratre & laico ac lupo.

Eligioſus ex his queſtuariis qui pro ſancto' Antoñio
t elemoſinam petunt: agricole ad dandum ſibi neſcio quid frumenti perſuaſit: ea pollicitatione ut aſſereret res omnes ſuas & oues preſertim per eum annum ſaluas atq; incolumes fore: huiuſmodi ruſticus promiſſis fidens: cū oues licentius uagari permiſiſſet: lupus plures ex eis comedit: qua ex re indignatus uillicus cū anno altero queſtuarius pro frumento rediret negauit ſe quieq̄ daturum: & ſimul queſtus ẽ inanes ſuas fuiſſe pollicitationes. Sciſcitatus cauſam: reſpondit ab lupo oues ſuas raptas. Lupus ínquit alter: hoho mala ea beſtia eſt & abſq; fide: cauebis ab ea. Non enim ſanctum Antonium tantum ſed ipſum chriſtum ſi poſſet falleret. Stultum eſt nihil fidere quorum exercitium ī fraudando conſumitur.

De mirabili confitenti & confeſſore reciproca pro fatiſfactione putanti.

Vidā ſeu ſerio ſeu ſacerdotis lūdendi cā ad eum adiit
q aſſerēs ſe peccata ſua cōfiteri uelle iuſſus dicere q̄ me
minerat: ait neſcio quid ſe ab altero clā furatum: ſed il
lum multo plus eripuiſſe ſibi: tū ſacerdos alterum inquit pro
altero cōputetur quoniā pares in facto eſtis: addidit etiam ſe
alium quempiā uerberaſſe: & ſe quoq; ab eo uapulatū: eo mo
do ſacerdos parē fuiſſe culpā & penā dixit plura ſimilimodo
cum retuliſſet ſemper ſacerdos alterū pro altero compenſan
dum reſpondebat: tū ille reſtat ñunc peccatū inquit ingens
quod dicere uereor atq; erubeſco: tibi preſertim ad quē maxi
me ſpectat: cū hortaretur eū ſacerdos ad deponendā uerecun
diam & libere profitendū crimen cū diutius recuſaſſet: tandē
motus exhortantis ſacerdotis uerbis. Ego inquit ſororē tuam
cognoui tum ſacerdos & ego matrem tuā ait ſepius futiui: ita
q; ut de reliquis alterum alterius culpam luat: ita paritas cri-
minum peccatorem abſoluit.

Duorum florentinorum adoleſcētium dicta ſale reſperſa.

a Doleſcens quiſpiam florentie deferebat ad arni fluui
um retia quibus lauantur lane huic obuius dicax pu
er ridendi illius gratia: ad quod cum iſtuc rete pergis
aucupium inquit: tū ille ad exitum lupanaris uado: ut exten-
ſo ibi reti capiā matrem tuam eueſtigio alter heus tu inquit
pulſa locam diligentius: nam & ibi quoq; reperies tuam: duo
eodem ſale reſperſa dicta.

Adoleſcentis confuſio' ſuper menſam
mingentis in conuiuio.

n Obilis in ungaria adoleſcēs a quodam nobiliore quo
cum ſibi affinitas erat ad prandium uocatus acceſſit
cum famulis equeſter cū abeſſet longius. Cū ex equo
deſcendiſſet uiri mulieresq; obuiam prodeunt adoleſcentēq;
eueſtigio & hora erat tardiuſcula ad tricliniū conuiuio para
tum deducunt: lotis deinde ſtatī manibus in menſa īter duas
formoſas adoleſcentulas hoſpitis filias adoleſcens collocat:
qui emittēde urine cupiditate pre pudore tacita neq; ulla da
ta diuertendi facultate inter edendū mingendi cruciatu: ita
uexabatur ut cibo; cogeretur obliuiſci: cū omnes ſuſpenſū

animi remissiorẽq; in sumendo cibo uideret ac hortarẽtur ad edendũ: ille dolore motus dextra manu subtus mensã posita priapum occulte exertum in alterã ocream mingendi gratia demisit. Adolescentula dextre proxia heus ede alacriter iqui ens brachiũq; subito apprehendens manum extulit supra mẽ sam uirilia renentem ac mingentem ex quo urina mensa res perfa est: ad tam insolitum spectaculũ risere omẽs adolescen te admodum uerecundia perfuso.

Callida consilia femine in facinore deprehense.

m Vlier prope florẽtiam publici hospitis uxor admodũ liberalis cum quodam cuius usu tenebatur cubabat in lecto. Accessit interim de improuiso & alter: idem quod prior facturus: quem presentiens scalas ascendenté mu lier atq; obuiam facta: acriter eum iurgare & ulteriore aditu arcere cepit: asserens non esse tẽpus quo ei satisfieri posset: ro ganscq; ut e uestigio abiret renitendo a|tercãoq; cũ aliquam diu tempus tereretur superueniens uir: quid sibi ea uellet cõ certatio quesiuit: femina ad fallendũ prompta: hic inquit ite rato aio uult superius ingredi ad uulnerandũ quendam qui in domũ confugit: quẽ adhuc continui ne tãtũ facinus hic pa traretur ille qui latebat his auditis uerbis sumpto animo ce pit minari se ulturum iniuriam dictitans. Alter iterum priori uim & minas intentare se simulabat. Vir stultus quesita cau sa dissensionis onius rei componende susceptit & cũ ambobus una collocutus pacem composuit soluens etiam de suo uinũ ut uxoris adulterio adderet iacturam potus callida sunt pro fecto femine consilia in facinore deprehense.

De mortuo uino ad sepulchrum deducto loquente & risũ mouente.

e Rat florentie stultus cognomine nigniaca haud nimi um insaniens & satis iocundus. Iuuenes quidam face ti ioci gratia cum uellent ei persuadere illum grauiter egrotare re composita: exeunti mane domo unus obuiam fit petens nunquid ei mali cum facie esset immutata & pallida contigisset: nequaquam respondit stultus. Cum paulum

processisset longius alius ex composito rogauit an teneretur febri cum macra esset facie & egritudine ostentante:cepit ad dubitare stultus uerū quod dicebatur credens:cū prodiret timidus lento passu tertius ut cōstitutū erat cōspecto illo:uultus ait tuus indicat te febri ualida torqueri & grauem morbū esse:timuit ille magis & represso pede cogitabūdus animo pē debat an febri citaret. Tum superueniens quartus grauissime illum īfirmari affirmauit:miraricp se dixit nō illum in lecto esse:suasitcp ut domū euestigio rediret:secp sociū obtulit ut fratrē curaturꝝ. Retrocessit stultus tanq̄ magna grauatus infirmitate:& lectulū ingressus expirāti simuilis uidebatur. Ceter socii euestigio domū ꝓdeūt dicentes recte:illū qui se ī lecto collocasset fecisse:paulopost supuenit qdā qui se medicū ꝓfitebatur & tacto pulsu testatus est egrū paulopost ex eo morbo ꝓiturꝝ:deinde circūstantes lectū omnes dicentes alter alteri:iā iste īcipit mori:iā pedes frigescūt:lingua balbutit:& caligant oculi:statimcp expirabit inquiunt: claudamus igitur oculos & componamus manus & ad sepeliendū feramus: & o q̄ magna iactura in istius obitu facta est:bonus enim & amicus noster:& se inuicē consolabātur:stultus ut defunctus nihil loquutus:persuaserat sibi se mortuū esse posito in feretro cū iuuenes illi per urbē portarent petētibus ceteris quidnam rei esset se nigniacā ad sepulchrū ferre mortuū dicebant. Interpetendū multi ad ludū cōcurrebant cū omnes nigniacā mortuum ad sepulturā deferre dicerent. Vnus ex tabernariis o q̄ mala bestia fuit:& fur pessimus ait:dignus certe suspēdi laqo Tum stultus cū hec audisset erecto capite si uiu⁹ essem sicut sum mortuus inquit dicerem furcifer te per gulam mentiri: qui eum portabant ab ortu risu maximo hominem in feretro relinquere.

De dubio zophismate.

Isserebant ambulantes socii duo:utra maior esset uoluptas coitus ne an uentris secessus:conspecta mulie-
re que congressum hominū haud aspernata fuerat: p cuñctemur hanc alter ait utrancp rem expertam:minime inquit hec est idonea alter ad hanc rem iudicandam:multo enī

ſepius futuit q̃ cacauit.

De molendinario ab uxore decepto & quinq; ouis refecto.

a Dicietur ſuperioribus confabulatio mantue iter oés nota. Eſt iuxta urbis ponté mola: cuius magiſter cornicula dicebatur. Is in ponte poſt cená & eſtas erat ſedens tranſeunté puellã ruſticanã etate matura uelũti errabũdam conſpicatus: hortatur cũ hora eſſet tarda & ſol in occaſũ uergeret ut apud uxoré diuerteret. Cũ annuiſſet illa accito famulo duci eam ad uxorem iubet dariq; cenã & in certo cubiculo locari: remiſſo famulo cũ intelligeret uxor uirũ ad adoleſcentulã adieciſſe animũ: adoleſcentula in ſuo lecto collocata: ipſa in idẽ cubiculũ dormitũ proficiſcitur. Vir de induſtria ad multã noctẽ cum uigilaſſet: exiſtimãs dormitare uxoré clã domũ reuerſus cubiculũ ingreditur ignaruſq; doli: uxorem tacitus tacitum ſubagitauit: egreſſus q̃d egerat dixit famulo ipm ad idem certamen cohortatu ipſe proni uxoré cognouit. Cornicula ad ſolitum cubiculum diuertens: lectũ ſiſens intrauit: ne uxor ut putabat excitaretur: mane q̃ primũ ſurgens tacitus abiit: exiſtimãs ſe puellã cognouiſſe: hora deí de prandii cũ rediſſet ad domũ: uxor in primis ſibi quinq; recẽtia oua ad ſorbendũ dedit: admiratus uir: rei nouitatẽ cum quid id ſibi uellet percuntaretur: illa uultu hilari p numero miliariũ que ea nocte cõfecerat totidẽ oua ſibi offerre íquit ſenſit ille ſe ſuo laqueo captũ ac ſimulans ab ſe ſolo uxorem tã: oua ſũpſit accidit plerũq; ut ſuomet dolo caſtigẽt íprobi.

Pulchrum dictum pulchritudinem mentiens.

i Bant per uiam florentie colloquẽtes ſocii duo quorũ unus erat oblongus & corpulẽtus ac facie ſub nigra. Is cõſpecta adoleſcentula cũ matre ambulãte: hec inquit iocandi gr̃a iuuẽcula formoſa eſt admodũ ac uenuſta: illa ad hec uerba inſolẽtior facta nequaq̃ hoc de uobis dici poſſet rñdit: ímo recte íquit alt̃ ſiqs put ego feci uellet mẽtiri.

Facetum mulieris reſponſum ſed parum honeſtum.

n Arrauit mihi quidam mihi familiaris hiſpanus dictũ mulieris falſum quod mihi uiſum noſtris confabulationibus adiiciendum: duxerat uiduam in uxorem uir

quidam etate prouectior: qui cum prima nocte dñ matrimonió fungeretur percipiens uxoris cellam uberiorem q̃ putarat: mea uxor íquit hec tua curia amplior est numero gregis mei. Tũ mulier hoc íquit tua culpa accidit. Nã uir meus qui obiit misereatur deus anime sue: ita hãc adimplebat curiam ut edi persepe extra tabulata p̃ loci angustia p̃silire cogerentur. Responsum salis plenum & uenustatis.

De dentibus casum minantibus similitudo obscena.

Piscop⁹ mihi notus senior q̃rebatur quosdã dẽtes sibi cecidisse: quosdam ita labare ut eoꝝ casum timeret: tũ unus ex familia ne timeatis inquit dentiũ casũ pertenti causã ep̃o quia ꝛ̃siculi mei respondit iam. xl. ãnis pepẽderunt casuro similes & tamẽ nunq̃ ceciderunt.

Ilsum est mihi eũ quoq̃ nostris confabulationibus locum adiicere in quo plures eaꝝ tanq̃ in cena recitate sunt. Is est bu[illegible]iale nostrum hoc est mendaciorũ uelu ti officina quedam olim a secretariis institutũ iocandi gratia Consueuimus enim a Martini pontificis usq̃ tẽpore quendã eligere in secretiori aula locum in quo & noua referebantur & uariis de rebus tum laxandi ut plurimum animi causa: tũ serio quandoq̃ colloquebamur. Ibi parcebatur nemini in lacessendo ea que non probabantur nobis ab ipso persepe pontifice in iciũ reprehensionis sumpto: quo fiebat ut plures eo cõuenirent ueriti ne ab eis ordirentur. Erat in eo princeps fabulator razellus bononieñ. cuius nõnulla í confabulationes coniecimus. Añtonius item luscus: qui sepius íferitur uir admodum facetus. Cinciusq̃ romanus & ip̃e iocis deditus. Nos quoq̃ plura e nostris addidimus non insulsa. Hodie cum illi diem suum obierint desiit bugiale: tum temporum tum hominum culpa omnisq̃ iocandi confabulandiq̃ consuetudo sublata. Finis.

Pogii florentini secretari apostolici facetiaꝝ liber absolut⁹ é feliciter. Impressum Venetiis anno. M.CCCCLXXXVII. Die. x. mensis Aprilis.

BIBLIOTHEQUE DE Sre GENEVIEVE
BIBLIOTHEQUE SAINTE GENEVIEVE